MiFTÂH'UL - KULÛB

(Gönüller Açan Anahtar)

Muhammed Nurî Şemseddin Nakşbendî [K.S.]

1801 -1863 yılları arasında yaşamıştır. Kabri, İstanbul - Beşiktaş'taki Yahya Efendi Dergâhı'ndadır.

Terceme: Abdulkadir AKÇİÇEK

İÇİNDEKİLER

I. KISIM

Konusu : Yazarın hayatı

MİFTAH'UL – KULÛB yazarı **Muhammed Nurî Şemseddin Nakşbendî [K.S.]** sadeleştirmede esas aldığımız eserin başında; hilâl şeklindeki bir çerçeve içinde şöyle tanıtılmaktadır :

— Arifler Kutbu Mevlâna Yahya Efendi Hazretlerinin (Allah, üstün sırrını mukaddes eylesin) türbedarı Şeyh Hacı Muhammed Nurî Şemseddin Nakşibendî (sırrı mukaddes olsun) Hazretlerinin hal tercümesidir.

Üstteki cümleler, sadeleştirilerek, mümkün olduğu kadar aslı bozulmadan, terkipler çözülerek alınmıştır. Bundan sonra yazılanlar dahi, aynı şekilde, sadeleştirilerek, Arapça terkipler çözülerek alınacaktır.

Şöyle başlıyor :

Yukarıda namına işaret edilen değerli zat; Rabbani Kutub Gavs Evliya Sultanı Seyyid Abdülkadir Geylânî (Allah, üstün sırrını mukaddes eylesin) Hazretlerinin, on beşinci göbekteki çocuklarından, Anadolu'da Taşköprü kazasında Ayvalı kasabası hanedanından :

"Emiroğulları" denmekle meşhur, Seyyid Hüseyin Efendinin pâk sulbünden hicrî 1216 (M. 1801) yılında hilâfet Diyar-ı İstanbul'da vücud beşiğine süs olmuştur.

Yaşı, okumaya ve öğrenmeye müsait olunca; şerefli evlerinin yakınında bulunan Mercanağa Mektebinde besmeleye başlayıp Kur'an-ı Kerim öğrenmeye girişmiştir.

Hicrî 1230 (M. 1814) yılında Kur'an-ı Kerim'i ezberine almıştır. Bu sırada, henüz on dört yaşındaydı.

Hicrî 1231 (M. 1815) yılında ise, Sultan Bayezid Han Camünde tedris halkası kuran "Baltacı" namı ile tanınan faziletli ders-iamlardan (asistan derecesinde) Hasan efendiden tahsile girmiştir. Öncelikle sarf,

nahiv ve mantık ilminden başlamıştır. Söylenenden ve anlatılan manalardan faydalanmıştır.

Hicrî 1242 (M. 1826) yılında Hicaz'a niyetle yola çıkmış ve farz olan hac vazifesini, yerine getirmiştir.

Mekke-i Mükerreme'deki Kabe'yi, Rasûlullah'ın (Allah ona salât ve ve selâm eylesin) mübarek kabrini ziyaret edip döndükten sonra; Sultan Süleyman Han (Süleymaniye) Camiinde tahkik ehli ulemanın övgüsünü kazanan "Şehrî Hafız Efendi" demekle şöhret bulan İstanbullu Hafız Muhammed Emin Efendinin faydalı ders meclisinde hazır olmuştur. Şemsiye şerhinden, taa son nüshalara kadar ilimleri çözen âlet ve yüksek ilimlerin çırağı olmuştur.

Böylece, zahirî bilgileri tamam ederek, hicrî 1254 (M. 1838) yılında öğrencilere faydalı olmasına izin verilmiştir.

Tanınmış bilginlerden Buledanî (Buldanlı) demekle tanınan, Kayyumî Hacı Muhammed Emin Efendiden maani ilmi; "Şalcı" namı ile tanınan Tosyalı Ali Efendiden fıkıh ilmi; Şehrî Hafız Efendinin üstazı olan Kozanlı Muhammed Efendiden usul ilmini okuyup öğrenmiştir. Mahir hattatlardan, Kebecioğlu Muhammed Vasfı Efendiden hat ve yazı ilmini tahsil etmiştir.

TASAVVUFÎ EĞİTİMİ:

Hicrî 1236 (M. 1820) yılı ortalarında; Kayserî'nin namlı bilginlerinden ve Nakşbendiye meşayihinin büyüklerinden, irfan sahibi evliyanın önderi Şeyh Hacı Muhammed Said Efendi Hazretleri (sırrı mukaddes olsun) , büyük mürşidi Şeyh Hacı Ahmed Behcetî Kayseri Hazretleri ile İstanbul'a gelmiştir.

Bu büyük mürşid Ahmed Efendi, Mürşidi Muhammed Said Efendiye hitab ederek, bu eserin yazarı Muhammed Nuri'yi gösterip şöyle demiştir :

— Bu küçüğü sen irşad edeceksin. Bunun delâleti ile sayıya hesaba gelmeyecek kadar Muhammed ümmeti Hakk'a ulaşacaktır.

Böylece onu, Muhammed Nuri efendinin irşadına memur etmiştir.

Bu emri alan Muhammed Said Efendi o tarihten itibaren onsekiz sene ramazan aylarında İstanbul'a gelmeye devam etmiş; mürşidinin anlattığı zamanın gelmesini gözeterek, Sultan Bayezid Han cami-i şerifinde vaazı ve dersi sürdürmüştür.

Ve... hicrî 1244 (M. 1828) yılı mübarek ramazan ayında inabe elini sunmuştur.

Hal tercümesi anlatılan Muhammed Nurî Efendi dahi, babasının hicri 1232 (M. 1816) yılında ölümü ile bıraktığı anası iyi kadınların hanımefendisi Naile Hatunu, Muhammed Said Efendiye nikahlamış; babalık makamına oturtmuştur. Hicri 1250 (M. 1834) senesine kadar tarikat almış, edeplerini ve marifetlerini tamamlamış; halifelik, velilik rütbesine ulaşmıştır.

Hicri 1250 (M. 1834) senesinde hilâfet verilişinin ardından, adı geçen mürşidi Muhammed Said Efendi (sırrı mukaddes olsun); İkinci Sultan Mahmud Han tarafından, Hünkâr Hacı Bektaş Velî (Allah, sırrını mukaddes eylesin) dergâh-ı şerifinin şeyhliğine tayin edilmiştir. Bunun üzerine, mürşidi ile birlikte Kırşehir'e gidip üç ay kalmıştır. Orada mürşidinin emri ile çıkardığı halvet erbaininin sonunda irşada memur edilip İstanbul'a yollanmıştır.

Bundan sonra, Uzunçarşı başında bulunan evinde tarikata girenleri, hakikata talib olanları irşad edip yola getirmeye ilk defa başladı.

Hicrî İ252 (M. 1836) yılının muharrem aynıda, Beşiktaş'ta gömülü Arifler Kutbu Mevlâna Yahya Efendi Hazretlerinin (Allah, üstün sırrını mukaddes eylesin) türbedarı Ârif-i Billah Şeyh Hacı Ali Efendi Yüce Hakk'ın dergâhına yürümüştür. Bunun üzerine Sultan II. Mahmud Han Hazretlerinin (yattığı yer nur olsun) seçmesi ve arzusu ile yerine geçmiş ve güzel halefi olmuştur.

Birkaç gün geçince; adı geçen Sultan II. Mahmud Hazretleri, Tophane meydanında yapılan Nusretiye Cami-i Şerifinde, cuma günleri Şifa-i Şerif okutmaya tayin etmiş ve üç hafta cuma alayını oraya yürüterek bereketli dersini dinlemiştir.

Adı geçen Mevlâna'nın türbesinde; beş sene intisab edenleri ve müridleri feyzlendirmeye, irşad etmeye, çeşitli ilimleri öğretmeye gayret sarfetmiştir. Esas ve parça eserlerden Menar, Mülteka, Birgivî Merhumun Tarikat-ı Muhammediyesini okutarak zamanını geçirmiştir.

Hicrî 1257 (M. 1841) yılında ikinci kere Beyt-i Haram'a hacca gitmiş ve Seyyid'ül-Enam'ın mübarek kabrini ziyaret etmiştir. Dönüşünde, daha önce olduğu gibi, bu yola giren saliklerin terbiye edilmesi üzerinde durmuştur.

Hicrî 1274 (M. 1857) yılında Medine-i Münevvere'ye giderek Saadet Kaynağı Fahr-i Risalet'in (Rasûlullah'ın) huzurunda beş ay alnını yere koymuştur. Sonra dönüp otuz sene irşad seccadesinde kalmıştır.

Hicrî 1280 (M. 1863) senesinde mükerrem şevval ayının 14. salı gecesi nefeslerini tamam ederek izzet sahibi Yüce Rabb'ın huzuruna yürümüştür.

Cenaze namazı; bilginlerden, meşayihten, Müslüman cemaattan katılan büyük bir kalabalıkla Beşiktaş'ta Atik Sinan Paşa Cami-i Kebir'inde eda edildikten sonra adı geçen Mevlâna Yahya Efendi Hazretlerinin mübarek türbesinin iç kısmında, sol tarafa gömülüp kabri yapıldı.

AHLÂKI

Dış görünüşü ve gidişatı; pâk şeriat ve güzel sünnetlerle bezeli idi.

Zahid, takva sahibi, şüpheli işlerden sakınan, yaratılış itibarı ile ikramı seven, vergisi ve iyiliği cümleye şamil, mukaddes nefeslerin, açık kerametlerin sahibi pek mükemmel bir mürşid idi.

Müridleri, kendisine bağlıları sayısızdı. Tarikatı tamamlayan, sülûkünü bitirenleri pek çoktu. Yirmiden fazla da halifesi vardı.

Kaleme aldığı eserler arasında; hayatta iken, bağlıları için neşrettiği Vasiyetnamesi vardır, ölümünden sonra ele geçen Miftah'ül-Kulub ve Murakabe adlı eserleri vardır. Bunlar birkaç kere basılmıştır.

Tarikat zinciri aşağıda anlatıldığı şekilde Şah-ı Nakşbend Hazretlerine ulaşmaktadır :

Şeyh Hacı Muhammed Said Kayserili Nakşbendî Hazretleri... Bu, ikramını gördüğü zattır.

Şeyh Hacı Ahmed Behcetî Kayserili Nakşbendî Hazretleri...

Küllahioğlu Şeyh Hacı Mahmud Kayserili Nakşbendî Üveysî Hazretleri...

Hazret-i Hızır aleyhisselâm ve Hazret-i Şah Nakşbend'in ruhaniyeti...

Bunlar, sırası ile birbirlerinden tarikat almışlardır.

Allah, onlara rahmet eylesin; onların feyzlerinden bizleri faydalandırsın.

Âmin!..

2. KISIM

Konusu: a) G i r i s ..

b) Eserin yazılmasına ' nasıl başlandığı..

Rahman Rahim Allah'm adı ile.. Âlemlerin Rabbı Allah'a hamd olsun.

Salât ve selâm; efendimiz Muhammed'e, âline ve ashabının tamamına şamil olsun.

Ya Rasûlullah, salât ve selâm sana...

Ya Habibullah, salât ve selâm sana...

Ey Evvel Gelenlerin, Sonra Gelenlerin Efendisi, salât ve selâm sana...

Sonra...

Bu eserin derlenip yazılmasına kalkmaya ve başlamaya sebeb olan durum şudur :

Hicrî 1259 (M. 1843) yılı rebiülâhir ayında, kendi hücremizde teveccüh halindeydik.

Bu halde bulunduğumuz sırada; Enbiyanın Sultanı Evliyanın Asfiyanın Müttakilerin Baş Tacı Efendimiz Hazretleri zuhur etti. Allah, ona. salât ve selâm eylesin.

Bu hiç bir şey hükmünde olan kula; ihsan, mürüvvet, lütuf ile şöyle buyurdu :

“- Nuri, evlâdım, vakitler bir başka oldu. Aşık, sadık,' mana yüzünü görmeyi isteyen ümmetlerim; esenlikle yollarını bulup hoşnutluk yoluna bel bağlayarak vuslat sırrına nail olsunlar.

Sûfilerden bazısı da; arada vasıta olmadan takvası üzere giderek, yollarını düzeltmek için özlerine bir kabiliyet gelsin.

Zira, bir alay kimseler vardır ki; ehlullah kisvesini giymiş, kemer bağlamış, başına taç giymiş, şeriatıma da itibar etmemiş durumdadır. Geçen halinden ve tecellisinden söz ederek; ehlullahın yazdıkları risalelerden ve şiirlerden ezberleyip meclis-meclis gezip o hallerden dem vururlar.

— Kal ile hal ettim. (Söz ederek manaya erdim.) Kıyası ile; kendi akıl, yersiz arzu ve nefsi ile vehmedip anladığı gibi konuşur. Hal böyle iken; gidişatımın, şeriatımın dışında itaat ve boyun eğmekteki kusurunu da görmez.

“Zevk ehli, hal ehli biri imiş...” Desinler diye, ayrıca :“İnsanlar arasında şöhretim artsın...” Düşüncesi ile hep kendi sapıtır, hem de başkalarını saptırır; bundan da habersizdir. Bu yüzden de, bazı okuyup yazması olmayan mahabbet ehli ümmetlerin yollarını kesmeye sebeb oluyorlar.

Bu arada ilmi isteyenlere, bildiği ile amel eden bilginlere, ibadet ehli iyilere de : “Tarikattan nasipsiz.. Haricî..” Deyişi ile taş atılıp bütün tarikatlara eğri baktırmağa da sebeb oluyorlar.

Bununla beraber; ilim yolunda olanlar, bildiği ile amel eden bilginler, ibadet ehli iyiler Şeriat-ı Ahmediyye'mi bilirler. Muhammedi gidişatıma, üstün sünnetlerime temiz kalble bağlanıp tutunurlar. Böylece bizi bulurlar.

Ehlullahın tamamının, ümmetin iyilerinin, aşık, sadık tüm ümmetlerimin elinde şeriat bir asadır; gidişatım üzerlerinde bir abadır; Allah rızasını elde etmek dillerinde bir gıdadır. Bu böyle olmadıkça; kimse bizi bulamamıştır, bulamaz da... Anlatılanın dışında bir adım giden yolundan kalır; yüzünü haricîler zümresine döndürmüş olur. Bunun böyle olduğunu anlamaz, kendisinin hiç bir şey elde edemeden kaldığını da bilmez. Doğru olanlara da kötü gözle bakılmasına, taş atılmasına sebeb olur.

Aralarında bazı kabiliyetli olanlar vardır. Ne var ki, bunlar da halden habersiz taklitçi olarak sözde kalırlar. Gidişatlarında ve bu yola girişte, kendileri mükemmel bir mürşide muhtaç oldukları halde, mürşidlik iddiası ile geçinirler. Ne var ki, şundan da haberleri yoktur : Soğuk demir döverler.

İşte bu helak uçurumu mertebesinden, her birinin tecellisi gereği yakalarını kurtarmalarına sebeb olacağı gibi; şeriat, tarikat, hakikat, vuslat nedir bilmeleri için bir risale yaz. Aşık, sadık, mana yüzünü görmeyi isteyerek doğru yollarını bulsunlar.

Yazılacak risalenin adı da şu olsun : MÎFTAH'ÜL - KULÜB SIRR-I ŞEMSEDDÎN.. (GÖNÜLLER AÇAN ANAHTAR ŞEMSEDDÎN SIRRI)

Böyle bir emir vermeleri üzerine : "Memur mazurdur." Kuralına göre, Enbiya Sultanı Rasûl-ü Kibriya Allah'ın Sevgilisi kıyamet gününün şefaatçisi efendimizin fermanı yerine getirilmesi gereken bir vazifesidir; Allah O'na salât ve selâm eylesin.

Efendimiz Hazretlerine tabi olmakta, emrini yerine getirmekte olan bu âciz kul ümmeti; bu risaleye başladı. Yüce Allah'ın vereceği başarı ile güzel bitmesi için niyaza geçti.

Bu durumda, kâtibin elindeki kalem, atıcının elindeki ok ve yay durumunda olduğumuzdan; umulan odur ki : Hatasını, yanlışını af eteği ile okuyanlar örteler. Çünkü :

“El-insan mahallün-nisyan..” (= İnsan unutma yeridir..) manası bizim içindir.

Başarımı Allah'a bağlarım. O'na dayanır, O'na güvenirim.[1]

(1) Hud suresinin 88. âyetidir.

3. KISIM

Konusu:

a) Bu eserin düzenleniş şekli hakkında bilgi..

b) Bir hitabe ve bulmacalı şiir.

Bu değerli risale, şu şekilde düzenlenmiştir :

a) Mukaddime..

b) Üç bab ..

c) Hatime.. .

Kısaca, bunların içinde yazılanlar da şöyle anlatılmıştır : Mukaddime, şu hususları açıklar :

a) Bu üstün yolu aramayı..

b) Kâmil mürşide kavuşup ona sahib çıkmayı..

c) Bu yola giren salikin inabe şeklini..

Birinci babda şunlar vardır :

a) Teveccüh..

b) R a b ı t a ..

c) Sülük seyri..

d) Yedi latife..

e) Nefiy ve isbat..

f) Murakabe..

Bunlar, dört ayrı bölümde açıklanacak.

İkinci babda şunlar vardır :

a) İsimlerin tecellisi..

b) Fiillerin tecellisi..

c) Sıfatların tecellisi..

d) Zat tecellisi..

e) Allah ile fena, Allah ile baka..

f) Allah'ın zatına dalıp gidenler.. Bunlar da, beş ayrı bölümde açıklanacak.

Üçüncü babda şunlar vardır :

a) Hilâfet sırrı..

b) Kutuplar kutbu..

c) En büyük gavs..

d) İlk kutub..

e) Diğer kutuplar..

f) Ehlullahın bütünü..

Bunlar da, üç ayrı bölümde açıklanacak.

Hatimede ise, şunlar vardır :

a) Şeyhin usulü..

b) Sona ulaşan salik..

c) Yeni başlayan salik..

d) Mürşidsiz müridin sülûkü..

e) Gerekli bazı uyarmalar..

f) Kader sırrı..

g) Levh-ü Mahfuz.

h) İtikadla ilgili bazı şartları ve sonucu açıklar.

HİTABE

Ey Aziz ey Muhammedi maya ile nurlanan ey Âlemlerin Rabbı Yüce Zat'ın ihsan eylediği başarı ve hidayete zuhur yeri olmakla pâk olan!.

Estaîzü billah (Allah'a sığınırım) :

— «Deki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana tabi olunuz ki, Allah da sizi sevsin; günahlarınızı bağışlasın. Allah tam manası ile bağışlayıcı merhametlidir.» (3/31)

Nazm-ı celiline inanan tevhid ehli!.

Estaizu billah :

— «Bir kimse Rasûl'e itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur.» (4/8)

Manasındaki sırra itaat edip baş eğen!. Estaizü billah :

— «Ta Ha, zahmet çekmen için sana Kur'an-ı indirmedik; ancak gönlünde öte endişesi olanlara bir hatırlatmadır.» (20/1 - 3)

Manasındaki şanı büyük Kur'an dizisinden nasibi bulunan, korku ve endişe üzere olan!.

Estaizü billah :

— «Rabları onlara pek temiz şarabı içirmiştir.» (76/21)
Kaynağından payi bulunan aklı uçan sarhoş!. Sonra :

— «İyi anlayınız, Allah'ın zikri ile kalbler doyuma ulaşır.» (13/28)

Sırrını gerçekten bulan yolcu ve hakikaten Allah rızasına uygun talib!.

Bir şiir :

Sevgiyi içerim hep billur billur;

Ne ben kanarım ne şarap kurtulur..

Manasındaki tadla aşk meydanında tek varlık olan!. Sonra :

— «Olan Allah'tır; O'nunla ikili bir şey olmaz.»

Manasına gelen hadis-i şerifi üzerine :

— Şu anda dahi öyledir. Bu imkân âleminde olmuşlardan daha harikası yoktur.

Diyen gönül ehli, zevk ehli ve ilâhî aşktan zerre mikdar nasib alan :

"Aşk ilâhî bir ateştir. Allah'ın gayrını, sevgiliden başkasını komaz yakar." manası ile geceli gündüzlü ülfet edip :

"Ah ederim aşka ve hallerine; yandı kalbim hararetinden." cümlesi ile de demlenen dostlara, safa süren kardeşlere malum olsun.. Şöyle ki :

İşbu risaleye; başından sonuna varıncaya kadar, hiç bir yerine dışarıdan tek harf karışmamıştır. Hepsi; Âdemoğullarının Efendisi Ümmetlerin Hayırlısının Baş Tacı Kıyamet Günü Meydanında Asilerin Şefaatçisi Efendimiz Hazretlerinin emri ile, işareti ile alınmıştır. Ona salât ve selâm olsun.

Bu risaleye içten bir bakışla göz atan, işaret edilip anlatılan dürüst yoluna giren, uygun usulüne göre yerine getirilmesi gerekeni yerine

getiren, emirlerini yürütmeye çalışıp gayret eden mahabbet ehli, özünde sözünde doğru aşık, Allah rızasına talib olan dostların ve kardeşlerin hepsi Yüce Allah'ın yardımı, Rasûlullah'ın himmeti, keza ehlullahın himmeti ile bu yola girmesi ile en üstün gayesine ulaşır. Bundan da hiç şüphe edilmeye..

Rasûllerin efendisi hürmetine.. Âmin!.

Bilmeceli bir şiir :

Bu mahalde bir muamma söylenir;

Okunyanlar bilmez anı hem nedir?.

Bilir ancak ol Muhammed Mustafa;

Sorar isen belki söyleye sana..

NUN ü KAF'tan MİM'e varınca Hace;

Üç tane KAF gelir bil iyice.. 13

NUN gidince MİM ü DAL sonra gelir;

MİM ü DAL'dan sonra canım NUN ELİF ŞIN MİM gelir.

NUN mekâna varmasına ey hace;

MİM KAF ile BI KAPtır ana netice..

NUN varınca MİM ile NUN yanma;

Olur. ancak BA ile YA yer ona..

ŞIN'lı MİM'den MİM'e varınca hace;

Ara yerde dört ŞIN gelir bil nice.. '

4. KISIM

Konusu: Bu kitab için yazılan mukaddimedir: şu hususları açıklar:.

a) Bu üstün yolu aramayı..

b) Kâmil mürşide kavuşup ona sahip çıkmayı..

c) Bu yola giren salikin inabe şekli..

Ey hakkı hak olmayandan ayırd eyleyen..

Allah rızasının talibi, Hazret-i Rasûlullah'ın gidişatına rağbetli olan..

Cümle din kardeşleri, sevdikler, anlatılacak hususları iyi bilmelidir.

Bu iş yurduna gelip de iman şerefine eren mümin ve muvahhidin okuduğu :

“Allah'tan başka ilâh yoktur; Muhammed Allah'ın elçisidir.” mutlu cümlesini dille söyleyip kalble de doğrulamak, her erkek ve kadın müminlerin aslî yaratılışlarında vardır.

İşbu kitabın başından sonuna varıncaya kadar anlatılan ilahî feyzler, Allah'ın sonsuz ihsanı dahi cümlesinin alnından sarkan perçemlerde gizlice asılıdır.

Aşıklara yakışır şekilde, gerçekçi olarak; yoluna göre, sırası ile güç harcayanları, karşılıksız armağanlar veren Yüce Zat haşa ki insansız bıraka; yoksun ede..

O halde, itikadını buraya bağla.

Kapıcısı bulunduğun, Allah'ın hazinesi olan kalb kapısını yersiz arzudan, utanç veren işlerden, şeytanın askerlerinden koru.. Bunların hiç birini oraya koymamaya gayret et; çalış..

Sonra..

Bir kâmil mürşid bulup elini tutarak onunla inabe etmeğe dahi, himmet sarf etmek pek gereklidir.

Zira, kılavuzsuz yola gitmek, yolu bulmak; gece karanlığında, ışıksız olarak bir kimsenin bilmediği yola tek başına gitmesi gibidir. Bu durumda olan kimse; gittiği semti görmez, bastığı yeri bilmez,

önünde hendek mi var, uçurum mu anlamaz!. Bu durumda; ölüm uçurumuna düşmekten yana çok korku vardır.

Ne var ki, kâmil bir mürşid, o yola gidip gelmiştir. O yolların bozuk yanlarını, tehlikelerini de görmüştür. Bu yolda hemen her şeyi anlamış ve bilmiştir. Kılavuzluk ederek, o yollardan esenlikle müridini geçirir.

Şimdi: "-Bu zamanda, öyle kâmil mürşid nerede bulunur?, öylesi kimya çeşidinden bir şeydir." diyecek olursan, sözün temelde bir gerçeğin ifadesidir. Ne var ki, insaflıca düşünüp tam bir insafla da gerçeğe teslim olursan; bu sözünde, nefsin hilekârlığı ve aldatmacası görülür.

Bu durumda anlaşılan odur ki : Eksiklik, sendedir. O halde, vakit geçirmeden, arayıp taramada gerçekçi olmaya bak.

Mutlak feyzin sahibi Yüce Zat'tan; çaresiz bir kul samimiyetle, gerçekçi olarak onun hoşnutluk yolunu istediği ve aradığı zaman : Haşa ki, o yaratan Yüce Zat, onu yoksun bıraka..

Doğrulukla sen onu aradığın sırada, hemen o senin elinden tutabilir.

"Onun bir nişanı yok ki; kâmil mürşid olduğunu nasıl bileyim ?" diyecek olursan, bu da yerinde bir söz olamaz; zira onun nişanı pek çoktur. Burada olanlardan üç tanesini söylersem, sana yeter.

MÜRŞİDİN NİŞANI

BİRİNCİSİ : Onun mübarek huzuruna vardığın zaman, bütün gamların gider. İçinde, bir ferahlık, bir sevgi hâsıl olur.

İKİNCİSİ : Onun saadet getiren meclisinden hiç ayrılmak istemezsin. Onun inciler gibi saçılan sözleri ile özünün aydınlığı ve sevgisi artar.

ÜÇÜNCÜSÜ : Onun hoş ziyaretine gelen büyüklerden, küçüklerden kim olursa olsun; padişah dahi olsa, elini öpmek zorunda kalır. Hayır duasını dilemekle de mesrur olur. Çünkü, bu büyük zatın

bütünüyle tutumu ve davranışları Rasûlullah'ın gidişatına uygundur; Allah O’na salât ve selâm eylesin.

İşte anlatılan bu üç belirti, hangi değeri yüksek zatta; gösterişe ve işitsinlere kaçmadan görülür ve bilinirse, hiç durmayasın. Hemen git, tam manası ile ona teslim ol. Yıkayıcının elindeki ölü hükmüne gir. Emrettiği yerde dur. Her emrine itaat et; boyun eğ. Onun cümle hizmetini ve emrini kendin için birer nimet bil… Bundan sonra, artık emirleri üzerinde ve hizmetinde olmak gerekir.

Ancak., şurası dikkat ister.

Babadan kalma bir dergâhı elde tutan biri çıkabilir. Bir yolunu bulup tayınına, gelirine tamahla aracı vasıtası ile dergâh tedarik eden biri de olabilir. Anlatılan durumda olanlar, ehlullah kisvesine bürünmüş ve bazı tasavvufa dair kitapları ve risaleleri de okumuş olabilirler. İşbu durumdan sonradır ki : *“-Biz de şeyhiz..”* diyerek, şeyhlik makamına otururlar, irşada başlarlar..

Ne var ki, irşadın ne olduğunu bilmezler; bildikleri de yanıldıklarını karşılamaz.

Hali anlatıldığı gibi olan bir kimse; aynen kördür. Müridi zaten kördür. İki kör, nasıl yola çıkabilirler!.

Bu işin sonunda, bir ölüm uçurumuna düşme korkusu vardır.

Anlatılanların dışında bir başka zümre daha vadır; şöyle derler :

— Şeriat-ı mutahhara zahir halidir; halbuki bizim yolumuz bâtındır. Boy abdesti, abdest, namaz, oruç gibi şeyler ebrarın işidir. Ebrar ise; cennet, huri, gılman, cennetin diğer nimetleri ve safaları için çalışırlar. Bizim boy abdestimiz ezelîdir, abdestimiz de o vakit alınmıştır. Namazımız, orucumuz da o zaman eda olunmuştur. Biz, cemal aşıkıyız; cennetle, cehennemle işimiz yoktur.

Allah, bizleri bu gibi sözlerden korusun. Anlatılandan daha başka uygunsuz söz ettikleri de olur. Meselâ şöyle derler : “-Biz daima huzurdayız..” Dolayısı ile, dinen yasak edilen hemen her türlü yasağı, hiç bir şey değilmiş gibi, mubah sayar işlerler.

Çok-çok dikkat edip sakınmak gerekir. Bu türlü kimselerden uzak durmak, Yüce Hakk'a yakın olmaya sebeb olur. Onların oturduğu yerlerden uzak olmak dahi, en gerekli şeydir.

Anlatılan işte, sözde, amelde bulunanlar, âdemoğlu gübresine batmış gibidirler. Onların yanına gidene ondan bulaşır; hiç olmazsa kokusu gelir. Bu gibi kimselerden çok uzak durmak gerekir.

***

Yukarıda da anlatıldığı gibi;; her iman sahibi kadın ve erkeğin alın perçeminde; ilâhî feyzler, sonsuz ihsanlar gizlice yazılıp asılmıştır. Bunlar; Muhammedi maya, Ahmedî gidişattır.

Bu şekilde hemen herkese şamil, Allah'ın ihsanı olan büyük nimet için yakışır mı ki : Gafletle boşa giderilsin.

İşbu anlatılan manaya derinden bakılmalıdır.

***

İNABE

Yukarıda, kâmil mürşidin üç alâmeti anlatılmış, sıfatları belirtilmişti. O alâmetlere ve daha sonra anlatılanlara derinden bakan özünde ve sözünde doğru olan aşık hemen onu bilir; bulur. Onu bulduğu anda dahi, şekke şüpheye düşüp oyalanma ile vakit kaybetmemelidir. Edeple, destur isteyerek huzuruna varmalıdır. Uğurlu ve mutlu elini tutup öpmelidir. İçli dışlı bendeliğe kabul etmesini rica ile niyazla dilemelidir. Allah'ın rızasından başka, bütün talepleri içinden çıkarıp atmalıdır. Kalbinde, sırf Allah'ın rızası olmalıdır. Saf, temiz kalble huzurda oturmalı; vereceği emirleri beklemeli, yapacağı işaretleri gözetmelidir. Her ne emir verirse.. ağırdan almadan kabul etmelidir. Kesin olarak, tereddüdü belirten bir söz etmeden, ona doğru dönüp durmalıdır.

İşte böyle bir haile mürid ortaya çıktığı zaman, kalbi yöneten mürşid; mürid huzurda iken, kendi kalbine bakar. Aradan bir dakika geçtikten sonra, ortaya çıkan durum ne ise, ona göre inabe verir.

Eğer mürşid, böyle bir teveccühle işi sonuçlandırmaya güçlü değilse.. o zaman müride tenbih eder ki, istihareye yatsın. Kendisi de aynı gece Rasûlullah efendimize teveccüh eder. Şöyle bir dilekte bulunur :

— Şu isimde bir ümmetin inabe etmek istiyor. Kendisine istihare etmesini ısmarladım.

Rasûlullah, her ne yönde emir ve ihsan buyurur ise, o şekilde inabe verir.

Şeyhte, anlatılan iki çeşit güçten hiç biri yok ise, o zaman başka türlü hareket eder. Müride ısmarladığı gibi; kendisi de o gece istihareye yatar. Ortaya çıkan emir ve işarete göre inabe verir.

Sonra..

İnabe vereceği zaman, müridi huzuruna alır, diz dize oturtur, önce, kendisine teveccühü anlatır.

Daha sonra, alnını, müridin alnına dayar. On dakika veya on beş dakika kadar şeyh teveccüh eder.

Bundan sonra; müridin sağ elini, kendi sağ eline alır. Kendisine şu beş şartı yerine getirmesini emreder :

1. ŞART.: Devamlı abdestli bulunmak..

2. ŞART : Farz olan beş vakit namazını hiç bırakmadan, vaktinde ve zamanında kılmak..

3. ŞART : Kazaya kalmış namazı ve orucu varsa, bütünüyle hepsini eda etmek..

4. ŞART : Yalan söylemekten, gıybet etmekten tam manası ile sakınıp geri durmak..

5. ŞART : Hiç bir kimsenin aleyhinde bulunmadan, daima kendi kusurunun affını dilemek..

“Bunları, mutlaka yerine getir..” diyerek, müride tenbih eder.

Bundan sonra; müridin kabiliyeti ve tecellisi neyi gerektiriyorsa., o yolda kendisine okuması gerekeni emreder. Meselâ ; Fethiye, istiğfar, salât ü selâm, ism-i celâl okumak gibi.. Bunların hangisi onun haline yakışır ise, onu ders olarak vermelidir.

Daha sonra :

— Estaizübillah.. (Allah'a sığınırım..) diyerek; Fetih suresinin şu 10. âyetini okumalıdır :

— «Onlar ki seninle biat ediyorlar; ancak Allah ile biat etmektedirler. Allah'ın eli, onların elleri üzerindedir. Her kim, sözünden dönerse, kendi aleyhine olur. Her kim de, Allah adına verdiği sözü yerine getirirse, kendisine büyük bir mükâfat verecektir.»

Daha sonra da, Fatiha suresini okuyup işi bağlar.

**

Bundan sonra.. Müride gereken ve yakışan odur ki : Verdiği bu söz üzerine, kuvvetlice dura; ayağını pek basa.. Bu sözü bozmamak için de, çok önem vere.. Zina, müridin uyması gereken şartların bir başkası da budur. Zira, en küçük tenbellik, verilen sözün bozulmasına neden olur.

MÜRİDE GEREKENLER

Üstte yazıldığı gibi, bir Allah yolcusu; icazet ve inabeye sahib olduktan sonra, şunu da bilmelidir ki., verilen sözde şart koşulan beş şeyi yerine getirmeye çok dikkat etmesi gerekir. Hiç bir erteleme yapmadan onları eda etme yoluna girmelidir.

Beş vakit namazını, mümkün olduğu kadar, cemaatle eda etmeye rağbet etmeli; bu hususu dikkatinden uzak tutmamalıdır.

Bundan başka, sünnet sayılan : Teheccüd, işrak, kuşluk, tahiyyat-i mescid, salât-ı vüdu, evvabin gibi namazlardan hangisini mürşidi tavsiye ederse, yerine göre emir ve tavsiyesini yerine getirmelidir. Kesin olarak, terkini yerinde görmemelidir. Zarurî bir durum dolayısı

ile, bırakma durumu meydana gelir ise, vaktinde yapılıyormuş gibi, hemen eda etmelidir. Bu şekilde nafilelere devam etmek dahi, Yüce Hakk'a yakınlığı gerektirir; bunun için de devam edilmesi yerinde ve gereklidir.

FETHİYYE-İ ŞERİFENİN OKUNMA ZAMANI

Eğer Fethiyye-i Şerife'nin okunmasına izin verilmiş ise, sabah namazı kılındıktan sonra ve her gün okunmalıdır.

Yine mürşidin izni ve icazeti ile alınan istiğfar, salâvat-ı şerife, tevhid-i şerif, celâl ism-i şerifi ise, gecenin son üçte birinde okunmalıdır. O vakit, teheccüd namazı vakti olup bu dersleri o vakitte yapmak en faziletlisidir. Güneş doğduktan sonra işrak vakti, ikindi namazından sonra da okunabilir ki; bu vakitler de en faziletli vakitler arasında sayılır.

Hâsılı : Bu vakitlerin hangisi, müride iyi gelirse, o vakitlerde dersini okuyabilir.

Mürid, kendisine yerilen dersi okuyacağı zaman; tenha bir yerde kıbleye dönüp oturmalıdır.

Sonra, üç kere ihlâs (112. sureyi), bir kere de Fatiha-i Şerife'yi okuyup sevabını, sırası ile :

a) Şeriatın kurucusu Rasûlullah efendimizin tertemiz ruhuna hediye etmeli; cennet bahçelerinden bir bahçe olan kabrine göndermelidir. Allah O'na salât ve selâm eylesin.

b) Bütün nebilerin, resullerin temiz ruhlarına hediye etmelidir.

c) Dört halife olan Hazret-i Ebu Bekir, Hazret-i Ömer, Hâzret-i Osman ve Hazret-i Ali'nin dahi ruhlarına hediye etmelidir. Allah onlardan razı olsun.

d) Diğer ashabın, ashabı gören tabiinin, tabiini gören tebe-i tabiinin dahi temiz ruhlarına hediye etmelidir; Allah onlardan razı olsun.

d) Müçtehid imamların dahi, ruhlarına hediye etmelidir; Allah onlardan razı olsun.

e) Bütün ehlullah olan velî kullarına hediye etmelidir; sırları mukaddes olsun.

f) Kalan erkek ve kadın müminlerin dahi ruhlarına hediye etmelidir; Allah onlara rahmet eylesin.

ÖLÜMÜ DÜŞÜNME HALİ

Bundan sonra ölümü düşünme haline geçmelidir; bu da şöyledir :

Sanki kendisi hasta olmuş; can çekişme durumuna gelmiştir. Malından ve elindeki dünyalıktan ümidini kesmiştir. Akrabadan, çocuklardan, aileden artık fayda yoktur. Sonunda bunları bırakıp gidecektir. Nefesi kesildikten sonra da, kabre koymak için hazırlık yapacaklardır. Kefeni getirilecek, yıkayıcıya teslim edilecek, tabuta konacak, cenaze namazı kılınacak, kabre götürüp içine koyacaklar; yatırıp üzerine de toprak atacaklar. Sonra orada bırakıp gidecekler.

Kısaca düşünüp şunu anlayacaktır : Yüce Hakk'ın zatından başka, hiç bir şeyin kalıcı durumu yoktur.

İşbu düşünce ile; icazet ve inabe alırken, mürşidin huzurunda nasıl edeple olmuşsa., öylece mürşidin huzurunda olduğunu düşünerek dersini okumaya başlar.

Hayır olsun, şer olsun, hiç bir şeyi hatırına getirmemeye tam bir gayret harcamalıdır.

Bu halet içinde iken, kendisine manevî yönden bir zuhurat olursa mürşidinden başkasına söylememelidir.. Eğer mürşidi birine söylemesi için izin vermiş ise, ona söyleyebilir.

Bu arada bir de, rabıta var ki, o da yerinde açıklanacaktır.

Bu kitabı yazan zata ait bir şiir :

Aç gözün bak asûmana kim nedir;

Hep gelenler bu cihana andadır.

Cümle gelmiş geçmişi seyret tamam;

Has u ama olanı gör vesselam..
Ol kadar in'am ü ihsan hep sana;

Hak'tan oldu eyleme vaktin heba..

Aç gözün bir hoşça fikr et ey civan;

Geçti ömrün hab ü gafletten uyan..

Kır bu benlik bendini ey hace gel;

Mürşide kul olagör etme cedel..

Cümle varlıktan halâs etsin seni;

Taa, getürüp hakka yetürsün seni..

NURÎ'ye gel Hakk'a vasıl olasın,

Bihisab in'ama nail olasın..[1]

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Gözünü aç, semaya bak, neler olduğunu gör; bu cihâna gelenlerin hepsi oradalar.. Bütün gelip gidenleri tam olarak seyret; seçmeye, düşüğe olanı gör vesselam.. Bunca nimetin, ihsanın hepsi sana Hak'tan geldi; vaktini boşa giderme.. Gözünü aç da güzelce bir düşün ey genç; ömrün bitti, gaflet uykusundan uyan. Ey efendi, bu benlik ipini kır da gel; mürşide köle ol, çekişmeyi bırak. Böylece cümle varlıktan seni kurtarsın; götürüp Hakk'a ulaştırsın. NURİ'ye gel ki; Hakk'a ulaşasın; sayısız nimetler bulasın.

5. KISIM

Konusu : Dört bölümden ibaret olan BİRİNCİ BAB..

I. BÖLÜM : Teveccüh - Rabıta..

Kendi içinde, dört bölümden ibaret olan bu birinci bölümde şu hususlar vardır :

a) Teveccüh ve rabıta..

b) Müptedi (yeni giren) salik..

c) Mutavassıt (ortada bulunan) salik..

d) Müntehi (sonda bulunan) salik..

Bunlar, üç türe ayrılıp açıklanacaktır :

TEVECCÜH

Birinci türde, şunlar açıklanacak : Müptedi salikin, muktedi talibin teveccühü. Bu da, üç yönlüdür.

Birinci yönlüsü şöyle olacaktır : Şeyhin huzurundaymış ve diz dizeymiş gibi, kıbleye dönük olarak oturacak. Kendi kalbini bir tekneye veya bir başka kaba benzer görecek. Şeyhinin kalbini de, umman deniz misali bulacak. Kendi kabını altına tutup umman deniz misali mürşid şeyhin kalbinden ilâhî feyz doldurmaya çalışıp gayret edecek. Bu iş; en azından çeyrek saat, ortalama yarım saat, en çoğu da bir saat kadar sürdürülüp öyle duracaktır.

İkinci yönlüsü de şöyle olacaktır : Mürşid şeyhini bir çadıra benzetecek. Kendisini de o çadırın içinde bilecek. Dört yandan, o çadırın içine ilâhî feyzlerin akıp durduğunu görecek. Kendisini bu halde tutup durmalıdır.

Üçüncü yönlüsü şöyle olacaktır : Mürşid şeyhinin ruhaniyetini bir büyük denize benzetecek; kendisini de bir damlaya.. Sonra kendisini o büyük denizde boğulmuş bilip anlatılan şekilde teveccühünü sürdürecektir.

Anlatılan üç yönlü teveccühten hangisi, kendisine kolay ve uygun olursa., ona devam etmelidir. Anlatılan en az, orta ve en çok teveccüh sürelerinden hangisine alışmış ise, kıbleye dönerek o şekilde

oturmalıdır. Sonra da, kendisine ihsan edilen zikir dersini, teveccühünü bozmadan okumalıdır.

Dersini bitirdikten sonra da, Fatiha okuyup duasını etmelidir.

RABITA

Anlatılan bu makamların rabıtası dahi üç yönlüdür.

Birinci rabıta şöyle olacaktır : Bu yola giren salik mürid; hemen her gezip oturduğu yerde, şeyhinin eli elindeymiş ve daima huzurunda oturuyormuş gibi bir duyguya sahib olacak.

İkinci rabıta şöyle olacaktır : Mürşid şeyhinin ruhaniyetini; bir hırka veya bir cübbe gibi giymiş, bir peçe şeklinde üzerine örtmüş gibi bilecek.. Daima onunla gezip oturduğu duygusuna sahip bulunacak..

Üçüncü rabıta ise, şöyle olacaktır : Mürşid şeyhinin mübarek hırkası içinde, koltuğu altında kendisini gizlenmiş görecek. Böylece, daima onunla beraber olduğu duygusuna sahip bulunacak..

İşbu usulleri izleyerek giden Hak yolcusu mürid salik; uyumaya niyet ettiği zaman, kendisini şöyle bilecek : Sanki, mürşid şeyhinin uğurlu ayağına başını koymuş, orada uyuyor.

Evet, Hak yolcusu mürid salikin yatıp uyuması da böyle olmalıdır.

* **

İkinci türde şunlar açıklanacak : Mutavassıt (ortada bulunan) salikin teveccühü.. Bu da üç yönü ile açıklanacaktır.

Birinci yönlüsü şöyle olacaktır : Orta halli salik, bu yönlü teveccühünde; kendisini mürşid şeyhinin huzurunda diz-dize oturur bilecek.. Şeyhini, bu şekilde huzur halinde bulduğu zaman, şeyhi, kendisini alıp nur kaynağı Rasûlullah efendimizin huzuruna götürdüğü duygusuna sahib olacak; Allah O’na salât ve selâm eylesin. Kendi durumunu bu ölçüde, bilerek, Rasûlullah'ın huzurunda duruyormuş gibi duracak; Allah O’na salât ve selâm eylesin. Ancak, kendisini, mürşid şeyhinin hırkasının altında saklı sayacak.. Bu arada, şeriat

sahibi Rasûlullah efendimizin, cevahirlerle bezeli yüksek bir kürsüde oturduğunu, dört halife efendimizin de, onun sağ ve sol taraflarında bulunduğunu bilecek. Rasûlullah efendimize Allah salât ve selâm eylesin; dört halifeden dahi, razı olsun. Bu halde; tam bir huzur, huşu ile bir çeyrek veya yarım saat yahut bir saat kadar.teveccüh edip oturacak..

İkinci yönlüsü şöyle olacaktır : Şeyhini bir çadır gibi bilip ona sarınacak. Her yandan da ilahî feyzler geldiğini duyacak.. Bu teveccühünde şeyhini bulduğu zaman, şeyh kendisine zarf gibi olacak. Yani : Örtündüğü bir elbise gibi, her yanını bürümüş Olacak.. Kendisi de onun içine girip yok olmuşcasına kalacak. İşbu hal ile, enbiyanın efendisi, Rasûlullah efendimizin nur dolu huzuruna varılmış olacak. Üstte de anlatıldığı gibi, Rasûlullah efendimizi, süslü bir kürsü üzerinde oturmuş bulacak. Kalan bütün nebileri ve resulleri de onun sağında ve solunda birer yüksekçe kürsü üzerinde oturmuş görecek.. Başta Rasûlullah efendimiz olmak üzere, bütün nebilere ve resullere salât ve selâm olsun. Şeyhini dahi, Rasûlullah efendimizin üstün zatına doğru teveccüh edip oturmuş sayacak. Nurun kendisi olan mübarek kalbinden şeyhinin kalbine altın oluktan akar gibi ilâhî feyzler aktığını görecek. Bu duygu hali içinde; saygı ile, edeple, içli bir şekilde teveccüh ederek bir çeyrek, yarım veya bir saat kadar duracaktır.

Üçüncü yönlüsü şöyle olacaktır : Şeyhinin ruhaniyetini bir deniz bilecek; kendisini de onda boğulan bir damla sayacak. Ve, yok olduğunu özünde duyacak. Bu teveccühünde şeyhini bulduğu zaman; deniz olan şeyhi ile peygamberlerin efendisi evliyanın ve muttakilerin dayanağı Rasûlullah efendimizin huzuruna vardığını görmelidir; Allah O’na salât ve selâm eylesin. Efendimizi dahi, tüm varlığı kuşatan derya bilmeli.. Rasûlullah efendimizin sağında ve solunda ise, tüm nebileri ve resulleri görmüş gibi olmalıdır. Rasûlullah efendimize ve diğer nebilere ve resullere salât ve selâm olsun. Üstte anlatılan hal ile, bir deniz ölçüsünde gidip şeyhinin denizini, Rasûlullah'ın denizinde yok olmuş kabul etmelidir. Böyle bir huzur, huşu ve içten bir saygı ile çeyrek saat yahut yarım veya bir saat kadar teveccüh edip durmalıdır.

Bütün bu teveccühlerde; meydana çıkan belirtileri, şeyhinden başkasına anlatması yerinde olmaz. Zira, bu makam, şeyhte yok olma makamıdır.

Bu makamın rabıtasına gelince, onu da diyelim..

Hak yolcusu salikin oturması kalkması, uykusu uyanıklığı, yemesi içmesi, gezip yürümesi gibi özellik taşıyan ve taşımayan tüm işlerinde şeyhini kendisi ile beraber bilecektir. Şeyhini, kendi yanında oturur gibi görecek, ona göre saygılı, duygulu huzur içinde kalacaktır.

***

Üçüncü türde ise, şunlar anlatılacak : Müntehi (sonda bulunan) salikin teveccühü.. Bu da üç yönü ile açıklanacaktır.

Birinci yönlüsü şöyle olacaktır : Daha önce de anlatıldığı gibi, Hak yolcusu salik mürid, şeyhi ile diz dize oturmuş gibi teveccühünü sürdürecek. Bu arada, Rasûlullah efendimizi dahi, arada bir perde olmadan açık bir şekilde görecek.. Bu hali bulduğu anda, Rasûlullah efendimizde yok olmaya ayak basmıştır. Bu halde de, yine şeyhini teveccühünden uzak tutmayacaktır, önceki halde şeyhinde fena bulma hali ile Rasûlullah efendimizin huzurunda oturduğunu anlayacaktır; Allah O'na salât ve selâm eylesin. "Hazret-i Rasûlullah, bu çaresizini şekilsiz-yorumsuz olarak Allah'a ulaştırır.." diye düşünecektir. Tam bir huzur, içten gelen saygı ile; çeyrek, yarım veya bir saat kadar teveccüh edip duracaktır.

İkinci yönlüsü şöyle olacaktır : Sona varan müntehi Hak yolcusu salik; ikinci tür teveccühün ikinci yönlüsündeki çadır misali teveccüh halini burada dahi sürdürecektir. Şeyhinin hüviyetinde dahi yok olacaktır. Bu hali içinde; Rasûlullah efendimizi, arada perde olmadan tanınan sıfatları ile görecektir. Şeyhinin hüviyetinde yok olarak, Rasûlullah efendimizin huzuruna varacaktır. Orada tam bir huzur, içten saygı ve edeple oturacaktır. Bu arada, Rasûlullah efendimizin mübarek kalbinden; şeyhinin kalbine altın oluktan akar gibi, ilâhî feyzlerin akıp geldiğini görecektir. Bu ilâhî feyzler içinde; kendisini de, şeyhini de yok olmuş bulacaktır. Rasûlullah efendimizin dahi, Yüce Hakk'ın huzurunda oturduğunu özünde duyacaktır; tüm varlığı dahi, onda yok

olmuş görecektir. Rasûlullah efendimize salât ve selâm olsun, işbu teveccühünü dahi; çeyrek, yarım veya bir saat sürdürüp duracaktır.

Üçüncü yönlüsü şöyle olacaktır : İşini bitirip sona ulaşmakta olan Hak yolcusu mürid salik, ikinci türde anlatılan ikinci yöndeki teveccühünü burada dahi aynen uygulayacaktır. Şeyhinin ruhaniyetini bir deniz, kendisini de bir damla sayacak; orada yok olacaktır. Bu arada, Rasûlullah efendimizin yüksek kalbini de şöyle görmelidir : Bütün âlemi sarmış deniz.. Bunları böylece görüp duymalıdır. Şeyhini de, o saadet denizine katmaya gayret edip çalışmalıdır. Bu saadet denizine katmaya çalışırken, tam ve bütün olarak cümle varlıkları zerreye varıncaya kadar, o deryada silinip yok olmuş görmelidir. Rasûlullah efendimizin huzurunda dahi, bu şekilde oturduğunu kabul etmelidir. Bu oturuşundaki teveccühünü çeyrek, yarım veya bir saat kadar sürdürmelidir.

Bu mertebede, Hak yolcusu salike Rasûlullah efendimizin varlığında yok olma işareti; anlatılan şekilde dile gelir.

Durum gerçeğe ulaştığı zaman da, bu üstün ihsanlara zuhur yeri olur :

— «Rabları, onlara tertemiz bir şarabı içirmiştir.»

Mealine gelen İnsan suresinin 21. âyetinin doğrultusunda, asıl varlığa zuhur yeri olma durumu ihsan olunur. Yani : Rasûlullah efendimizin nuruna.. Allah O’na salât ve selâm eylesin..

Bu manada bir şiir:

Bilürüm ki seni Hak’sın;

Kamu âlem bütün sensin,

İki cihanda sultansın;

Şefaat ya Rasûlullah..
Seni bulan bulur Hakk’ı;

Seni gören görür Hakk’ı..

Hakikat madeni sensin;

Şefaat ya Rasûlullah..'

(1) Şu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Sen Haksin; şunu da bilirim: Cümle âlem, tümden sensin..

Dünyada âhirette bir sultansın; bize şefaat eyle ya Rasûlullah.-

Seni bulan kimse, Yüce Hakk'ı bulmuştur; seni gören kimse, Yüce Hakk'ı görmüştür..

Sen hakikatin kaynağısın; bize şefaat eyle ya Rasûlullah.-

Allah-ü teâlâ Rasûlullah efendimize salât' ve selâm eylesin.

Bu makamın rabıtası dahi, şöyle olacaktır :

Hak yolcusu salik mürid; her gezdiği yerde, her oturduğu semtte, yani : özel ve diğer işlerinde şekilsiz yorumsuz Hakk'ın huzurunda olacaktır. Bu ölçü içinde; gezecek, oturacak, Hakk'ın gayrını da kalbinden çıkaracaktır. Bundan sonra, oturması, kalkması, uykusu, uyanıklığı Hak ile olacaktır.

Bu kitabın yazarına ait bir başka şiir :

Ya Rasûlullah cemalin bi-nikab gördüm bugün;
Hamdülillah nur ü vecbin bi-hicab gördüm bugün..

Çünkü gark olmuştu nura ol mübarek kametin;

Baktığım an aldı berk-ı envarın senin..
Gönlüm içre çün kuruldu bir yüce divan aman;
Bir mücellâ hem mücevher kürsî dahi nagehan..
Şah-ı Kevneyn ol mücellâ kürsî üzere oturur;
Çar-ı yar ba-safa ashab saf beste durur..
Çünkü gördüm bir dahi ol Şah-ı Kevneyn'i heman;
Ol vakitte cümle aklım tar ü mar oldu aman.. .
Mest olup kaldım orada bilmez oldum kendimi;

Gördüm ancak evvel ve âhir cihanı hemdemi..

Kaplamıştı nur cihanı kalmamıştı nesne hiç;

Görünürdü Nur-ı Muhammed kalmamıştı nesne hiç..

Nuru nur etti canım Nur-ı Ahmed Mustafa;
Gel ki aşık Nuri'ye kim kalbin olsun pürsafa..'

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir:

Ey Allah'ın Elçisi, bugün, cemalini peçesiz olarak gördüm; Allah'a hamd olsun, yüzünün nurunu, bugün perdesiz gördüm.

O mübarek boyun, nura boğulduğu, içindir ki; baktığım anda, senin nur şimşeklerin gözümü aldı.

Aman aman, gönlümün içinde yüce bir divan kuruldu; parlak mücevherlerle süslü bir de kürsü ortaya kondu..

İki cihanın şahı, o parlak kürsü üzerinde oturuyordu; dört halife, safa ile diğer ashab saf tutup duruyordu.

O iki cihan şahını bir daha gördüğüm zaman; o vakit, bütün aklım darmadağın oldu, aman..

.Sarhoş oldum, orada kaldım, kendimi bilmez oldum : İşte o zaman önden sona cihanı ve arkadaşı gördüm.

Cihanı bir nur kaplamıştı, hiç bir şey onsuz kalmamıştı; Muhammed nuru görünüyordu, başka bir şey hiç kalmamıştı.

Canım, Nuri'yi, Ahmed Mustafa'nın nuru nur eyledi; aşık Nuri'ye gel de, kalbin safa dolsun

6. KISIM

Konusu : Dört bölümden ibaret olan BİRİNCİ BAB'ın ikinci bölümü..

II. BÖLÜM: Latifeler..

Bu kısmın başına konan tanıtma yazılarından da anlaşılacağı gibi, burada yola (tarikata) girme durumu ile, yedi latife açıklanacaktır.

Bir kudsî-hadis-i şerifte şöyle buyurulmuştur : **«Dikkat ediniz, cesette bir kalb vardır. Kalbin içinde de bir fuad vardır. Fuadda dahi sır vardır. Sırda da hafi vardır. Hafide dahi ahfa var.. İşte ben, o ahfayım..»**

Ne var ki, bu oluş, yaratılmış şeylerin birbirine bitişip yapışması gibi değildir; onunla kıyas edilemez. Bunda ne kıyas vardır; ne de bir şekil.. Akla gelenden çok başkadır.

Bu cüz'î aklı, kula ihsan eden Yüce Allah'tır. Bu küçük cüz'î akıl, ancak dünya işlerini bilir; âhirete dair işleri de idrâk edebilir. Hiç bir misali ve benzeri olmayan mutlak gerekli varlığın sahibi olan Yüce Zat'ı idrâk edip anlatmaktan yana kusurludur. O Yüce Zat, zatının esasını, yine kendi Yüce Zat'ı bilir.

Mana böyle olduğuna göre; her bir ferdin vehimlerinde olan Hakk'ı yaratan, yine onun Yüce Zat'ıdır. Allah'ın zatı, o vehmedilenlerden çok başkadır.

Sözün özü odur ki : Kâmil ve mükemmel insan olan değerli zatların Yüce Allah'a vâsıl olmaları; yine Yüce Allah'ın zatına has bir şekildir. Söz ile değil; hal olarak değerlendirilmelidir; dolayısı ile, bu Muhammedi yola girmeye ihtiyaç vardır.

Bu manada girilen yolların hiç biri, diğerinden ayrı ve başka değildir. Ama, bazı ehlullah yollarında; irşada ehliyetli olan kâmil mürşidler, müridlerini nefis yönüyle terbiye ederler. Bazıları da, ruh tarafından terbiye edip sülûk yolunu gösterirler. Ta ki, şu ölüm uçurumundan uzak olup kurtulalar.

Zira, hemen her ferd, kendi vehminde Hakk'ı bir başka tasavvur eder. Ama, hiç bir şekilde o tasavvur edilen Yüce Hak olamaz. Onun ettiği tasavvur, Yüce Hakk'ın bir tecellisinden meydana gelir. Dolayısı ile, o tasavvur edileni yaratan Yüce Hak'tır. Bu değerlendirmeye göre; ehlullah olan Allah'ın sevdiği kullar, vehimlerinde olan Hakk'a tapmaktan beridirler.

Özellikle üstün Nakşbendiyye tarikatı terbiyecileri, yollarına girenleri ruh mertebesinden yola koyarlar. Asıl olarak ruh safiyetini bulduğu zaman, natıka nefis, (insanın tabiatı) onun içinde temizliğini bulur.

Diğer tarikatlar, nefis mertebelerini gözönünde tutarlar. Ancak, durum ne olursa olsun; gaye ve istenen, ruhu, aslî olgunluğuna döndürüp kemalâta kavuşturmak ve Yüce Hakk'ı bildirmektir.

***

Ey bu yola girmeyi isteyen, yedi latifeye rağbetli olan salik ve aşık. Anlatılacakları bilmelisin.

Şeyhin izni ve icazeti ile temiz bir yerde; kıbleye dönerek iki diz üzerine otur.

Bundan sonra, yukarıda anlatılan üç yönlü teveccühten hangisi senin için kolay gelir ve rahat olursa., o şekilde teveccüh et. önce de anlatıldığı gibi, bu teveccühün en azı çeyrek saat, ortası yarım saat, en çoğu ise bir saattir. Bu sürelerin hangisini seçersen, o süre için teveccühünü yapıp otur.

Daha sonra, o teveccühü hiç bozmadan, yüz kere istiğfar oku; günahlarının bağışlanmasını dile.. Otuz kere de, salâvat-ı şerife oku.

Bu arada; hayır, şer, tüm bağlardan ve gayelerden, taleplerden yana temiz ol.

KALB

Sanki kalb üzerine nurdan bir ism-i celâl (Allah adı) yazılmış gör; her ne kadar gözün kapalı olsa da, görür gibi yap..

Dilini damağına yapıştır; dişlerini de birbiri üzerine koy. Gözünü yum, tüm duygularının hareketlerine engel ol; onları, kendi hükümlerini işlemekten yana boş bırak.

Anlatılanları yapmak için, ciddî bir şekilde gayret et. Mürşid şeyhin ruhaniyetinden de yardım dile..

Senin, sol memenin iki parmak kadar aşağısında, çam kozası şeklinde kalb vardır. Bu kalbin üzerine yazılan ism-i celâli (Allah adını) görür gibi ol; **üç bin kere ism-i celâli oku.** Bu lafzın manasına dahi, hiç bir benzetme yapmadan teveccüh et. Bu çeşit teveccüh öyle olmalı ki: Kendinden ve Yüce Allah'ın zatından başka her şeyden yana senin için bir unutkanlık meydana gele :

«Unuttuğun zaman, Rabbını hatırla...» mealine gelen Kehf suresinin 24. âyetindeki mana zuhur ede.. Hak yolcusu salik, anlatılan şekilde zikri sürdürüp giderse, zikir kalbine yerleşir.

O zaman, kalb, asıl sıfatını bulur; akik renginde saf temiz bir şekilde kalbin nuru zuhur eder. İşte o zaman, zkireden kimse, istese de kalbinin zikrine engel olamaz : "Veled-i kalb.. (Kalb yavrusu..)" durumu hâsıl olur.

Bazan da, güneş doğar gibi, bir kırmızılık doğu tarafından görünür. Bazan da güneş çıkar gibi, bazan da büyük bir kapı gibi akik renginde görünür.

Anlatılanların benzeri daha başka alâmetler de meydana gelir.

Bütün bunlar, zuhur edip dururken; Hak yolcusu salik, bunların zuhuruna kapılmamalı ve şaşkınlığa düşmemelidir. Zikirden, fikirden geri kalmamalıdır. Kendisine ihsan edilen zuhuratı dahi, mürşidi olan şeyhten başkasına da söylememelidir. O zuhuratın kalıntılarını, izlerini göz önünde tutmalı; kaybetmemeye tam bir gayret harcamalıdır.

RUH

Kalb, anlatılan yoldan asıl sıfatına döndükten sonra; mürşidin izni ve icazeti ile salik, zikrini ruh tarafına çekmelidir. Ruh sağ memenin altına doğru iki parmak kadar aşağıdadır.

Yukarıda sözü edildiği şekilde; Hak yolcusu salik, ara vermeden, âdet edindiği kadar teveccühte bulunmalıdır. Sonra, bu teveccühle, kalbin zikrine geçmelidir. **Bu zikir, önce de anlatıldığı gibi, üç bin keredir.** Bu zikri, önce kalbe vermelidir. Sonra da, teveccühü

bozmadan, sağ memenin altındaki ruha geçmelidir. **Ruhta dahi, beş yüz kere ism-i celâli okumalıdır.**

Ruhun nuru, asfar ki, açık sarı renklidir.

Açıklanan şekilde zikir sürdürülürse, ruh dahi, asıl safiyetine döner. Nurunun zuhuru ile, tam temizliğini bulduktan sonra, durumunu mürşidine anlatır.

SIR

Yine mürşidinin izni ve icazeti ile; salik, ruhtan sırra geçer. Sırrın yeri, sol memenin üzerinde ve iki parmak kadar yukarıdadır. Sırrın nuru da beyazdır.

Yukarıda açıklandığı gibi, müridin alıştığı şekilde teveccüh ettikten ve süresini doldurduktan sonra zikirlere geçilir. **Kalbin üç bin, ruhun beş yüz, ism-i celâli (Allah adı) zikri yerine getirildikten sonra; beş yüz ism-i celâl de, sırra dönük olarak okunur.**

Zikir sırra yerleşir; sır da bu şekilde asıl safiyetini bulur. Bu durum devam edip belirtileri ortaya çıkınca, durumu mürşidine anlatır.

HAFİ

Sonra, mürşidinin izni ve icazeti ile Hak yolcusu salik, zikrini hafiye nakleder.

Hafinin yeri; sağ meme üzerinde ve iki parmak yukarıdadır. Nuru da zümrüt yeşilidir.

Bu zikri yapacak olan, yine alıştığı şekildeki teveccühte bulunmalıdır. Teveccüh süresini tamamladıktan sonra; **kalbin, ruhun, sırrın ism-i celâl (Allah adı) zikirlerini yerine getirmelidir. Bunların sonunda, beş yüz kere de hafiye dönük olarak, ism-i celâl (Allah adı) zikrini okumalıdır.**

Zikre bu şekilde devam ederse, hafinin de nuru zuhur eder; aslî sıfatına döner. Böyle olunca, yine durumu mürşidine anlatır. Mürşidinin izni ve icazeti ile bu sefer zikri ahfaya aktarır.

A H F A

Bu durumda, yine Hak yolcusu salik, yapmakta olduğu teveccühü bozmaz; süresini tamamladıktan sonra da zikirlerine geçer. **Kalbin, ruhun, sırrın, hafinin zikirlerini açıklandığı gibi yapar hakları olan ism-i celâl (Allah adı) zikrini okur. Bunlardan ayrı olarak, beş yüz ism-i celâl (Allah adı) da ahfaya dönük olarak okur.**

Ahfanın yeri, iki meme ortasındadır. Nuru ise, ya çok beyaz, yahut çok siyah zuhur eder. Bunların hangisi zuhur etse olur; artık, ahfa dahi, asıl sıfatına dönmüştür.

Bundan sonra, yine durumu mürşidine anlatır.

NEFS LETAÎFİ

Bundan sonra, Hak yolcusu salik, mürşidinin izni ve icazeti ile zikrini nefs letaifine aktarır.

Nefs letaifinin yeri, iki kaşın ortasındadır. Nuru da, turuncu sarıdır.

Anlatılan usulde, **zikreden mürid, cümlesinin hakları olan ism-i celâl (Allah adı) zikrini yerine getirir. Ondan sonra da, beş yüz ism-i celâli, nefis letaifine dönük olarak okur.**

Nefis letaifi de asıl sıfatına döndüğü, bunun belirtileri de ortaya Çıktığı zaman, durumu mürşidine anlatır.

LETAÎF-İ KÜLL (Latifelerin Tamamı)

Bundan sonra, Hak yolcusu salik, mürşid şeyhinin izni ve icazeti ile, letaif-i külle geçer. Letaif-i küllün yerini alın ortasındaki perçem yeri bilmelidir. Burada, ism-i celâli, uzaktan okunacak şekilde celî bir yazı ile yazılmış görmelidir.

Hak yolcusu salik dahi, teveccühünü, yine alıştığı şekilde yapıp bitirmelidir.

Bundan sonra; kalbin, ruhun, sırrın, hafinin, ahfanın, nefs letaifinin hakları olan ism-i celâl zikrini okur.

Letaif-i küll için okuduğu ism-i celâllerde; baştan ayağa kadar, kendisini tüm azası ile bir aynada görür gibi olmalıdır.

Hak yolcusu salik, bu şekilde devam edip her şeyi yerli yerince yaparsa, bu uğurda ciddî gayret sarf ederse, o zaman bilmeli ki: Yakın bir gelecekte Allah'ın ihsanına mazhar olacaktır.

Bu mazhariyete erdikten sonra; bedenindeki bütün parçalar, hep ism-i celâli (Allah adını) okur. Bunun hareketini kendisi de duyar.

Bu halinde, beden parçalarından :

— Hangisi ile zikredeyim.. Dese, onunla zikreder. Bu ten kulağı ile de, seslerini işitir.

Bunlar olduktan sonra, Allah'a hamd etmelidir. Hemen her gün, anlatılan usule göre; dersini okumalıdır.

Kendi zikrinin sesinden başka; dışarıdaki şeylerin seslerini de duymaya başlar.

Bu kitabın yazarına ait bir şiir :

Kalbim icre bir cevahirden yapu;
Gördüm anda bir kızıl yakut kapu..
Girip andan ileri vardım heman;
Bir cevahirden saray oldu ayan..
Saru yakuttandır anın kapusu;
Dürrü safiden yapılmış yapusu..
Orta yerde hem kurulmuş bir çadır;

Kapusu ahdar zeberceddendürur..
Çadırı da bir siyah nur kaplamış;
Nur-ı Hak'tır gözler anı görmemiş..

Girdim andan dahi seyrettim heman;
Bir aceb nur var imiş onda nihan..
Rengi turuncu idi kendisi nur;
Pek mücellâ bakmağa göz kamaşur..

Gördüm anı geçtim ileru heman;
Bir azim iklim göründü ol zaman..
Dağ u sahra kasr u bünyanı anın;

Cümle zikrullaha meşguldür hemin..

Kim ki ister ol sülûkü seyr ede;
Bu kitabı başına tac ede..[1]

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Kalbimin içinde cevahirden bir yapı gördüm; kırmızı yakuttan bir de kapı vardı.

Oradan girdim, hemen ileri vardım; cevahirden bir saray açıkça belli oldu.

Onun kapısı da, sarı yakuttandı; yapısı da saf inciden yapılmıştı.

Orta yerde bir çadır kurulmuştu; kapısı da yeşil zebercedden-.

Bu çadırı da siyah bir nur kaplamıştı; gözlerin görmediği bir Hak nuruydu.

Buradan girdim, hemen yürüdüm; onda gizli hayranlık veren bir nur varmış.

Rengi turuncu idi, ama kendisi nurdu; pek parlaktı, bakarken gözler kamaşıyordu.

Bunu da gördüm, hemen ileri geçtim; o zaman, büyük bir iklim göründü.

Onun dağı, alanı, binaları tümüyle; Allah'ın zikriyle meşgul idi.

Her kim bu sülûke girip yürümek isterse; o kimse, bu kitabı başına taç etmeli..

7. KISIM

Konusu : Dört bölümden ibaret olan BİRİNCİ BAB'ın üçüncü bölümü..

III. BÖLÜM : Nefy ve isbat..

Üstteki başlıklardan da anlaşılacağı gibi; bu üçüncü kısımda nefy ve isbat anlatılacaktır. Yani : Kelime-i tevhid..

Bu mübarek kelime-i tevhid için, tarikat ehli zatlar şöyle demişlerdir :

— Üç manaya gelir; şöyle ki: .

a) Bu yola yeni giren müptedi salik için : “Allah'tan başka ibadet edilecek zat yoktur. **(Lâ ma'bude illallah..)**” cümlesini okumak vardır.

İşin ortasında bulunan mutavassıt Hak yolcusu salik için “Allah'tan başka maksad yoktur. **(Lâ maksude illallah..)”** cümlesini okumak vardır.

İşin sonuna varan Hak yolcusu müntehi salik için ise : “Allah'tan başka mevcud yoktur. **(Lâ mevcude illallah..)”** cümlesini okumak vardır.

Ancak, Hak yolcusu salikin bu nefy ve isbata geçmesi için bazı şartlar gerekir.

Öncelikle, önceki kısımda anlatılan yedi latifenin özellikleri olduğu gibi zuhur etmelidir. O zuhur eden halleri, mürşid olan şeyhine anlattıktan sonra nefy ve isbat zikrine geçebilir.

Anlatılmak istenen mana, daha açık olarak şöyledir :

Yukarıdan beri anlatılan şekilde, tam bir temizlik içinde olacaktır. Sonra, tenha bir yere oturacak. Bu oturma halinde kıbleye dönecek ve dizi üzerine oturacaktır.

Bundan sonra Hak yolcusu salik, yapmayı âdet edindiği teveccühü de yerine getirecektir. **Yedi latifenin payları olan ism-i celâli (Allah adını) da okuyup bitirecektir.**

Bundan sonra, anlatılan teveccühü bozmadan, nefy ve isbat zikrine geçecektir.

Bu zikri şöyle yapacaktır : **"LA…"** (YOK..) Kelimesini okurken, Arapça aslına göre yazılan bu kelimeyi, açık bir şekilde alttan göbeğinin üstüne yazılmış görmeli; bir dalı sağında, diğer dalı ise solunda hissetmelidir. Okurken, sesini beyninin ortasına duyuracak kadar uzatmalıdır.

"ÎLÂHE.." (İLAH..) Kelimesini okurken de; LA kelimesini götürdüğü beyninin ortasından başlatmalı, sağ küreğinin üzerine getirdiğini tasavvur etmelidir.

" İLLALLAH.." (Ancak Allah vardır.) Kelimesini alirken de, bu kelimeyi; sağ omuzundan itibaren yazıldığını ve çam kozası şeklindeki kalbine kadar o şekilde geldiğini tasavvur' etmelidir.

Ondan sonra., göbeğinin altında nefesini tutmalı; **bir nefeste üç kere**, anlatılan şekilde, işaret edilen manaları düşünerek kelime-i tevhidi okumaya başlamalıdır.

Şöyle ki:

"LA…" (YOK..) Kelimesini göbeğinin üstünden alıp yukarıya doğru çekerken; yeryüzünden arşa, arştan dahi yeryüzüne kadar tüm varliğın hemen her zerresini fena bulup yok olmuş kabul etmelidir. Hatta, kendisini dahi, ortadan silinmiş görmelidir.

Bundan sonra :

" İLAHE.." (İLAH..) Kelimesini getirip sağ küreği üzerine bırakır. Bu arada : Hakk'tan başka bir şey yok.. ölçüsünü elden bırakmaz. Sonra :

"İLLALLAH." (Ancak Allah vardır.) Kelimesini, kalbinin üzerine yapıştırır, içinden şöyle der : "Ancak, varlığı mutlak gerekli Yüce Zat vardır.." Bundan sonra :

“MUHAMMEDÜN RASÛLULLAH..” (Muhammed, Allah'ın elçisidir.) Cümlesini, dahi, fikrine getirmeli ve bunu, Yüce Allah'a vuslat için bir vesile bilmelidir.

Daha sonra, nefesini bırakır. Nefesini dışarı verir iken de :

“Allahım, maksadını sensin; talebim hoşnutluğundur. (İlâhî ente maksudî ve rızake matlubî..)” duasını okur.

Bu şekilde alıp verdiği nefesleri arasındaki boşluğa, düşük düşünceler düşmesinden korumalıdır.

Anlatılan tertibe göre; **yirmi bir nefeste, altmış üç kelime-i tevhid** okur. Hemen her gün de, bu tertibi sürdürür.

Bu okumalardan bir belirti meydana çıkmaz ise, zikreden Hak yolcusu salik, hiç bıkmadan zikrini tam manası ile sürdürür; ama bu kere başka türlü.. Şöyle ki :

Mübarek kelime-i tevhidi, anlatılan şekilde, yine **bir nefeste yedi kere** okur. Bu hesaba göre : **Yirmi bir nefeste yüz kırk yedi kere tevhid-i şerif** okumuş olur.

Tevhid zikrine bu şekilde devam edip giderse, Allah'tan inayet gelir. Bu inayetle gelen Allah'ın ihsanı olan ilâhî feyzler ve samedanî belirtiler görülür. Hak yolcusu salik, bu ihsanların ortaya çıkmasında dahi: “Allahım, maksadını sensin; talebim hoşnutluğundur. (İlâhî ente maksudî ve rızake matlubî..)” şeklindeki duasını okumalıdır. Zikrine fikrine devam etmeli; daha da ileri gitmeye bakmalıdır.

Anlatılan ihsanın, feyzlerin birinde eğlenir kalır ise, ya çamura ya da bir batağa düşmüş olur ki, temizlenmesi zordur. Büyük bir uçuruma düşmekle burun burunadır. Bunun için, gelen feyzlerin, ihsanların hiç birine bel bağlamamalidır. Şöyle ki:

Bütün bütün, baştan ayağa kendisini nur görmek ihsan olunsa dahi, daima bunun artmasını dileyerek : “Allahım, maksadım sensin; talebim hoşnutluğundur. (İlâhî ente maksudî ve rızake matlubî..)” diye okuyup zikirle, fikirle meşgul olup durmalıdır.

Zira, ism-i celâl, Zat'a bağlı beraberlik cezbesini elde etmeye sebeb olur. Kelime-i Tevhid ise, Zat'a bağlı kayyumiyet cezbesini elde ettirir.

Edeplerine uygun olarak; zikreden kimse, zikrini sürdürür ise, zikrin sonucu faydalar elde edilir. Şöyle ki :

Nefy tarafında, beşeriyet varlığı silinir; isbat canibinde ise, kayyumiyet cezbesi ortaya çıkar. Bu manada şöyle denilmiştir : "Tevhid tamam olduğu zaman, cezbe zuhur eder. Cezbe zuhur ettiği zaman ise, Yüce, Allah'ın zatından başka her şey silinir; Allah tarafından gelen kalır."

Kelâm-ı Kadim'e gelen vahiyde (Kur'an'da) Nahl suresinin 96. âyetinde dahi, bu manaya şöyle bir işaret vardır : **«Sizdeki tükenir; Allah katındakiler kalır.»**

Ancak..

Zikreden Hak yolcusu mürid; zikrini yirmi bire ulaştırdığı halde, hiç bir iyi sonuç meydana gelmez ise, bu durum, zikir şartlarındaki eksikliğinden ötürüdür. Bu durumda, işi baştan almalıdır. Zikrin şartlarına uygun, huzur ve içten saygı ile yapılan zikirdeki derin manayı düşünmelidir. Bu arada; dünya, âhiret, hayır, şer, ilim, amel çeşidinden şeyleri düşüncesinden silip atmalıdır. Bütün akla gelen şeyleri dahi, nefy tarafı ile kalbinden sökmelidir. Isbat tarafında ise, Yüce Hakk'ın tekliğini düşünmelidir. Bir süre için olsa dahi, ilmî çalışmaları, kitapları mütalaa etmeyi, ondan-bundan söz açmayı, çekişmeyi bırakmalıdır. Zira, tevhidin, akla dayalı şeylerle ilgili kılınması, Hakk'a yönelmeye perdedir.

Yine kusurlarını tamamlayıp bu yoldaki eksikliğini gidermek için; beş vakit farz namazları, sünnet-i müekkedeleri usulüne uygun olarak, tam bir huzurla kılıp bu üstün görevlerini mutlaka yerine getirmelidir. Zina, kudsî bir hadis-i şerifte şöyle buyurulmuştur : **«Bana yaklaşanlar; kendilerine farz kıldığım görevleri yerine getirmek kadar, başka hiç bir şeyle yaklaşamazlar.»** Bu arada, zarurî durumlar dışında; bilhassa gönül yolu ile, halktan uzak durmayı tercih

etmelidir. Böylelikle, vakitlerini boşa gidermeden, tevhid-i şerifle meşgul olmalıdır.

8. KISIM

Konusu : Dört bölümden ibaret olan BİRİNCİ BAB'ın dördüncü bölümü..

IV. BÖLÜM: Murakabe..

Burada, Hak yolcusu salikin murakabesi, üç yönü ile beyan edilecektir.

Zikreden kimsede, zikrin iyi sonuçları ortaya çıktığı zaman, durumu mürşid şeyhine anlatır. Mürşid olan şeyhin izni ve icazeti ile Hak yolcusu salik, murakabe ile meşgul olmaya başlar; zikri bırakır.

Anlatılan murakabeye, şu hadis-i şerifte işaret vardır : **«Bir saatlik tefekkür, yetmiş senelik ibadetten hayırlıdır.»**

Şu âyet-i kerimede dahi, murakabeye işaret vardır : **«Onlar, öyle erlerdir ki; kendilerini ne ticaret, ne de alışveriş Allah'ı anmaktan alıkoyar.»**

(Nur sûresinin 37. âyetidir.)

İşte salik, yapmaya alıştığı teveccühü ile kalbinde müşahede etmeyi başardığı yedi letaif belirtileri, nefy ü isbat, Allah'ın ihsan eylediği tüm letaifi elde etmiş olarak; tam bir temizlikle kıbleye dönük olarak oturmalı ve murakebeye geçmelidir.

Murakabe, en azından bir saat kadardır; daha da arttırılırsa aşk olmasını dileyelim, Allah rızasının yoludur.

***

Başta da işaret edildiği gibi, murakebe, üç şekilde açıklanacaktır. Şöyle ki:

1. ŞEKİL: Yukarıda da yazıldığı gibi, Hak yolcusu salik, temiz bir yere gizlice oturur; gözlerini kapatır. Akla gelecek her şeyden, kendisini ayırır. Tüm azalarını, ölü azaları gibi bırakır. Bu iş yeri olan

âlem, insanlar, cinler, melek, huri, gılman, cennet, cehennem, arştan yere, yerden arşa varıncaya kadar bulunan zehrreler de dahil olmak üzere hiç yaratılmamış görecek; kendisini silinmiş bir fani bilecek. Bu kıyasla, bu usulle, hemen her gün murakabe ile meşgul olacaktır.

Böyle yapılırsa; Yüce Sübhan Allah'ın lütufları ile vuslat sırları açılır. Allah'ın ihsanına zuhur yeri olunur. Bunlar, onun ilâhî lütuflarından umulacak işlerdir.

2. ŞEKİL: Hak yolcusu salik, yazıldığı şekilde murakabe ile meşgul bulunacak, bütünüyle isteklerden geçecek, akhna gelenleri bir yana itecek, zikirde, fikirde dahi olmayacak..

Anlatılan hal ile, azalarını ölmüş gibi bir yana bırakacak, gözlerini de kapayacak. Bu durumu ile sanacak ki: Kendisine ölüm emri gelmiş, ölmüş.. Kendisini kabre koymuşlar. Aradan da zaman geçmiş, cesedi ve kemikleri çürümüş.. Tamamen silinmiş, hiç bir iz kalmamış..

Yukarıda anlatılan ölçüdeki murakabe, en azından bir, ortalama iki, en çoğu üç saat kadar olur. Bu murakabeye devam edilirse : **«Ölmeden önce ölünüz.»** Emrindeki mana sırrı açılır. Bu yoldan da, Allah'ın ihsanına zuhur yeri olunur. Allah'ın lütuflarından beklenen de budur.

3. ŞEKİL: Hak yolcusu salik, yukarıda yazıldığı şekilde murakabe ile meşgul bulunacak, tüm isteklerden geçip akla gelenleri bırakacak. Zikirde fikirde dahi olmamalı.. Bilecek ki: Ölüm emri gelmiş, Hakk'ın emri ile âhirete göçmüş, kendisini kabre koymuşlar. Tüm azaları dahi silinip yok olmuş, onlardan yana hiç bir belirti kalmamış.. Kıyamet dahi kopmuş; yerden arşa, arştan yere kadar hiç bir şey kalmamış, bütün varlık yok olup fena bulmuş. Ve.. Hak'tan başka her şey yok olmuş.

İşbu ölçüler içinde; ya bir, ya iki, ya üç saat oturmalı.

Bu murakabeye devam edilirse, Hak yolcusu salike, şu âyet-i kerimenin sırrı zuhur eder : **«Bu gün mülk kimin?. Vahid Kahhar Allah'ındır.»** Mümin suresinin 16. âyeti olan bu mananın zuhurundan sonra; harfsiz, sessiz bir şekilde Hak yolcusu salik, Fecr suresinin son

iki âyetindeki manaya muhatab olmaya mazhar olur : **«Ey doyuma ulaşan nefis, Rabbına dön.. Hoşnut olarak; hoşnut olunarak..»** Ve, vuslat sırları artık bilinmeye, açılıp görülmeye başlar.

Bir şiir :

Aşıkların al canını;

Ver anlara cananı..

Âşık neyler can ü teni;

İster hemen cananını..[1]

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir:

Seven âşıkların canını al da, onlara sevdiklerini ver.

Seven âşıklara ne ruh lâzım, ne beden; onlar her halde sevgililerini dilerler.

9. KISIM

Konusu: Bu yolun (tarikatın) bazı incelikleri anlatılacaktır.

Kıymetlim, anlatılacakları da bilmiş olmalısın.

Hak yolcusu salik, mürşid himmeti ile sülûke başlar; yani : Bu yola girer. Alıştığı şekilde dahi, teveccühünü yapar. Kalbin hakkı olan üç bin kere ism-i celâli, yani: Allah adını okur.

Anlatılandan bir belirti meydana çıkmaz ise; ruhun, sırrın, hafinin, ahfanın hakları olan beşer yüz ism-i celâli ekieyip okur. Ama, her biri için ve mürşidinin telkini ile..

Bu şekilde okumayı sürdürüp dururken, daha ahfaya varmadan birinde bir belirti olur ise, artık geriye dönmek gerekmez. Daha ilerisi olan nefs latifelerine, külli letaife geçer.

Bu usul ile, iş murakabeye kadar getirilir. Müşahede ihsan olunduktan sonra, diğer latifeler dahi ihsan olunur. Yani: Diğer letaiften beklenen iyi haller elde edilir.

Ahfanın kendisinde, ondan sonra nefs latifelerine geçildiğinde, bir zaman da zikirde ve fikirde kalındığı halde; manevî bir belirti ortaya çıkmaz ise, o zaman mürşid olan şeyh müridi karşısına alır. Bir teveccüh edip müridin latifelerine tek tek tümüne bakar. Bir açıldık bulursa., yazıldığı şekilde, işi murakabeye kadar getirir.

Mürşid olan şeyh, teveccühünde; Hak yolcusu salikin latifelerini kapalı bulur ise, salikin yemesinde-içmesinde bir haram, üzerinde kul hakkı, gıybet gibi bir şey görürse, bunlardan kurtuluncaya kadar müridi içten ve dıştan terbiye etmeye bakar.

Bütün bunlara rağmen yine de bir belirti meydana gelmez ise, artık iş, ezel pazarlığına yorulmalıdır. Kendisi, bulunduğu zikirde çalıştırılır.

Ancak, o Hak yolcusu müridin mürşid şeyhi, kâmil ve mükemmel biri olunca; isterse kudsî kuvveti ile o zavallı Hak yolcusu saliki, tüm latifelerinin manevî belirtilerini göstermek sureti ile müşahede makamına kadar götürür.

Müridlerin bazısı da, zekidir, geleceği parlaktır, hızla yol alır. Bunun için, hemen kalb nuru zuhur eder ve müşahede meydana gelir. O, bu durumunu mürşidine anlattığı zaman, mürşid onun bu halini örtbas eder; biraz da ona asık yüz gösterir. Sonra da, bir-bir latifelerin belirtilerini müşahede ettirir; sırası ile murakabeye kadar getirir.

Mürşidin himmeti ile; saliklerin bazısı zekâsı, teslimiyeti ile kısa zamanda latifeleri, nefy ve isbatı, murakabeleri görüp geçer. Şekten-şüpheden de kurtulur. Böylece, Cenab-ı Hakk'ın ihsanına zuhur yeri olur.

Bazı Hak yolcusu salikin de, anlayışı kıttır. Bu yüzden latifelerinde ve müşahedesinde kalbi tatmin eden bir şey elde edemez. O zaman, mürşid şeyhe düşer ki; Hak yolcusu salikin kendisi halinden memnun

olup kendisine güven duyuncaya kadar : "-Oğlum, çalışmayı sürdür." emrini vere ve sürekli çalıştıra..

***

Bundan önce, üç murakabe mertebesi anlatıldı. Onların sonuçları elde edilir ise, Allah'ın ihsanları olur. Aynı zamanda onlar, hilâfet makamlarıdır. Bu hilâfet makamları dahi üç türlü olup anlatılacaktır.

BİRİNCİSİ : Burada, Hak yolcusu salikin tecellisi gereğince, kendisinde, başkalarını da irşad etme kabiliyeti bulunur. Bunun için, kendisine bu yolda hilâfet verilir.

İKİNCİSİ : Bunda, başkalarını irşad etme kabiliyeti yoktur. Bu yüzden, kendisine sadece hilâfet Verilir.

ÜÇÜNCÜSÜ : Bazı Hak yolcusu salikin dahi, kabiliyetinin bir gereği olarak bu yolun gereklerini yaptırmak ve tamamlatmaktır. Buna dahi, hilâfet bu yoldan verilir. İhsanları o şekilde gelir.

Ancak, anlatılanlardan biri veya hepsi; sülûkünü tamamladıktan sonra : "Halife oldum.. Bu makamda ben de bir şeyhim.." diyerek yola çıkarsa., tehlikeli bir işe girmiş olur. Allah, bizleri korusun, bu kimsenin pisliğini yedi deniz temizlemez gibidir.

Hak yolcusu salikin bu hilâfet makamlarında selâmeti odur ki; kendisini cümleden altta göre.. Şeyhine dahi, teveccühünü ve sevgisini artıra.. Bunları her ne kadar çok ederse, o kadar derecesi artar, daha da yükselmesi için bir sebeb olur. Yine kendisini herkesten alt görmeyi, şeyhine teveccühü ve sevgiyi ne kadar azaltır ise, o kadar, zayiat verir ki, bunların sayısını bulamaz ve hesabını yapamaz.

Açıkçası, Hak yolcusu salik; aynı anda arşı, yeri müşahede etme makamına gelmiş olsa dahi, yine de dizgini mürşid şeyhinin elinde bilmelidir. Hemen her hususta teslimiyet halinde bulunmalıdır.

Bu eserin yazarına ait bir şiir :

Seyrim içre uğradım bir şehre ben;

Görmedim o şehr'içinde nesne ben..

Bir beyaz duman dahi hem kaplamış;

Çün taaccüb eyleyüb durdum heman..

Bir hitab erişti sırrıma o an;

— «İrciu..» deyu denildi bir hitab..

Canımı tenden ayırdı o hitab;

Göremedim kendimi o demde ben..

Görünenin cümlesi Hak nerde sen;

Ol arada çok tekellüm eyledi..
Yek harf ve savt ile değil idi;
Bir libas giydirdi hakkani idi..

Cümle renkler anda pünhani idi;

Çün girenler ol libas içre veli.
Zahiri halk batını Hak'tır belli;
Nuri gider âlem içre serteser..

Mahv olup kalmada kendinden eser..[1]

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Bu yolda yürüyüp giderken, ben bir şehre uğradım; o şehir içinde ben hiç bir şey

görmedim.

Orayı aynı zamanda bir beyaz duman kaplamıştı; bundan şaşırdım, hemen durdum.

O anda, özüme bir hitap geldi: **«Dönünüz..»** Şeklinde bir hitab edildi.

O hitap, ruhumu bedenimden ayırdı; o arıda, ben kendimi göremedim.

O görünenin cümlesi Hak idi, sen neredesin?. Bu arada çok söz söyledi.

Belli bir harfle, belli bir sesle değildi; bir de elbise giydirdi ki, Hakk'a ni idi.

Bütün renkler onda gizlenmişti; o elbisenin içine girenler de velî…

Evet, o elbisenin dışı halk, içi de Hak idi; artık Nuri âlemden tamamen gider

Silindi, kalmadı kendinden eser..

I 0. KISIM

Konusu : Beş bölümden İbaret olan İKİNCİ BAB..

Bu, İKİNCİ BAB'ın bölümlerinde şunlar anlatılacaktır :

a) İsimlerin tecellileri..

b) Fillerin tecellileri..

c) Sıfatların tecellileri.

d) Zat tecellisi..

e) Fenafillah ve bekabillah.. (Allah'ın zatmda ve sıfatında kaybolmak, Allah'm zatmda ve sıfatlarında var olmak..)

f) Müstagrakîne fî-Zatillah.. (Allah'ın zatında dalgın yaşamak..)

***

I. BÖLÜM :

İsimlerin tecellileri ve fiillerin tecellileri açıklanır.

Ey Aziz,

Burada anlatılacak olanlar da bilinmesi gereken şeylerdir. . Allah'ın rızasını ve Rasûlullah'ın yolunu isteyip izleyen, bunlara gönül veren,

özünde sözünde doğru aşık olan bir kimse; bundan önce anlatılan murakabe halleri ile uğraşmalıdır.

O halini sürdürürse, Yüce Allah'ın yardımına mazhar olur. İsim tecellilerinin de belirtileri, ortaya çıkar. O zaman, Hak yolcusu salik, kendisine bakıp gördüğü zaman anlar ki: Ortaya çıkan zikir, fikir, söz bunlardan başka her ne ortaya, çıkıyorsa., hiç biri kendinden değil.. Bu arada, kendisi de, bir tercüman durumunda.. Söyleten Hak.. Bunun böyle olduğunu, yakin gözü ile, yakin açıklığı ile müşahede eder.

Sonra..Gökte uçan, yerde gezen küçüklü büyüklü canlıların türlü dillerle söyledikleri zikirlerini; cansız görünen ağaçların, bitkilerin tamamen halleri ile dile gelip tesbih okuduklarını işitir. Bu mertebede bulunan bir Hak yolcusu salik, bulunduğu mahalde, gezdiği yerlerde : Vaaz, Kur'an okumak, ulema meclisleri gibi yerlerde, her ne işitir ve her ne dinlerse, hemen hepsi tercümandır; onları da söyleyen Hak'tır. Açıkçası : Hak yolcusu salik, anlatılan mertebede, tüm işittiği sesleri, Hak'tan duyup işitmeye başlar.

Hak yolcusu saliklerin bazısına bu mertebede : **«İrcii.. (Dön..)»** emri zuhur eder. Ne var ki, bu mertebede; henüz ikilikten kurtulmak olmamıştır. Dolayısı ile, sevgili derdi ve ahı ile uğraşır durur. Bu yoldan, kendisinden isbat zuhur etmeye başlar.

Bir şiir :

Her ne varsa bu cihanda söylenür;

Söyleyene bakma canım söyledür..

Söyleyen Hak'tır cümleden söylenür;

Tercüman dil ve dudak hem söyledür..[1]

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Bu cihanda, kendi kendine söylenip duran ne varsa, söyleyene bakmayasın;

Onları canım söyletir.

Hepsi Haktır, cümleden dile gelip söyler; dili, dudağı tercüman edip söyletir.

Hak yolcusu salik, şevkle ve sevgi ile ah edip inlerken murakabesi ile de meşgul olursa.. Allah'ın ihsanından fiililerin tecellisi ortaya çıkar. Bu durumda Hak yolcusu salik, kendisine bakıp görür ki: Bir ağaç durumundadır. Cümle gidiş duruş, oturup kalkmak, kuvvet kudret, bunlardan başka benzeri olan bütün fiillerden her ne olursa., kendisinden çıkıp işleniyor.. Ama, hepsini yapan Hak'tır. Bu arada, kendisi, ağaç durumunda olan bir şeydir. Bu hali; yakin gözü ve yakin açıklığı ile müşahede eder.

Kuşlar, vahşî hayvanlar, yerde ve gökte bulunan canlılar ve ağaçlar, ağaçların meyveleri, bitkiler ve verdikleri yemişler tamamen birer âlettir.

Bütününden, yani : İnsanlardan, cinlerden, tüm mevcudattan, sair şeylerden ortaya çıkan işlerin cümlesini yapan Hak'tır. Bunların birer âlet olduklarını müşahede eder. Hem de yakin gözü ile..

Ne var ki, burada da, ikilikten kurtulmak yoktur. Bu yüzden gece-gündüz dost cemalini arzular, ona iştiyak duyar. “Ahh..” edip inler.

Bu arada, mürşid şeyhinin ruhaniyetinden yardım isteyip murakabesini sürdürürse, sıfatların tecellileri, zat ve tecellisi belirtileri ortaya çıkar.

***

II. BÖLÜM :

Sıfatların tecellileri ve Zat tecellisi açıklanır.

Hak yolcusu salik, sürekli murakabe işi ile uğraşırken, sıfatların tecellileri zuhur eder. Bu yoldan da Allah'ın ihsanına zuhur yeri olur. Böyle ki oldu; Hak yolcusu salik, kendisini bir ayna gibi görür. O aynada, Allah'ın sıfatlarını müşahede eder.

Hak yolcusu salik, bu mertebede bulunurken; gökte, yerde, hava boşluğunda : Kuşlardan, vahşî hayvanlardan, insanlardan, cinlerden,

ağaçlardan, meyvelerden, bitkilerden ve onların verdikleri yemişlerden, taa, zerreye varıncaya kadar gördüğü her varlığı birer ayna bilir ve görür. O aynalarda dahi, Allah'ın sıfatlarını müşahede eder.

Her bir aynada salike; yakin gözü ile, yakin ilmi ile müşahede vaki olur.

Burada, şöyle bir soru akla gelebilir : “Bu kadar yüz bin renkte görünmek nedendir?. Çünkü, aslında görünen birdir.” Bunun için şu kısa cevap verilir : “Her aynadan görünen aynanın rengidir; zuhur eder. Yine de görünen birdir; Hakk’ın sıfatlarıdır.”

Hak yolcusu salik, şevk ile sevgi ile “Ahh..” edip inleyerek yükselir. Halini artırır. Artan güzel hali mürşidinin ruhaniyetinden yardım isteyerek murakabe halini sürdürür. O, bu durumda iken; Yüce Hak, sonsuz keremi, bitip tükenmeyen lütuf ve ihsanından o kuluna acıyarak şekilsiz ve benzersiz olarak Yüce Zat’ından tecelli eder. Ne var ki, Hak yolcusu salik, bu tecelliye dayanamaz. Vücud iklimine büyük bir sarsıntı gelir; her bir azası parça parça olur. Bu yüzden Hak yolcusu salik, yanıp kül olur. Bu külü de, rahmet denizine atarlar, orada yok olur. Artık, Hak yolcusu salikin kendisinden zerre kadar bir iz kalmaz.

Bunun daha açık manası şöyledir : Yerden arşa, arştan yere kadar olan melekler, insanlar, cinler, kuşlar, vahşî hayvanlar, bitkiler, denizler, karalar, dağlar, taşlar, zerreye varıncaya kadar her şey, tüm varlıklar… Yanar ve Yüce Hakk’ın zatında silinip yok olur. Bundan sonra, Yüce Zat'tan başka bir şey kalmaz.

Hak yolcusu salik, anlatılan halde iken; bir şekil, bir durum, bir ses, bir harften temiz ve beri olarak sırrına şu mana gelir : **«Saygılar, kulluklar Allah içindir. Salâtlar, güzellikler, selâm sana; keza Allah'ın rahmeti ve bereketleri de..»**

Hak yolcusu salikin kulağına üstteki hitab gelir gelmez, elinde olmadan şöyle okur : **«Selâm bize ve Allah'ın salih kullarına..»**

Hak yolcusu salik, bu halde iken, şekilsiz benzersiz bir halde, sırrına şu hitap gelir: **“Kulum, ben senden hoşnutum; sen de benden hoşnut musun?.”**

Bunun üzerine, takatsiz düşüp secdeye kapanır. O bu halde iken, kemal, kerem, sonsuz lütuf ve sonsuz ihsanından şöyle buyurur : **“Kulum, şu kadar zamandan beri ettiğin ibadetler ve kulluklar, zikir, fikir, bunlardan başka tüm ibadetlerin rızaya uygundur. Hoşnut olduğum için bundan sonra istirahata çekil.”**

Bu hitap, Hak yolcusu salikin sırrına geldiği zaman şöyle der : “Sana sığınırım ya Rabbi, sana sığınırım.. Bu madde libasında bulundukça, kula kulluk gerekir..” der, öncekinden daha fazla zikre, fikre dalar. Titizlik ve kulluğun kemaline ayak basar; ihlâsla devam eder.

Yoluna acaip bir şekilde, şaşkın, hayretler içinde koyulup giderken; akıllar kavramaktan yana kusurlu, anlayışlar aciz kaldığı bir şekilde lütuf, kerem, ihsan olarak bir başka tecelli zuhur eder. Bunda dahi bir şekil ve belli bir durum yoktur. Her gezdiği, her oturduğu, görüp bulunduğu yerde ve halde : “Ene-l Hakk” (Hak, ben) sırrı zuhur eder. Elinde olmadan içi: “Hak ben , Hak ben..” diye çağırır.

İşbu hal, fenafillah (Allah'ın zatında ve sıfatlarında yok olmak) sırlarının zuhuruna işarettir.

***

III. BÖLÜM :

Fenafillah, (Allah'ın zatında ve sıfatlarında yok olmak) açıklanır.

Bu mertebeye ermek için, Hak yolcusu salikin sürekli murakabe görevi ile meşgul olması gerekir. Onunla meşgul olursa., şevki ve sevgisi artar. Hak yolcusu salikin doğrulukla kullukta hazır olması, istikamet üzere bulunması, mürşid şeyhinin ruhaniyetinden de yardım istemesi ile fenafillah tecellisi gelir. Ama, Rahman Zat tarafından bir lütuf, bir kerem, bir ihsan olarak.. Bu durumda, Hak yolcusu salik, kendisini fena (yokluk) alanında bulur. Mal mülk, çoluk çocuk, ibadet

taat tamamen silinir, gider. Böylece, Allah'ın himayesinde bulunan iflâs edenlerden olur.

Bu durumda olan Hak yolcusu salik sanır ki; kendisi, âdem soyundan gelmemiş. Ne âlem var, ne de Âdem.. Yerden arşa, arştan da yere kadar olan melekler, insanlar, cinler, dağ, sahra, ırmak, deniz, zerreye varıncaya kadar hiç bir şey meydana gelmemiştir. Ne kendisi var, ne de diğer varlıklar. Bu hal içinde, aklı ermeyen bir sarhoş gibi durur.

Hak yolcusu salik, bu halde iken, Rahman suresinin 26 ve 27. âyetlerindeki şu manalar zuhura gelir : **«Yeryüzünde bulunan her şey yok olacak; celâl ve ikram sahibi Yüce Zat'ın yüzü kalacak..»**

Ve, salik, bu mana içine düşer.

Soracak olan şöyle bir şey sorabilir : “Bu varlıklar, nasıl yok olur ki?. Hemen her şey açık açık görülmektedir.”

Üstteki soruya, güneşle yıldızların durumunu göstererek cevap verebiliriz.

Geceleri görünen yıldızlar, gündüz güneş doğduğu zaman, tamamı yok olma makamında silinmiş görülür.

Bütün varlıklarla bu iş âlemi; Allah'ın yüce zatına nisbetle bir yıldız hükmünde dahi değildir; daha da küçüktür.

İşte, anlatılan misale göre, tüm varlıklar Yüce Zat'ın tecellisi ile silinmiş ve yok olmuştur.

Fenafillah makamına tam geçen, bu manayı anlar..

IV. BÖLÜM :

Bekabillah (Allah'ın zatında ve sıfatlarında var olmak) açıklanır.

Hak yolcusu salik, bu makamda şevk ve mahabbet işinde ileridir.

Hak yolcusu salik, bu makamda, mürşid şeyhinin ruhaniyetinden yardım dileyip murakabesini sürdürürken; kemal, fazl, kerem, lütuf ve

bol ihsanından Yüce Zat'ın bekabillah tecellisinin izleri belirmeye başlar. O zaman, Yüce Hak ile beka alâmetleri ortaya çıkar, sahibini lâhut âlemine kadar götürür. Bu durumda, Hak yolcusu salikten hiç bir şey saklı kalmaz; doğudan batıya, bütünüyle tamamen tüm varlıklardan melekler insanlar, cinler, kuşlar, vahşî hayvanlar, diğer canlılar, ağaçlar, bitkiler, meyveler çeşidinden zerreye varıncaya kadar her şey..

Bundan sonra; karanlık gecede, karataş üzerindeki kara karıncanın yürüdüğünü görür ve ayağının sesini işitmek kendisine ihsan olunur..

Bu mertebelerde; tarife hacet bırakmayan bir hal daha ihsan olunup ortaya çıkar. Şöyle ki: Yukarıda anlatılan şeylerden zerreye varıncaya kadar hemen her şey emrine boyun eğer.

Sonra da, Yüce Zat'ın hitabına mazhar olur : “Evvellerin ve âhirlerin ilmini sana ihsan eyledim. Şimdiden sonra git; kullarımı irşad edip bana getir.” buyurulur.

Hak yolcusu salike, **Hakkanî** bir giysi giydirilir. Şeriat-ı Ahmediyye'ye bürünüp mülk âlemine gelir.

«Her şey, aslına döner.» manasının sırrına zuhur yeri olur.

Bir şiir **:**

Fena sahrasını görmezse salik;

Olamaz billah irfana malik..
Ne bilsün bekada seyri o salik;

Enel-Hak sırrında kalur utanık..'

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Salik, fena alanına görmeyince, vallahi irfan sahibi olamaz.

Enelhak (Ben Hak) sırrında utanıp kalan salik, bekada gitmeyi nasıl bilsin?.

Ey kıymetli, şu da bilinmiş olsun ki..

Yukarıdan beri anlatılan yerleri okuyup gördükte; değişik bir düşünceye kapılıp kısır akıl, eksik anlayışla sakın ha çok sakın, dil uzatmayasın. Buna çok dikkat edilmesini umar ve beklerim. Zira, bu makam, çok tehlikelidir. Allah bizi de, sizi de korusun.

Bu makam, hal kabilinden bir şeydir. Düşenin parçası bulunmaz; yeri de cehennemde gayya kuyusudur.

Durum, sözle, ancak bu kadar anlatılır. Bilen irfan sahibidir ki, şu mana onun içindir: **«İrfan sahibine bir işaret yeter.»**

V. BÖLÜM :

Mustağrakîne fi-Zatillah (Allah'ın zatında dalgın yaşamak) açıklanır.

Buraya kadar anlatılan dört mertebede; Hak yolcusu salik yoluna girip giderken Yüce Sübhan Hakk'ın verdiği başarı ve mürşidinin de himmeti ile kendisine müşahede hali ihsan olunur. Bundan sonra; güçlü, yardımına sığınılan mutlak feyz sahibi Yüce Zat, sonsuz fazlı ve keremi ile bir tecelli daha ihsan eyler.

O zaman, müstağrakıyne fizatillah (Allah'ın zatında dalgın yaşamak) sırrı zuhur eder.

Bunun daha açık manası şöyle anlatılır :

Zerreye varıncaya kadar bütünüyle baştan başa tüm eşya Yüce Zat'ta silinmiş ve yok olmuş görülür. Hak yolcusu salik dahi, şekilsiz, keyfiyetsiz bir şekilde zamandan-mekândan beri olur. Yüce Zat'a dalar gider.

Anlatılan durumda, Hak yolcusu salik, damlasını denize vermiş olur. Artık ne can var, ne de cihan.. Ne salik var, ne de zerre.. Hiç bir şey yok.. Bütün varlıklar, silinir; hiç birinden iz kalmaz. Hemen hepsi de, Yüce Zat'da silinir gider, işte anlatılan bu mertebeye :

— Mustağrakîne fizatillah (Allah'ın zatında dalgın yaşamak) derler.

Bir şiir :

Aradık Yusuf ü Ken'an ilinde;

Yusuf bulundu Ken'an bulunmaz..[1]

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Yusuf aleyhisselâmı Ken'an ilinde aradık; Yusuf bulundu, ama Ken'an ili bulunmadı..

"Hal, sözle bilinmez.." denildiği gibi, anlatılan, Allah'ın ihsanıdır; sözle anlatılamaz. Anlatılacak olsa da, ancak bu kadarına işaret edilir ve anlatılır. İrfan sahibine de bu kadarı yeter.

Ancak…. Bu mertebeye gelen Hak yolcusu salikin, baştan buraya kadar anlatılan tecelliyat seyri, Allah iledir. Burası, Hak yolcusu salikin, kendisine başkalarını da irşad etme kabiliyetinin geldiği derecesidir.

Yüce Allah'ın zatına dalgın yaşamak, Allah ile seyrin gizli derecesidir; Allah ehli zatların alfabe okudukları makamın başlangıç derecesidir. Zira, Allah'ta seyire son olmaz. Şöyle ki:

Hak yolcusu bir salik, Allah'ın ihsanına zuhur yeri olarak bin sene ömür sürecek olsa, her nefes alış-verişinde bir tecelliye zuhur yeri olsa; bir kere gelen tecelli bir daha aynen gelmez. Taa, ezelden ebede kadar bu böyledir. Ne kadar Allah ehli zat gelip geçmişse, bir velideki tecellinin tekrarı hiç bir velide olmamıştır.

İşbu anlatılan sebepledir ki : **Allah'ta seyre bir son yoktur. Son olmaktan yana çok çok uzaktır.**

«Allah'a hamd olsun ki, bunu bize hidayet etti. Eğer Allah bize hidayet etmemiş olsaydı; biz hidayeti bulamazdık.»

Duâ makamında gelen A'raf suresinin 43. âyetindeki bu mana pek güzeldir.

Bu eserin yazarına ait bir şiir :

Seherlerde gör âşıklar gider sahraya ifnaya;

Olurlar cümleten ifna, giderler andan ifnaya;

Varırlar öyle kim güya yoğimiş bir eser anda;

Ne kendü var ne âlem tefekkürsüz bu esrada..

Dururken bir nida gelir : "Ne istersiz, verem size;

Benim ihsan-ı lütfumdan ne istersiz verem size.."

Diyeler : "Rabbena.. Bunlar, bu gönlümüz seni özler;

Gerekmez gayrı nesne hiç cemalin gözedir gözler.."

Bu hali diyicek anlar tecelli kıla Sultanı;

Beka ender beka olup görünür ruy-ı Sübhanî..

Görünce Dost yüzün bunlar safalar bahşolur cana;

Bekada saltanat sürer şükürler lutf-i Yezdan'a..

Cenab-ü Kibriya Hakkı ne ihsandır bu ihsanlar;

Akıllardan fikirlerden müberradır bu ihsanlar..

Üçüncüde yine bizzat tecelli eyleye ol Zat;
Eser kalmaya bunlarda olalar zat ile bizzat..
Yeter bu sözlerin Nuri alan bir noktadan almış;

Bulan dostunun visalini hakikat nuruna dalmış..[1]

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Âşıkları seher vakitleri görmelisin, çöle kaybolmaya giderler; tamamen yok olurlar, ondan sonra yok olmaya giderler.

Varacakları yere öyle varırlar ki, kendilerinde bir iz yokmuş gibi; bu gece yolculuğunda ne kendileri, ne de fikre dalmayan başkaları var., Durup dururken, bir ses gelir :

— Ne isterseniz, size vereyim-.

Benim ihsanımdan, lütfumdan neler istiyorsanız, size onu vereyim. Bunlar şöyle derler :

— Rabbımız, bu gönlümüz seni özler; başka hiç bir şey gerekmez, gözler cemalini görmeyi bekliyor.

Onlar böyle deyince, sultanî bir tecelli kılar; beka içinde beka olur, Sübhanî yüz görünür.

Bunlar dost yüzünü görünce, cana safalar gelir; beka makamında saltanat sürerler, Allah'ın lütfuna şükürler olsun.

Cenab-ı Kibriya hakkı için söyleyin, bu ihsanlar ne kadar büyük ihsanlardır; bu ihsanların ne olduğunu anlamak, hatta düşünmek, akıldan fikirden uzaktır. Yüce Zat, üçüncü kere bizzat yine tecelli eyler; o zaman bunlarda eser kalmaz, bizzat Yüce Zat ile olurlar.

Nurî, bu kadar söylediğin yeterlidir; zaten alan tek noktadan almış, dostuna ulaşmayı bulan hakikat nuruna dalmıştır.

11 . KISIM

Konusu : Mürşid - mürid arasındaki incelik taşıyan bağlantılar.

Burada, anlatılan mertebelere uygun olarak, bu yolun bazı incelikleri açıklanacaktır.

Hak yolcusu salik, önce kâmil bir mürşidin elini tutacak. Onun hizmetini tercih ederek, her bir emrini yerine getirmek için bütün gücünü harcayacaktır.

Mürid, anlatılan halde bulunurken, kendisini : O gün anadan doğmuş, dünyaya o gün gelmiş gibi bilecek. Bu durumda mürşid şeyhi, onun manevî babası olur. İlâhî feyz memesini ağzına verir; ilâhî feyzi emzirir, Allah'ın hoşnut olduğu yola götürür.

Bu arada şunu da belirtelim ki, müridlerin kabiliyeti değişiktir; teslimiyetleri birbirinden ayrıdır. Bazısı, kısa zamanda buluğa erer; bazısının buluğa erip ergenlik çağına gelmesi uzun zaman alır.

Her ne ise, bir müridin ergenlik çağına gelip buluğa ermesi sonunda; manevî babası olan kâmil mürşidi ve efendisi o müridin haline uygun olarak biraz mücevherat verir, ilâhî feyz ticaretinin yolunu gösterin. Zira, o mürşid; sonsuz, hesapsız mücevherata sahiptir.

Eğer mürid, kendisine verilen bu mücevheratın değerini bilmez de, sermayeden kaybederse, bütününü elinden alır, o hal ile, bir zaman gezdirir.

Sonra., biraz daha mücevherat verir. Yine sermayeden kaybedecek olursa., yine elinden alır. Bu durumda mürid, biraz terbiyeye muhtaçtır; biraz terbiye kapıları açılır.

Bu terbiyeden sonra; kendisine verileni boşa gidermeyeceği, kârını bileceği anlaşılır ise, o zaman, kendisine daha çok ihsanlar bahşişler verir. İlk sülük halini de ihsan eder.

Hak yolcusu salik, kendisine yapılan iyiliği boşa gidermez de, yükselmeye devam ederse, mürşid şeyhi, kendisine daha çok ihsanlar eder, iyiliklerde bulunur. Yükseldikçe verir, yükseldikçe verir; o kadar ki: Hak yolcusu salik, o mücevherat içinde boğulur.

Anlatılan hal bulunduktan sonra; artık Hak yolcusu salik, ergenlik çağına gelmiş ve rüşdünü isbat etmiş olur. Bu durumda, manevî babası olan değerli zat, her ne gerekse onu verir; alış veriş yollarım kendisine gösterir.

Amma, müride düşer ki : Mürşid şeyhinin himmeti ile kendisine verilen mücevheratı yitirmeye.. Onu, sağlam bir altın sandığa yerleştire.. Sonra da, bu sandıkta her ne var ise, başka neye sahip ise :

— Benim neyim var ki.. Cümlesi mürşidimin ihsanıdır. Ben muhtaç, müflis çaresiz biriyim..

Dedikten sonra, onun tüm hizmetini yerine getirmeli; emrini tutmalıdır. Hatta bu işe, öncekinden daha çok dikkat etmelidir. Hemen her yoldan onun hoşnutluğunu elde etmeye, duasını almaya bütün gücünü harcamalıdır. Kendisine verilen emaneti de yitirip telef etmemek için tam bir gayrete sahip olmalıdır.

Durumu anlatıldığı gibi olan müride; mürşid himmeti ile, Allah'ta seyirden yana sonsuz dereceye ulaşmak ihsan olunacağından hiç şüphe edilmeye..

Ancak, bu arada, mürid :

— Rüştümü isbat edip ergenlik çağına geldim. Bu kadar da mücevherata sahibim. Bundan sonra, manevî babaya ne ihtiyaç var?.

Yollu sözler etmeye cesaret eder ve hoşnutsuzluk yolunu gözetmeden :

— Bundan böyle biz de başlı başına, bir sultan olduk.

Sözündeki manaya benzer haller meydana gelir ise, en kısa zamanda, elindeki mücevheratı zayi eder. Allah'a sığınan bir müflis olur.

Bundan sonra, kendisine Allah tarafından mücahede kapıları açılır. Bir zaman o mücahede halinde çalışıp didinirse de, hiç bir faydası olmaz; kendisi mahzun ve şaşkın olur.

Bu arada kusurunu anlar, bu mücahede rüzgârının ne yüzden meydana geldiğini ayırd edip aman dileyebilir. İçtenlikle, mürşidine yüz döndürür. Ne var ki, işin sonucu, manevî babası olan büyük zatın merhametine, şefkatine kalmıştır. İsterse, eski halini verir; istemezse, bulunduğu halde bırakır.

***

Bu kısımla ilgili bir başka mesele..

Şu da bilinmelidir ki..

Bazı Hak yolcusu salikin tecelli gereği Allah'a seyrdir; ulaşması da karanlıkta zuhur eder. Açıkçası : Yedi latifede bir nur belirtisi görünmeden ulaşmak olur. Ne var ki, bu şekilde giden Hak yolcusu salik, ancak kendi nefsini kurtarmış olur. Başkalarını alıp gitmeye, onları teselli etmeye, irşada kabiliyeti olmaz.

Bu şekilde, karanlıkta gidip kendisini kurtaran müridin terbiyesi, yedi latifeden başlar. Zikirle, tefekkürle meşgul olur. Bu hallerde iken, yine karanlıkta olmak üzere kalb tarafından biraz ağaç, akarsu ve benzeri alâmetler görür. Durumu, mürşid şeyhine ifade ettiği zaman, küllî letaif dersine varıncaya kadar mürşidi kendisine telkin eder; bir süre de bu şekilde gider.

Yine karanlıkta olmak üzere; kalbde, diğer latifelerde, ruhaniyette veya cismaniyette nasıl olacaksa o şekilde Fahr-i Âlem Rasûlullah efendimizi görebilir; Allah O'na salât ve selâm eylesin. Dört halifeyi de görebilir; Hazret-i Pir efendimizi de görebilir.

Anlatılan hale eren müride, mürşidi, küllî letaif de telkin eder. Mürid, burada dahi biraz gider. Belirtileri meydana gelince de, nefy ve isbatı telkin eder. Bunun da olması gereken belirtileri meydana çıkınca, murakabeyi telkin eder.

Hak yolcusu saliklerden bazısı, isimlerin, fiillerin, sıfatların tecellilerinden birinde kalır ki, daha ileri gidemez. Tecelli.durumunun bir gereği olarak orada takılır, kalır. O zaman, mürşidi olan değerli zat, o müride Zat tecellisinden teveccüh eder. Bunu, iki veya üç günde bir kere yapar; her gün de olabilir. Bu teveccühleri yaparken, müridi huzuruna alır.

O Hak yolcusu salik, düştüğü tehlikeden kurtulur da selâmet bulursa, kendisini ileri geçirir. İlerisine geçmek mümkün olmadığı zaman, o halde çalıştırır ki, tecellisinin gereği artık budur.

Ancak, hali anlatılan müridin mürşidi olan büyük zat; kudsî bir kuvvete sahip, kemalli ve kemale erdirici bir zat ise, o zaman Hak yolcusu saliki kudsî kuvveti yolu ile taa, Allah'ın Zat'ına dalıp yaşayanlar derecesine kadar götürür.

***

Bu kısımla ilgili bir başka mesele..

Şu da bilinmelidir ki.. Hak yolcusu salik, bu yola ilk girdiğinde, kendisine kalb nuru zuhur eder ve bu durumu şeyhine anlatırsa., onu

birden ileri geçirmemelidir. O nurun büyük şanı için, birkaç gün orada tutmalıdır. Ruha, ondan sonra geçirebilir; burada dahi anlatıldığı gibi yapar. Açıkçası; her birinin nur belirtileri ortaya çıktığı zaman, oralarda üçer-beşer gün eğlendirir; sonra külli letaife getirir.

Adı geçen salik; nefis latifelerine vardığı zaman, aradakilerden birinin nurunu kaybederse, o nuru tekrar bulmadıkça, kendisi ileri geçirilmemeli..

Hak yolcusu saliklerden bazısına bu latifeleri geçip giderken, gizli sayılan bazı şeylerin kapısı açılır. Meselâ : Kabirlerin keşfi, kalblerin keşfi gibi.. Bu gibi açılmalarla, Hak yolcusu salikte bir ilişme, takılma alâmeti anlaşılırsa, o Hak yolcusu saliki o tehlikelerden geçirip kurtarmak için : ”-Bu gibi şeyler, ölüm uçurumudur..” diyerek, kendisine asık yüz göstermeli.. Sonra : “-Bunlar, hayz-ı rical (erkekleri esas işten alan aybaşı hali) gibi şeylerdendir. Bizim gayemiz ise, ulaşmaktır.” diyerek, onun ilişkilerini koparıp o uçurumdan almalıdır. Bunun için de, mürşid, kendi hücresinden, onun olmadığı zamanlar, geriden müride teveccüh etmelidir.

12. KISIM

Konusu: Üç bölümden İbaret olan ÜÇÜNCÜ BAB..

Bu ÜÇÜNCÜ BAB'ın bölümlerinde şunlar anlatılacaktır

a) Hilafet sırrı..

b) Kutb'ül - Aktab.. (Kutuplar kutbu..)

c) Gavs-ü Azam.. (En büyük gavs..)

d) Kutb-ü Ulâ.. (İlk kutup..)

e) Diğer kutuplar.

***

I. BÖLÜM :

Hilâfet sırrı açıklanacaktır.

Hilâfet sırrı, her asırda, değerli bir zata Allah'ın ihsanı olan bir husustur.

Bu yoldaki izin ve icazet, Hazret-i Seyyid'ül-Enbiya ve sened-i Asfiya ve etkıya (Peygamberlerin efendisi evliyanın, seçme kulların, muttakilerin dayanağı Hazretleri) tarafından gelir. Allah O'na salât ve selâm eylesin. Durum esasta böyle olduğundan, bütün Muhammed ümmetinin terbiye edilme hususu kendisine bırakılan Allah'ın bir ihsanı olur.

Aynı zamanda bu yolda emir almışlardır.

Değerli bir kimseye, hilâfet sırrı verileceği zaman, Yüce Mukaddes Cenab-ı Hak tarafından Hızır aleyhisselâma şöyle bir işaret verilir : "Falanın oğlu falan kuluma hilâfet sırrını ihsan eyledim. Git, müjde ver." Bu emirle, Hızır aleyhisselâm, Peygamberlerin efendisine gelir, der ki : "Ya Rasûlullah, falan oğlu falan ümmetine hilâfet sırrı Allah'ın ihsanı oldu. Bu husustaki emriniz nedir?" böyle deyince, Allah, kendisine salât ve selâm eylesin; Fahr-i Âlem Rasûlullah efendimiz, Hızır aleyhisselâma yeşil bir forma verir : "Şimdi git, bu formayı o zata giydir; sonra al buraya getir." buyurur. Bunun üzerine, Hızır aleyhisselâm da o formayı alır, o zata getirir. Şöyle der : "-Allah, kendisine salât ve selâm eylesin; Rasûlullah size selâm eyledi, bu formayı da gönderdi. Allah tarafından sana hilâfet sırrı verildiğinin müjdesi ile geldim. Buyurun, sizi bekliyor." O çok değerli zat da, hemen : "-Olur.." der, hiç eğlenmeden Rasûlullah'ın huzuruna gelir; Allah O'na salât ve selâm eylesin. Yüce bir divan kurulmuştur, öyle güzel ki, vasfı kalemle anlatılamaz. Müberra … bir husus.. (Her bakımdan temiz, tüm noksanlıklarından uzak, eksiksiz..)

Âlemin baştacı kâinatın efendisi Âdemoğullarının efendisi Rasûlullah efendimiz; çeşitli mücevherat ile süslü çok değerli, bezeli yapılmış bir yüksek kürsü üzerinde oturmuş. Allah O'na salât ve selâm eylesin. Onun vasfı dille yapılamaz; kalemle anlatılamaz, yazı ile anlatmaktan yana da çok yüksek..

Sağında ve solundaysa, tüm nebiler ve resuller oturmuşlar; Allah onlara salât ve selâm eylesin. Dört halife dahi oradalar; keza diğer ashab dahi oradalar.. Allah onlardan razı olsun. Bütün pirler, kutuplar,

ehlullah dahi oradalar.. Allah, sırlarının kudsiyetini artırsın. Bunların her biri, kendi mertebelerine göre; süslenmiş, bezenmiş bir kürsü üzerinde oturmaktalar. Bütün bunları olduğu gibi görür.

Bundan sonra, Rasûlullah efendimiz, o zatı nurlu huzuruna alır. Sonra bizzat karşısına getirtir ve ona teveccüh buyurur. Bu teveccühle; söz, iş, amel çeşidinden ne gibi güzel işleri varsa, tümünü o zata ihsan buyurur. Her ne hali varsa ona giydirir.

Bundan sonra o zata; mücevherat ile süslü yeşil renkte değerli bir forma giydirir. Başına yine mücevherat işlemeli bir taç giydirir. Onun üzerine, yine mücevheratla süslü bir sorguç takar. Bundan sonra şöyle buyurur :

— Cenab-ı Hak, tarafından sana hilâfet sırrını ihsan buyurdu. Benim de halifemsin. Tümden ümmetimin terbiyesi sana bırakıldı, uhdene tevdi edildi.

Bundan sonra ona terbiye âletlerinden bazı şeyler verir; Meselâ : Cendere, kamçı, ayaktan bağlamak, boyundan bağlamak için kementler.. Bu âletleri şöyle anlatalım ki : Dünya âletleri ile ölçülmesin. O âletlerle terbiye edilmesi gereken kim varsa; kendisi doğuda, terbiye edecek olan dahi batıda bulunsa., aynı anda o âletler terbiye edilecek kimseye yetişir. Her ne gerekse icra edilir.

Sonra, hilâfet sırrı verilen değerli zat için o büyük mecliste hazırlanan hilâfet sırrı makamı olan irşad postuna oturması emredilir.

Bundan sonra; peygamberlerin başkanı evliyanın baştacı varlıkların iftihar ettiği yaratılmışların en şereflisi Rasûlullah efendimiz Hazretleri el kaldırıp büyük ve üstün bir duâ okur. Allah O'na salât ve selâm eylesin. Oradakilerin de cümlesi "Âmin !." deyip ellerini yüzlerine sürerler. Daha sonra Fatiha okurlar.

Bundan sonra, bu değerli zatın devrinde irşad olacak ne kadar kimse varsa, ne kadar ehlullah gelip geçecekse, ne kadar inabe edecek derviş varsa hemen hepsi de o üstün meclise davet edilir. Rasûlullah'ın emri ve icazeti île o değerli zatın saltanat elini öperler; kendisi ile biat ederler. Bundan sonra, o zata şu emri verir : "-Artık git, ümmetimi

dilediğin gibi terbiye ederek Hakk’a ulaştır.” Bu şekilde izin ve ruhsat verilmiş olur.

Ve.. Rasûlullah'ın verdiği icazetle evine gelip oturur. Kendisine verilen hizmet emrini yürütür.

Üstte anlatılan terbiye âletlerinden cendere; bu hilâfet sırrını alan zatın iç âleminde bulunur. Dıştan bildiğimiz cendereye benzemez. Allah'ın ihsanı olan hilâfet sırrının gerektirdiği bir durumdur. Diğerleri de böyledir; yani : Kementler de..

Terbiye edilecek kimse, ister doğuda, ister batıda bulunsun; bu zat hilâfet sırrının nuru ile kendisinden daha fazla o terbiye edilecek kimsenin haline vâkıf olur. Aynı anda, o kimsenin mana âleminde el ve ayağını bağlar, bir yere getirir. Açıkçası : Tesbih böceği, tabir edilen böcek benzeri o kimseyi tortop eder o cenderenin içine koyar. Ağzını da sıkıca bağlar ve sıkar. Bu iş, dıştan görünmez. Böylece, o kimsenin içinin yağı erir.

Bazıları da kamçı ile terbiye edilir. Bazılarının da eline ve ayağına kement atılır; bağ vurulup bağlanır. Bazılarına da, boynundan ve ağzından geçirilir gibi, dizgin vurulur.

Hâsılı : Her kimin terbiyesi ne gerektiriyor ve neyi icab ediyorsa.. o şekilde terbiye eder.

Hilâfet sırrını alan bu zat, hemen her şeyi görür; zerreye varıncaya kadar kendisinden gizli hiç bir şey yoktur. Gördüğünü hilâfet sırrı nuru ile görür. Şöyle ki :

Müridinin biri doğuda, biri batıda bulunsa, kendisi de ikisinin ortası bir yerde bulunsa., ikisine birden ölüm işi gelse, ölüm hallerinde, onlara şeytan saldıracak olsa., her ikisine de aynı anda yetişir ve şeytanın şerrinden kurtarır.

Hâsılı: Bu zata, gizli hiç bir şey yoktur; ister yakın, ister uzak, ister gece, ister gündüz.. Bunların hepsi de ona göre aynıdır.

Herkesin haline vâkıftır; herkesin halini, kendinden daha iyi bilir. Nereye uzansa yetişir. İster yakın, ister uzak; nereyi isterse oraya ayak basar.

Göz açıp kapayacak kadar kısa zaman içinde; nereyi isterse, nereyi görmek arzu ederse, orayı görür.

Bu zat için gizli bir şey yoktur; istediğini, istediği yerde bulur.

Neresi olsa orada var olur; herkesi, kusuruna ve tecellisine göre terbiye eder.

İsterse, bir müridini bir bakışta Allah'a ulaştırır. Ulaştırmadığının da, bir illetin iktiza ettiği hikmeti vardır. Bazısı da, bu zatın elinde kısa zamanda Allah'a ulaşır; uzun süreli zamanda ulaşanlar dahi vardır..

Bu mutlu zat, daima Rasûlullah'ın huzurunda bulunur. Bunun için, her ne işler ve isterse.. Rasûlullah'ın izni ve ruhsatı ile olur. Sonra bu zat, kendiliğinden, kendi başına hiç bir iş yapmaz. Anlatılan halle sıfatlanmış, hallenmiş olan bir kimse, kibrit-i ahmer çeşidindendir.

Hal böyle iken; her Hak yolcusu salike, Allah rızası yolunda bulunmak isteyen özünde ve sözünde gerçekçi olan arayıcı kişiye bu zatı aramak ve bulmak düşer. Amma, bulmak için tam manası ile çalışmak şartı ile.. Kendisi bir iklimde, bu zat dahi bir başka iklimde bulunsa., lâzımdan geç; lâzımın da lâzımı olup mutlaka böyle bir kibrit-i ahmeri bulup sahip olmalıdır.

Burada, Hak yolcusu salik, şöyle bir şey sorabilir : “Bu zat nasıl bilinir?”

Bunun için şöyle bir açıklama yapabiliriz : “Onu bulup bilmek için alâmetlerin sonu yoktur. Ancak, en baştaki şudur : O değerli zatın her işi, sözü, amelleri, tavrı Rasûlullah'ın gidişatındadır; Allah O’na salât ve selâm eylesin. Kesin olarak, onda hiç bir aykırı hareket bulunmaz. Aykırı hareketi kabul de etmez. Bir alâmeti de şudur : Gamlı biri, onun mübarek huzuruna girecek olsa, yüzünü gördüğü anda, bütün derdi gamı biter. Derdin gamın aksine bir ferahlık belirtisi meydana çıkar; gönül açıklığı gelir. İnciler saçılan dilinden, mübarek

sözlerinden sürür meydana gelir. Hiç kimse, onun meclisinden kalkmak istemez. Üçüncü bir alâmet daha anlatalım. Şöyle ki : Büyüklerden, vezirlerden padişah dahi olsa onun meclisine geldikleri zaman; elde olmadan elini öpmeye ve hayır duasını dilemeye mecbur olurlar.”

İşbu vasıflarla bilinen ve sıfat alan mübarek zatı; Hak yolcusu saliki ve talibi bulduğu zaman, hiç tereddüd etmeden elini öpmelidir. Onun hizmetini görmeğe de, canla başla girmelidir. Malla, bedenle bütün gücünü harcamak sureti ile hizmetinde olmalıdır. Bu arada, kendisine verdiği her emri bir nimet bilmelidir. Ona itaat etmeli, emrine boyun eğip teslim olmalıdır. Ama, tam manası ile teslim olmalı.. Hemen her hususta..

***

KUTUP - GAVS..

II. BÖLÜM :

Kutuplar kutbu, En büyük gavs, ilk kutup diğer kutuplar açıklanır.

Üstün hizmet sayılan kutuplar kutbu olma görevi, Allah tarafından her asırda tek değerli zata verilir. Tek kişiye havale edilir, tek kişiye bırakılır. Bundan sonra o, Yüce Sübhan’ın lütfu ile, o kimse, Allah'ın halifesi olur.

Açıkçası : İki cihanın yönetimi bizzat kendisine ihsan edilir; onları dilediği gibi yönetir.

En büyük gavs olan zata gelince.. Bu değerli zat, kutuplar kutbunun emrindedir. Bu zat da, her ne kadar muktedir, yönetme yetkisinde güçlü olsa da; destur almadan, ne dil oynatabilir, ne de bir şeye el atabilir. İzinsiz karışmaz.

İlk kutub tabir olunan zata gelince, diğer kutupların ilki demektir.

ÜÇLER

Buraya kadar anlatılan zatlar, halk arasında : “Üçler..” diye anlatılan değerli zatlardır. Yani: İlki kutuplar kutbu, ikincisi en büyük gavs, üçüncüsü de ilk kutuptur.

YEDİLER - KIRKLAR

Anlatılanlardan başka : “Yediler, kırklar..” diye anlatılan zatlar dahi vardır. Bunların da her biri kutub olup ancak, Allah'ın ihsanı ile kutuplar kutbuna hizmetçi olmuşlardır. Bunların her biri, haline göre bir yere memur edilmiştir. Meselâ: İlk kutup Bağdad, Şam, Halep beldelerde tasarruf ederler. Diğer kutuplar da, hallerine göre birer-ikişer yerlerde tasarruf eder.. Oraları yönetirler. ***Hatta, kâfirlerin ülkelerini dahi yönetirler.*** Ancak, bunların tasarrufu, yönemi kutuplar kutbunun emri ile olmaktadır. Zira, kutuplar kutbunun tasarrufu dışında kalan iki cihan içinde hiç bir şey yoktur. Bütün eşyayı, bütün ehlullahı kuşatmıştır. İki cihanda iyi kötü her ne olursa., onun bilmesi, dilemesi, kalbinin hareket etmesi ile olur; o anlarda, memurları gereken ne ise onu yaparlar.

Kutuplar tasarruf ederken ; “her biri, yönetmeye memur oldukları yerde dururlar ve öyle tasarruf ederler.” gibi bir mana anlaşılmamalıdır. Zira, durum aslında böyle değildir. Kendisi İstanbul'da olabilir; görevi de Hindistan'dadır. O anda, Hindistan'daki görevini yerine getirir. Onlara göre, uzak yakın aynıdır.

YÜZLER —ÜÇ YÜZLER— YEDİ YÜZLER — BİNLER

Anlatılanlardan başka; yüzler, üç yüzler, yediyüzler, binler dahi vardır. Bunlar da, Allah tarafından kutuplar kutbunun ve diğer kutupların hizmetlerini görmeye memurlardır.

ÜÇ BİNLER —BEŞ BİNLER —YEDİ BİNLER —ON BİNLER

Anlatılanlardan başka, üçbinler, beşbinler, yedibinler, onbinler vardır.

Bunların kâmil ve mükemmili olsa dahi, yönetim işlerine karışmaz. Bu anlatılanlarla beraber, her bir asırda, bir rivayete göre : Yüzyirmidört bin tane Allah'ın velîsi vardır.

Kıyamet gününe kadar, bu mevcudlar hiç eksik olmaz.

Kutuplar kutbu olan zat, vakti gelir de ölüm işi olur ve beka âlemine göçünce, yoluna ve gereğine göre kutupluk en büyük gavse Allah'ın ihsanı olur. Nasıl olacağı da, hilâfet bahsinde anlatıldığı gibidir. Kısacası şöyle olur : Hızır aleyhisselâma Yüce Mukaddes Allah tarafından şöyle bir ilham gelir : “Falan oğlu falana selâm söyle, müjde ver. Kendisine kutupluk ihsan eyledim.” Bu emir, Hızır aleyhisselâmın kulağına geldiği zaman, peygamberlerin efendisi, Rasûlullah efendimizin huzuruna gelir; Allah O’na salât ve selâm eylesin.

Derki: “-Ümmetinden falan oğlu falana kutupluk Allah'ın ihsanı oldu. Bu haberle geldim; emrinizi bekliyorum.” Böyle deyince, o anda Hızır aleyhisselâma yeşil bir forma verilir : “Var, o ümmetime benden selâm eyle, bu formayı giyip gelsin.” buyurulur. Hızır aleyhisselâm dahi o anda gelir, müjdeyi ve mutlu selâmı ulaştırır, formayı sunar. Hiç durmadan da, o kimseyi alır, Rasûlullah'ın huzuruna getirir.

Gelir gelmez görür ki : Yüce bir divan kurulmuş, öylesini gözler hiç görmemiştir; bakan gözle kamaşır. Sonra mücevherat ile süslü yüksek bir taht kurulmuş. Hemen her türlü zinetle bezelidir. Mücevherata boğulmuş. Peygamberler sultanı Rasûlullah efendimiz de onun üzerinde oturmaktadır. Sağında ve solunda dahi, her biri kendi mertebelerine göre nebiler ve resuller var. Onlara salât ve selâm olsun. Dört halife, diğer ashap dahi oradalar; Allah onlardan razı olsun. Bütün ehlullah dahi, makamlarına uygun yerlerde oturmuşlar ; Allah-ü Taâlâ, sırlarının kudsiyetini artırsın.

Bundan sonra, Rasûlullah efendimiz o değerli zatı çağırır; yüce huzuruna alır. Bizzat, kendisi teveccüh buyurur. Bu teveccühünde, kendi hallerini ona ihsan eyler : “-İki cihanın yönetimi sanadır; dilediğin gibi yönet..” buyurduktan sonra, onun tasarrufuna işaret olarak, bir mühür verir. Üzerine de, mücevherat ile süslü yeşil bir forma giydirilir. Başına da, çeşitli mücevherat ile süslü sorguçla beraber bir taç giydirilir. Kutuplar kutbuna has olan mücevherat ile yapılmış süslü bir kürsü üzerine oturtulur.

Bundan sonra, bütün kutuplara da, Rasûlullah'ın emri ulaşır, bu değerli zatın ayaklarını öper ve ona biat ederler; emrinden çıkmamaya söz verirler. Cümle ehlullah'a dahi, aynı şekilde biat ettirirler.

Bundan sonra, Rasûlullah efendimiz el kaldırıp güzel bir duâ okur; Allah O'na salât ve selâm eylesin. Orada bulunanların tamamı: "Âmin !." deyip Fatiha okurlar.

Bundan sonra, zamanın kutbu olan bu zat, Rasûlullah'ın müsaadesi ile bütün kutuplara ve ehlullah'a şu emri verir : "-Hemen her gün, bu büyük mecliste toplanmanız lâzımdır."

Çünkü, kutuplar kutbu olan değerli zat, şekli ve hali olmayan bir halle, Allah'ın huzurunda bulunur ve oradan ayrılmaz. Yüce Allah, şanına lâyık olmayan sözlerden beridir. Harfsiz ve sessiz olarak, kutuplar kutbuna Yüce Allah'ın zatı için ilham yollu her ne emir gelir ise, diğer kutuplara hemen o emri yerine getirmek emri verilir.

Bu şekilde bütün işler, zerreye varıncaya kadar, görülür, gözetilir. Bu yoldan, işler önce batında yürütülür; sonra da zahirde yürütülür.

Bazan olur ki; kutuplar kutbu hayatta iken, en büyük gavsın güzel gidişatı, güzel huyları, sözleri ve beğenilen halleri dolayısı ile karşılıklı hoşnutlukla gavs-ı azamı kendi makamına getirir; kendisi tasarruftan el çeker. Tüm işleri ona teslim eder. Bundan sonra kutuplar kutbu hayatta iken, en büyük gavsın kutuplar kutbu olması vukubulur.

Kutuplardan birine ölüm emri geldiği zaman, Rahman Allah tarafından kutuplar kutbu zata Hızır aleyhisselâm gelir, durumu haber verir. Kutuplar kutbu da, halin ve Rabbani ilhamın bir gereği olarak, bazan şöyle eder : Katarı oynatıp sonda bulunanı öne doğru çeker; dışarıdan birini katara alır. Bazan da şöyle olur : "-Falan yerde, falan mahallede, şu şekilde bir adam vardır. Git, onu getir." şeklinde, kutuplar kutbu ile Hızır aleyhisselâma emir gelir; gider o zatı getirirler.

Bazan da, Hızır aleyhisselâma şu emir gelir :

"- Git, gece yarısı dünyayı dolaş. Gece yarısı ayık ve uyanık birini bulursan getir." O da gidip getirir. Bunlar, birkaç kişi olursa, aralarından en lâyık olan seçilir. Hızır aleyhisselâm, Müslümanlardan ayık ve uyanık birini bulamazsa., diğer milletler arasında olanı alıp getirir.

Anlatılan yoldan gelen kimseyi, kutuplar kutbu alır, Rasûlullah'ın divanına getirir ve o huzurda forması giydirilir ve, ölen kimsenin yerine geçirirler.

Hemen her asırda; kutuplar kutbu, eh büyük gavs, ilk kutup ve diğer kutuplar bu halle gelip gitmektedirler. Kıyamete kadar da böyle gelip gidecektir.

Bazan, kutuplar kutbu olmak, hilâfet sırrı, en büyük gavs olmak mertebelerinin üçü de kutuplar kutbu olan değerli zatta birleşir.

13. KISIM

Konusu : Kâmil mürşid açıklanır.

Kâmil mürşid, kısaca şu isimlerle anlatılır: Hakim, hazık, Rasûl-ü Ekrem'in halifesi kâmil mükemmil.. Açık tabiri ile kâmil mürşid, şöyle de anlatılabilir : Olgun bir zattır, hemen her işi yerli yerince yapar, işinin ehlidir, Rasûlullah efendimizin yerine halifedir, kendisi nasıl olgun bir zat ise, kendisine uyanları öyle olgunlaştırma maharetine ve bilgisine sahiptir.

İşte, anlatılan manalarda olmak üzere, vaktine göre kâmil mürşid on veya on beş kadar bulunur; bazan daha da fazla.. Ama, her asırda.. Bazan, bunların her biri, vaktine göre, büyük bir beldede irşada memur olur. Bazan da, bunların üçü beşi büyük bir beldede bulunup irşada memur olurlar.

Ancak, bunların tamamı, kimliği kimliğine uygun olarak, Rasûlullah efendimizin gidişatını baştacı ederler. Bir adım dahi ayrı-gayrıları yoktur. Aynen, Rasûlullah efendimizin yolunda gider; onun sünneti ile amel ederler.

Hemen her zaman, Rasûlullah efendimizin huzurunda olmak üzere teveccüh halindedirler.

Terbiye edecekleri müridi de, izinle ve müridin tecellisine göre terbiye ederler. Seyrini ve sülûkünü de ona göre gösterirler.

Bunlar, irşad halifeleridir. Hilâfet sırrı bahsinde açıklandığı gibi, peygamberlerin efendisi Rasûlullah'ın huzurunda bunlara dahi aynen Allah'ın ihsanı olur; müridi terbiye âletleri her birine verilir. Aynı şekilde terbiye etmeye memur olurlar.

HİLAFET SIRRI MAKAMI

Ancak, hilâfet sırrı makamında bulunan yüksek zat, bu değerli zatların üstündedir. Bu yüzden, daha önce de olduğu gibi, Rasûlullah'ın postunda oturur. Dolayısı ile, iki cihanda mevcud olan tüm Muhammed ümmeti, kendisine biat eden müridler, diğer kimseler hep terbiyesi altındadır. Her birinin tecelli gereği ne ise, o şekilde terbiye etmeğe memurdur.

İNABE ALMAK

Bir mürid, irşad halifesi olmaya memur olan zatın birinden inabe alacağı zaman bakmalı : Gidişatı, Hazret-i Peygamber'in gidişatına uygun mu, ona tam uymuş mu, Mustafa şeriatına tutunup yapışmış mı?. İşte mürid bunları görüp kalben tatmin olduktan sonra inabe alır. Bundan sonra ona, yıkayıcı elindeki ölü gibi teslim olur. Ama, tam manası ile.. Müride düşen ilk görev budur.

MÜRİDİN GÖREVLERİ

Müridlerin bazısına az, bazısına da çok zikir verilebilir.

Müridlerin bazısına da, ayrıntıları fıkıh kitaplarında yazıldığı şekilde; farzlardan başka teheccüd, işrak, duha, evvabin, tahiyyet-i mescid, salât-ı vüdu gibi nafile namazlar dahi emr'edilir.

Müridlerin bazısına da, savm-ı bîd, bazısına savm-ı Davud ve benzeri oruç tutmaları emr'olunur.

Bunlar kime verilirse, onun tecellisine göre verilmiş olur. Bunlar için, birbirine bakıp da : “Falana az, bize çok; falana çok, bize az..” diyerek, çoğumsamak veya azımsamak yerinde olmaz. Hiç kimse böyle bir şeyi gönlüne getirmemeli; kendisine verilen emri yerine getirmeli.. Hemen görevi yapmaya çalışmalı, dikkat ve gayret etmelidir.

İrşada memur olan halife; dış hizmetlerden dahi bazısına hafif, bazısına da ağır görevler verebilir.

Bu arada, bazılarını huzura alır, kendisine lütufkâr muamele eder. Bazılarını da huzura seyrek getirir; celalli muamele eder.

Hali anlatıldığı gibi olanlar dahi birbirlerine incinmemelidirler. İster celâl yüzü, ister cemal yüzü olsun; hangi yüzle görünürse görünsün, cümlesini büyük bir nimet bilmelidir. Cemale sevindiği gibi, celâle dahi sevinmelidir. Hemen her birini, bir hikmete yorup içine hoş olmayan bir düşünce düşürmemeli.. Daima, hoşnutluk halinde bulunmaya çalışıp gayret etmeli.. Zira, bu kısa aklın; ehlullahın hikmet inceliklerini bilip akıl erdirmeye, düşünmeye gücü yetmez.

Hâsılı..

Her halde ve her hususta hoşnut olmaktan büyük ypl olmaz. Bu arada, müride baştan sona gereken dahi, hemen her halde edebe, erkâna uygun hareket etmektir.

Bir şiir :

Edeple şeyh huzuruna girenler;

Anlardır hep saadeti bulanlar..
Dost ile dost olup didar görenler;

Belki sultan olup seyran sürerler..[1]

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Mutluluğu bulanlar, edeple şeyh huzuruna girenlerdir. Dostla dost olup yüz görenler, sultan olup safa sürerler..

MÜRİDDE EDEP

Şeyhin tekkesi, konuk almak için dışta bir yeri yok ise, evine gidildiği zaman, kapıyı hafif vurmalıdır, içeriden : "- Kim o?.." diye

sorulmadıkça, o yana dönüp durmalıdır. Sorulduğu zaman da, şu şekilde cevap vermelidir : “-Duacınız falan..”

Bundan sonra, izin verilir ise, içeri girer. Etrafına bakınmadan şeyhin huzuruna varmalı.. El göğüs üzerine bağlı, namaza kalkar gibi etekler düşük bir şekilde gidip diz çökmeli.. İki eli ile, o değerli zatın elini tutup öpmeli. Sonra, yine kalkıp ayakta durmalı. Bu arada; eğer : “Otur..” diye emir verir ise, işaret edilen yere tereddüd etmeden oturur. Teveccühünü de bozmaz.

Şeyh bir şey sormadıkça, ister dıştan, ister içten ne olursa olsun söyleyeceğini söylememeli. Sorulduğu zaman da, sert-sert söylememeli, yumuşak hafif söylemeli. Sorulmaz ise, sessiz durmalı; konuştuğunu da anlamaya çalışarak dinlemeli. Anlayış ve kavrayış verildiği kadar, o sözlerden bir şeyler almaya bakmalıdır.

Kendisinin sorduğu bir suâle cevab olaraktan da, menkıbeye benzer bir şey anlatabilir ki, buna da dikkat edip anlamaya çalışmalı..

Hâsılı; şeyhi bir şey sormadıkça, söze başlamamalı.. Kendisine zor gelen bir husus varsa, onu kalbinde tutmalı; teveccüh halinde durmalı.. Soracak olunca da olduğu gibi söylemeli.. Müşkül işini gizleyip şeyhi, tekrar-tekrar soru sormaya zorlamamalı.. Eğer kalbe bir hatıra gelecek olursa., onu atmaya da kalkmamalı: “Beni benden daha iyi bilir.. Duruma daha vâkıftır..” diyerek, tam manası ile teslim olup durmalı..

Bu arada, kendisine bir cezbe, bir dalgınlık gibi bir şey gelir ise, onu atmaya çalışmamalı, teslim olup durmaya gayret etmelidir.

Şeyhin huzuruna vardığı zaman; meclisinde başka meşayih bulunur ise, onların da ellerini öpmelidir; ister şeyhin huzurunda, isterse başka yerde : “Falan şeyh..” diyerek, ne birini övmeli; ne de kötülemelidir. Başka biri tarafından buna dair söz açılır ise, cevap da vermek gerekir ise, övüp şöyle demelidir : “-Onlar da, şeyhtir; ama şeyhime onları tercih edemem.” Böylece, bulunduğu makama ayağını kuvvetli basmış olmalıdır.

Şeyhin huzurunda iken tükürme, aksırma, sümkürme hali geldiği zaman; kalben izin isteyip dışarı çıkmalı ve o işlerini orada bitirmeli.. Huzurda iken, tükürme, aksırma, sümkürme gibi bir şey etmemeli..

Kendisine : "Hal yönünden bir şey olursa, hemen gel söyle; sana izin vardır.." denilmiş, izin ve ruhsat verilmiş olsa dahi, yine de dikkat etmeli; bu işte dahi edebe uygun tavır takınmalı.. Tenha ve boş bir zaman araştırmalı; böyle bir zaman bulunca da huzura varmalı.. Orada elini öpüp ne gerekse söylemeli.. Karşılığında ne emir alırsa., candan gönülden kabullenmeli.. Verilen hizmete girmeli..

Anlatıldığı yolda, kendisine bir izin verilmemiş ise, huzura varıp teveccüh ederek durmalı.. Halinden sorulur ise, söylemeli..

Anlatılan hususta olsun, başka şekilde olsun; huzurda çok oturmamalı.. Kendisine : "Otur.." emri verilir ise, biraz daha oturup sonra izin isteyip kalkmalıdır..

Dışarı çıkarken, şeyhin elini tekrar öpmeli; edep üzere çıkmalı. Yüzünü şeyhine, arkasını kapıya döndürmeli. Dışarı çıkıncaya kadar böyle gitmeli:

Yolda yürürken, binek üzerinde iken şeyhe rastlarsa; gizlenmeye imkân varsa gizlenmeli; gizlenmeye imkân yoksa hemen el etek kavuşturup edeple verilecek selâmı beklemeli. Kendisine selâm verilirse, boyun büküp selâmı kalbden almalı. Ses çıkararak teklifsizce selâm almamalı. Yani : Ona, herhangi bir kimse gibi davranmamalı.

Müridin sıkıntılı bir hali varsa, şeyhinin yapacağı her ihsanı, kendisine bir nimet bilerek almalı. Onun mutlu meclisinde otururken, kendisine az veya çok bir şey verirse, onu oturduğu yerden uzanıp almamalı. Ayağa kalkarak tazimle, ikram bilerek almalı. Eğer mümkünse, bu arada onun elini de öpmeli.

Bu arada şeyhin de; geçim ve giyim işinde bir sıkıntısı varsa, müridin de hali vakti yerinde ise, ona verilmesi gereken giyecek, yiyecek, harçlık çeşidinden hangisi ise, bir istek vakti olmadan hemen yetiştirmeli.

Burada anlatılanlara benzer edepler çoktur. Ancak, o büyük zatlar, Allah'ın büyük ihsanına zuhur yeri olduklarından olur olmaz kusura bakmazlar. Ne var ki, anlatılan ve anlatılmayan edeplere uygun hareket eden Hak yolcusu salik, Yüce Sübhan Hakk'ın lütufları ile en kısa zamanda en yüksek gayeye ulaşır; gönül kapısı açılır. Kendisinin edebi, terbiyesi, uyumlu hareketi gönül açıldığına işarettir.

Dışta konuk almaya yarayan yeri veya dergâhı, tekkesi bulunan şeyhlerin huzuruna varmak, hizmetlerini nimet bilmek, emir ve yasaklarını yerine getirmek ve bu uğurda çalışmak dahi tekkesi ve dışta konuk almaya yarayan yeri olmayan şeyhlere gitmek ve emirlerini tutmak gibidir. Yani: Bunlara karşı da aynı şekilde anlatılan edeplere uygun hareket edilmesi gerekir. Bu husus da unutulmamalı..

Şiir:

Ne güzel ihsandır bu kul iken sultan olur;
Alem içre hükm'edip her dertliye lokman olur..

Evvelin ve âhirin hem zahiri ve batım;
Ne olur ise bu cihanda zahiren hem batını..
Kutb-ü aktab hükm'eder aktabdır hem işleyen;

Cümle emrine ram olmuşdurur kevn ü mekân..

Hem halifedir cihanda kutb-ü âli serteser;
Ne dilerse hep vücut bulur ol zat ey bihaber..

Hızır İlyası dahi hükmüne almıştır o şah;
Ne dilerse işletir emrindedir bi-iştibah..
Şöyle bil kim bu cihan içre veli ol şahdır;
Ne ki olur ve olacak cümleye agâhdır.
Ger der isen Hakk'tır ol sen böyle güftar söyledin;

Hakk sözün doğru kelâmın amma yanlış söyledin,

Aç gözünü kıl tefekkür işbu nazmı ey deli;
Kul olan hiç Hakk olur mu kim meğer ola velî..
Bu cihanda kutb-ü aktab ne kılarsa cümlesin;

Emr-i Hakk’la kılar ol arada koymaz kendüsin..

Kutb-ü aktab birdir canım haber al Nuri'den;

Kafı ba ta eyleyen mime varınca al haber..[1]

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Ne güzel ihsandır, şu kul olduğu halde sultan olur; âlem içinde hükmeder, her dertliye Lokman Hekim olur-

Öncekilerin ve sonrakilerin hem içi, hem dışı; içten dıştan bu cihanda ne olursa olsun... Hep kutuplar kutbu hükmeder, kalan kutuplar da işi yürütür; hepsi emrine girmiş, ne yer kalmış ne mekân...

Büyük kutuptur cihanda baştan başa halife olan; ne isterse var olur o zat, ey habersiz...

O şah, Hızır'ı da, İlyas'ı da emrine almıştır; hiç şüphe edilmeye onlar emrindedir, ne isterse yaptırır.

Şunu bilesin ki, bu cihan içinde velî o şahtır; olanların ve olacakların hepsini bilir. Eğer dersen : — O Haktır..

Çünkü, sen böyle söyleyip anlattın; senin sözün gerçek, konuşman da doğru, ama yanlış söyledin..

Gözünü aç, bu şiiri iyice okuyup düşün, ey deli; kul olan hiç Hak olur mu, meğerki velî ola...

Bu cihanda kutuplar kutbu ne ederse hepsini; Hakk’ın emri ile eder, kendisini araya sokmaz.

Kutuplar kutbu birdir canım, haberi Nuri'den al; kafı ba ta eden mime gelince al haber...

14. KISIM

Konusu : Hatime..

Konu başında yazılandan da anlaşılacağı gibi, bu kısım, bu Miftah'ül-Kulûb kitabının son kısmıdır. Yani : Burada, şunlar anlatılacaktır :

a) Şeyhin uygulayacağı usuller..

b) Müntehi salik ve müptedi salik..

c) Mürşidsiz müridin sülûkü..

d) Lüzumlu ayıktırmalar..

e) Kader sırın..

f) Levh-i mahfuz..

g) İtikadla ilgin bazı şartlar..

h) Sonuç..

***

ŞEYHİN UYGULAYACAĞI USULLER

I. BÖLÜM : Şeyhin uygulayacağı usuller..

Değerli kardeş, şu da bilinmelidir ki:

Mürşid olan değerli zat, inabe verdiği müridlerini; haftada bir veya iki kere, halkalanmış şekilde oturtup teveccüh etmelidir. Bunun için de, bizzat kendisi, halka ortasına girmelidir. Bu arada, müridler, hatırlarından geçenleri temizlemeleri için beş dakika kadar beklemeli.

Bundan sonra, her bir müridin karşısına gelip dizdize oturmalı, müridin alnını kendi alnına getirmeli ve bu şekilde her birine tek tek teveccüh etmeli..

Teveccüh usulü, üç derecelidir. Şöyle ki :

a) Daha işin başında bulunan Hak yolcusu salike şeyhte yok olma şeklinde bir teveccüh olması gerekir.

b) İşin ortasında bulunan Hak yolcusu salike olacak teveccüh ise : Rasûl'de yok olma şeklinde olması gerekir.

c) Nefy ve isbat, murakabe derecesine varan salike yapılacak teveccüh ise: Allah'ta yok olma şeklinde olması gerekir.

TEVECCÜH USULÜ

Anlatılan üç usuldeki teveccühte, mürşid olan zat şöyle eder : Müridin kalbini alır, kendi kalbinin altına koyar. Kendi kalbinde bulunan güzel feyzleri de müridin kalbine akıtır.

Bir başka usulde ise, anlatılan teveccühlerini mürşid olan zat şöyle yapar : Müridin kalbini, kendi kalbinin altına getirir; sonra ona ilâhî, feyzi doldurur.

Bir başka usulde ise, anlatılan teveccühlerini, mürşid olan zat şöyle yapar : Müridin kalbini alır, kendi kalbi ile yan yana durdurur. Bundan sonra ona, ilâhî feyzi doldurur.

Bu arada, müridin kalbinde, rızaya aykırı bir hal belirebilir; bu da, Allah'ın bir ihsanı olarak, mürşid şeyhin kalbine bir işaretle açılabilir. Bu durumda, mürşid; müridi yüzüne karşı getirir ve içten bir şekilde gereği ne ise, o şekilde terbiye eder, rıza dışı hallerden geçirir.

Bundan sonra, mürşid olan değerli zat, kendi evinde oturur; ne kadar müridi varsa, tümünün iyi gidişata sahib olmaları için teveccüh eder. Bu da iki şekilde olur. Şöyle ki :

a) Tüm müridlerinin kalbini bir yere getirir toplar. Bundan sonra, kendi kalbinden tümünün kalbine ilâhî feyzden doldurur.

b) Tüm müridlerinin iyi gidişata sahib olmaları için, Yüce Allah'ın zatına yönelir.

Sonra.... Salikin terbiyesi dahi, üç türlüdür. Şöyle ki:

a) Bir kısmına celâl yüzü göstermek sureti ile terbiye etmek gerekir.

b) Bir kısmına cemal yüzü göstermek sureti ile terbiye etmek gerekir.

c) Bir kısmına da, hem celâl, hem de cemal yüzü göstermek sureti ile orta halli terbiye etmek gerekir.

Anlatılan terbiye çeşitleri, mürşid olan değerli zatın kalbine; Allah'ın bir ihsanı olarak, Rahman tarafından gelir.

MÜNTEHİ SALİK

II. BÖLÜM : Hak yolcusu müntehi salikin duruma açıklanır. Sülûkünü tamamlayan Hak yolcusu bir salike düşer ki, anlatılacak beş şartı yerine getire.

BİRİNCİSİ :

Tam tevekküldür. Yemek, içmek, giymek gibi şeyler hususunda bulduğu.ile yetinmelidir. Yemek, içmek, giymek hususunda, aşırı bir isteğe kapılıp “Yarın da şöyle-şöyle edeyim..” deyip içinden çıkılamayacak düşüncelerin içine girmemelidir. Bu gibi aşırı düşünceleri içinden atmak için gayret sarf etmelidir. Çoluk çocuk sahibi bir kimse ise, onların da giymeleri, yemeleri, içmeleri hususunda aşırı bir düşünceye girmemeli.. Keza, kendisine dönük diğer ihtiyaçların giderilmesi hususunda dahi, aşırı bir hareket yönüne sapmamalıdır. Var olanla yetinip kalmalı; tam bir tevekkül ederek zikirden, fikirden gayrı başka bir şeyi aklına getirmemelidir. Bunun için çok gayret edip Zuhruf suresinin 32. âyetinde duyurulan : **«Biz, dünya hayatında onların geçim vasıtalarını aralarında pay ettik.»** manaya bağlanıp tüm işlerini Hakk’a bırakmalıdır.

İKİNCİSİ:

Rızadır.Bu durumda Hak yolcusu salik, hoşnut olmaya çalışmalıdır. Amma hayır, amma başka.. Zuhurattan ne gelirse, gönlünü boş tutmalıdır. Çoluk-çocuktan, akrabadan, dostlardan veya başka bir yabancıdan biraz çabayı gerektiren bir hal ortaya çıkabilir. Bunlar, sözlü çaba olabileceği gibi, mala dayalı bir çabayı da ortaya çıkarabilir. Bütün bunlar, kendisine bir sıkıntı sebebi de olabilir.

Hemen hepsine, hayırlı rahat işe razı olduğu gibi bu sıkıntılı işlere de razı olmalı : “Dost armağanıdır..” diyerek, kesin olarak kedere boğulmamalı. Zikrine, fikrine zerre kadar kesiklik getirmemeli. Allah rızasından ayrılmamak için, ayaklarını sıkı basmalı.

ÜÇÜNCÜSÜ :

Tam manası ile şeyhe teslim olmaktır. Bu durumda, Hak yolcusu salik, mürşidinin her emrini bir mücevherat hazinesi bilmeli. Kendisine her ne emir verilir ise, onu ezberleyip korumalıdır. Nasıl bir emir ve irade gelmişse, ona göre yerine getirmeye bakmalıdır. Ne kadarını başarmaya gücü yeterse, o kadarını başarmaya bakmalıdır.

DÖRDÜNCÜSÜ :

Şeriat emirlerine boyun eğmektir. Bu durumda, Hak yolcusu salik, Rasûlullah efendimizin - Allah O’na salât ve selâm eylesin.- kurduğu şeriat emirlerini baş tacı etmelidir; Hemen her şeyini; söz, iş, amellerin zerresine kadar O’na uygun tutmalıdır. Bu yoldan ayrılmamak için ciddî bir gayret harcamalıdır. Bütün haram şeylerden uzak durmalıdır. Yemek, içmek, giymek işlerine dikkat etmelidir. Dili, kulağı, ayağı, gözleri haramdan korumak için de bütün gücünü harcaması gerekir.

BEŞİNCİSİ :

Rasûlullah'ın gidişatına uymaktır; Allah O’na salât ve selâm eylesin. Hak yolcusu salik, hemen her halde, Rasûlullah'ın sünnetine tabi olmalı; ona tutunmalıdır. Dinimizde müstehab sayılan sevimli işleri de başarabildiği kadar yapmaya çalışmalıdır. Rasûlullah efendimizin üstün ve değerli fiillerinin ve amellerinin aynısını yapmak mümkün değilse, taklid yollu olsun yapılmalıdır. O güzel işlerden mümkün olduğu kadarını başarı ile yapabilmek için, ciddî adımlar atmalı, gayret sarfetmelidir.

Bu arada, şunu da bilmek gerekir ki; ehlullaha her nefeste iki kere Allah'ın ihsanı tecelli gelir. Her ne kadar nefes bir ise de, nefesin alınıp verilme itibarına göre iki ilâhî tecelli ihsan olunur. Dolayısı ile,

bu mertebede Hak yolcusu salik, Yüce Hak ile ayık olmalıdır; kalbini başka başka şeylerle meşgul etmemelidir.

Hak yolcusu salik; nefes alıp vermede, oturup-kalkmada, her gezdiği yerde ve tüm zamanlarda kendisini ayık tutmalı; gaflet içinde olmamaya çalışmalıdır. Bir nefes dahi, boşa giderilmemelidir. İlâhî tecelliye bu yoldan zuhur yeri olmak yolunda gayret göstermelidir.

Anlatılan şartları izleyerek giden bir Hak yolcusu salik, giderek bu mertebelere tam ayak basar. İlâhî başarılara zuhur yeri olur. Bundan sonra daha başka ilâhî başarılara nail olur ki : Allah'da seyirden geçip, kısa zamanda hesapsız mertebeler kat eder.

Bu arada, Hak yolcusu salik, tenbellik ederse, daha ileri geçemez. Eğer kusurları da olur ve onları düzeltme cihetine gitmezse, elde ettiklerini bütün bütün yitireceğinden korkulur.

Şimdi.. İşin sonuna varan müntehi salik için yukarıda beş şart anlatıldı. Bunlardan başka onun için çok önemli ve çok gerekli bazı şeyler daha var, onları da anlatalım.

Değerli kardeş, şu dahi bilinmelidir ki..

MÜRİDLERİN EDEPLERİ

Kâmil olan mürşid bir zatın; sülûkünü tamamlayan üç tane, beş tane ve daha fazla müridi bulunabilir. Bu durumda, o müridlere bazı edepleri yerine getirmek düşer.

Şimdi bunlar, mürşide göre takınacakları edep tavrını, tarikat usulüne nasıl riayet edeceklerini, Ahmediyyet seyr ü sülûkünü nasıl sürdüreceklerini bilmeleri gerekir. Burada, bu hususlar açıklanacaktır.

Hali anlatıldığı gibi olan bir mürid; mürşidi olan değerli zatın hizmetlerinden hangisi kendisine düşerse, emirlerine göre o hizmeti kendisine bir nimet bilecek; candan gönülden kabul edecek.. İster canla, ister bedenle o hizmeti en güzel biçimde yerine getirmeye çalışıp gayret edecek. O hizmeti yerine getirirken, kesin olarak kendisinde bir bitkinlik, kırıklık meydana gelmeyecek. Kendisini, mürşidine bugün yeni gelip inabe eylemiş bir mürid derecesinde görüp

bilmelidir. Tıpkı onun gibi, verilen hizmeti yerine getirmeye dikkatle önem vermelidir.

En alt hizmetten sayılan süpürme veya benzeri şeyler olsa dahi; en yüksek hizmet sayılır. Kendi kendine şöyle demelidir : "Mürşidim, halime uygun hizmeti bana verip bu fakiri şereflendirmiştir." Gerekecek olsa ve yeri gelse; o hizmet karşılığında nice dünyalar verseler, yine de o hizmetten ayrılmamalıdır. Dünyayı bırakmalı; fakat memur olduğu hizmeti bırakmamalıdır. O hizmeti, hemen her şeyden önde görmelidir.

Kendisi bu hizmette iken, mürşidi kendisini çağırmayabilir. Meselâ, üç ayda bir kere dahi :

"Ey falan gel bakalım.." demeyebilir.

Durum öyle iken; hafif hizmette olan, hiç bir hizmeti olmayan dervişlerinden birini hemen her gün huzuruna çağırabilir. Ona bazı lütuflar ve ihsanlar da edebilir.

İşte işin sonuna varan müntehi salik, bu durumları bildiği, anladığı, vâkıf olduğu zaman kesin olarak içine çürük düşürmemelidir. "Ben, değerli mürşidime yirmi yıl hizmet ettim; emek verdim. Bu fakir derviş, beş senede benden yüksek oldu.." deyip bir endişeye düşmemelidir. Buna benzer, tüm akla gelen şeyleri atmaya çalışmalıdır. Bu çeşitten yapılan her işi, bir hikmete yormak gerekir. Bu arada, huzura çağırılan dervişe saygıyı artırmalıdır. "Çünkü o, mürşidin gözündedir; biz de ondan feyz alalım.." diyerek, kendisini küçük görüp o fakire çokça lütufkâr davranmalıdır. Yine, verilen hizmetten ayrılmadan devamlı, sebatlı olmalı; mürşidin rızasından ayrılmamaya tam bir gayret göstermelidir.

Mürşid şeyh, bazılarına halifelikten söz edip duâ edebilir. Bu arada "Bana olmadı; bu düşüklük bana müstahak.." deyip helak uçurumuna düşmekten kendisini korumalıdır. Hâsılı : Şeyhin davranması ile davranmalı; duruşu ile de durmalıdır. Kaldı ki, nefis, kötü arzular bazı şeyleri dışa kıyas ettirir.

Zahirde bir devlet büyüğü, kumandanlarından birine lütufkâr davranıp durduğu zaman, diğer kumandanlar da ona çok lütufkâr davranırlar. Onların böyle lütufkâr davranmaları dışta böyledir; içten ona karşı öfkeleri ve kinleri artar; onun kötü durumlara düşmesini bekler, kötü huylarını araştırırlar.

Ne var ki, tarikat ehli arasında, anlatıldığı gibi bir şey olamaz. Zira, bunlar, Rasûlullah efendimizin gidişatını izlerler, O'nun temiz sünnetini yürütmek için kollarını sıvamışlardır.

Allah rızasının talibi, Rasûlullah efendimizin -Allah O'na salât ve selâm eylesin.-sünnetinin isteklisi olmak öyle kolay değildir. O'nun esas yoluna uymak için, canla-başla dünyayı bırakmak, gönülden silmek; âhireti dahi bir yana atmak gerekir. Böyle olmak da yetmez; hemen her işte, meşruiyete boyun eğmek, üstün tarikata istekli olmak gerekir.

İşte, anlatılan işleri yaptıktan sonra; halle, dille işin tadını almış, dervişlerin durumunu, anlatılan dış durumla ölçmek çok zordur; hem de dağları yarıp ötelere aşmaktan, şekeri kamıştan ayırmaktan daha zor..

Hâsılı : Yolun sonuna varan anlatılan manadaki salik; kendisini yok derecesine indirecek, mürşidin her bir emrini dikkatle yerine getirecektir.

Şöyle bir misal verelim :

Bugün bir mürid gelip inabe eder. O müride, mürşidi sülûkünü hemen ikmal ettirip halife edebilir. İşte böyle bir durumda, işin sonuna varan müntehi salikin içine, buğuz, hased, kibir gibi bir şey gelir ise, helak uçurumundadır. Rasûllerin efendisi hürmetine, Allah-ü Taâlâ, bizi de sizi de korusun. Zira: **«Müminin ferasetinden sakının; çünkü o, Allah'ın nuru ile bakar.»** Manasında saklı sırra göre, kâmil mürşide her şey malum olur. Bunun için, hikmet sırrının ne olduğunu bilmediğin için helak çukuruna düşmüş olursun. Ondan sonra, mürşid dilerse bir ihsan olarak seni affeder; dilerse üç beş sene seyahat verir gezdirir.

Sorulabilir : “-Anlatılan seyahat dışta mı olur, yoksa içte mi?.” Bunun için verilecek cevap odur ki : “-Zahirde seyahat olduğu gibi, batında dahi seyahat olur. Her iki türlü seyahati dahi verebilir. İçten bir seyahata çıkaracak olursa, tekkenin içinde olsa, dahi, seyahatta sayılır. Bu durum erbabınca bilinir…” Bu manada şu cümle geçerlidir : “Hale dayalı iş, sözle bilinmez.”

Şimdi…Hemen bütün zamanlarda, Yüce Hakk’a sığınmalı. Hiç bir şekilde, kâmil mürşidin hoşnut olduğu şey dışına da çıkmamalıdır. Onun her emrine razı olup ömrünü sohbet alanında tüketmelidir. Vücudunu da; kulluk denizine, ibadet ummanına atmalıdır. Ruhunu dahi, Hakk’ın rızasında yok ederek, beka içinde beka sırlarına bırakmalıdır.

Bu arada, vicdan zevkine erip kerametlere, keşiflere de kanmamalıdır. Nurlara da kapılmamalı. Hiç bir şeyden yorulmamalı. Kendisine, evvellerin ve âhirlerin bilgileri verilecek olsa, yine varlık vermeyip : “Bre babam, bre babam, ancak Allah'ın rızasını isterim; ancak Allah'ın rızasını isterim.” demek ihsanına mazhar olarak : **«Müminler ölmezler; fena diyarından beka diyarına taşınırlar.»** manası ile anlatılan esas yerine taşına..

Çünkü, dünya bir berzahtır; yani : Geçiş yeri ve dönemi.. Bunun için de, her bir insana bir mücahede şekli ve müşahede tarzı vardır. Teselliye gelince, her bir insan, haline göre bir tesellidedir. Ruhlarımız daima Allah'ın vuslatındadır; kalblerimiz ise, daima Yüce Allah'ın şanında hayrandır : **«Allahım, zatında hayranlığımı artır.»** Niyazının doğrultusunda yolunu bulur.

Cesetlerimiz, daima Allah'ın hizmetine dalmış; tevhid denizinde boğulmuştur. Estaizü billah (Allah'a sığınarak okuyorum) : **«Emr' olunduğun gibi doğru ol..»** Manasına gelen âyet-i kerimenin ifadesine göre; doğruluğun devamı ile Allah'a seyrin sonu, Allah ile seyrin tamamı, Allah'dan seyrin devamı cümlemize kolay gelsin; hal olsun.

Allah'ta yok olmak makamı, Allah'ta beka durumu :

«Bir kimse, Allah'tan korkarsa, her şey ondan korkar.»

Manası, halimiz olsun. Hak ile hak olarak :

Derya-i vahdette fena oldum;

Beka buldum, bekada olmuşum.[1]

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Birlik denizinde yok oldum; var oldum, zaten varlıkta olmuşum.

Şiirindeki sultanlık hali içimizi sarsın. Sonra :

Vuslat gibi nimet mi olur;

Ya Rab nice şükr'edelim..

Hizmet gibi devlet mi olur;

Ya Rab nice şükr'edelim?.[1]

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir:

Sana kavuşmak kadar nimet olur mu ki, sana nasıl şükr'edelim.
Hizmet gibi devlet olur mu ki; bunun için sana nasıl şükr'edelim.

Şiirinde, Allah'ın sevgili kullarının buyurduğu makam, bu makamdır.

Burada anlatılan makamı, Yüce Hak olan Mevlâ bizim için hal eylesin; sözde bırakmasın.

Bir şiir :

Saray-ı li-meallah gönüldür;

Tecellihane vallahi gönüldür..

Yürü her ne dilersen andan iste;

Huda'nın ulu dergâhı gönüldür..[2]

(2) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir : **“Benim Allah ile bir vaktim olur”** Manası ile anlatılan saray gönüldür; tecelli yeri vallahi

gönüldür. Yürü her ne dilersen ondan iste; Huda'nın ulu dergâhı gönüldür.

Şeklinde anlatılan yer dahi makamımız olsun. Şu da bir başka şiir :

Men ol şahbaz-ı danayım en edna saydım ankadır;

İnip alçaklara konmam makamım şah-ı tubadır;

Efendim, ben ol murg-ı hümayım ki daneyi almam;

Tenezzül etmezem kaf a mekânım yüce âlâdır..[3]

(3) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Ben öyle bilgin bir alaca doğanım ki, en küçük avım anka kuşudur; alçaklara inip konmam, makamım tuba ağacının dalıdır.

Efendim, ben öyle bir hüma kuşuyum ki, tane toplamam; kaf dağına da tenezzül etmem, makamım yüceden yücedir.

Şeklinde anlatılanlar dahi vardır. Cenab-ı Hak, cümlemizi bu sırlara mazhar eylesin.

Sülûkün tamamlanmasını büyük bir nimet bilmelidir. Edep lâzım, edep lâzım, edep lâzım.. **«Tarikatların tamamı edeptir.»** cümlesi dile gelmiştir ki, bunu da düşünmek gerekir.

Tefekkür üzerine de şöyle buyurulmuştur : **«Bir saatlik tefekkür, yetmiş senelik ibadetten hayırlıdır.»** Bu manadan ötürü, tefekküre dalmalıdır.

Cenab-ı Hak, cümlemizi sevgili kullarının gözünden uzak etmesin. Her an, Allah'ın sevgili kullarının içinde bulunmakta ve onlara hizmette doğru olmakta başarı ihsan eylesin. Amin!..

***

Bu kadar uzun söze gerek yoktu ama : "özür, insanların keremlileri yanında makbuldür.." manası söyletti..

İnsaflı olan Muhammed ümmetine gereken de, özrümüzü kabul etmektir. Affedip gerçekten özrümüzün kabul edilmesini dileriz.

Güçlü yardımcı Cenab-ı Hak, cümlemizi rızasından ayırmasın. Amin! ya Muin!.

***

SALİKE GEREKEN

III. Hak yolcusu müptedi salik için gerekli beş şart açıklanır.

Bu şartlar, sırası ile şöyledir :

BİRİNCİSİ:

Devamlı abdestli bulunmak.. Bu yola ilk giren kimse, hiç abdestsiz durmamalı. Uykuya yatacağı zaman dahi abdestli yatmaya gayret etmeli.

İKİNCİSİ :

Farz namazları cemaatle kılmak.. Mümkün olduğu kadar, farz namazları, camide cemaatle kılmalıdır; başka yerde de cemaat olabilir. Yalnız kılacağı zaman dahi, zamanında, vaktinde kılmaya çalışmalı..

ÜÇÜNCÜSÜ :

Yalandan gıybetten uzak olmak.. Kesin olarak yalan söylememeli, hiç kimsenin ardından konuşup gıybetini etmemeli. Bu çeşitten sözler edilen meclislerde dahi bulunmamaya önem verip dikkat etmeli.

DÖRDÜNCÜSÜ :

Kazaya kalan namazı ve orucu kaza etmek.. Kazaya kalan oruç veya namaz varsa, gerçekten onları yerine getirip kaza orucunu ve namazını kılmalı. Bir ucundan başlayıp tamamını eda etmeye adım atmalıdır.

BEŞİNCİSİ : Hiç kimsenin aleyhinde bulunmamak.. Ne bir kimsenin aleyhinde konuşmalı, ne de kimsenin aleyhinde bulunmak için

gezmelidir. Bu türlü huyları taşıyan kimselerle dahi görüşmemeye çalışmalıdır.

Burada anlatılanlardan başka, aşık ve Yüce Zat'a ulaşmayı gerçekten isteyenlere gerekir ki : Tüm söz, iş, amel çeşidi her şeyini şeriat çizgisinden ayırmaya; Şeriat-ı Ahmediyye üzerinde gide.. Hiç bir hususta ondan ayrılmamaya çalışıp gayret ede.. Şeriatı baştacı bile, gereği neyse, ona göre amel ede.. Onun emirlerini noksansız uygulaya.. Rasûlullah efendimizin sünnetlerine dahi tabi ola; her emrine boyun eğe.. Allah O'na salât ve selâm eylesin. Uygun olduğu şekilde yapmaya gücü yetmez ise, gücü yettiği kadarını yerine getirmek için gayret ede..

Dünyada ve âhirette kendisine lâzım olmayan sözlerden dahi tamamen çekinmelidir. Dünya ve âhiret için gereken sözleri dahi yeterinden fazla söylememeli; fazlasını bırakmalıdır.

Anlatılan işleri yerine getirmek için, şu işleri de yapmalıdır : Az yemeli, az uyumalı, az konuşmalı..

Her ayın 13. 14. 15. günlerinde eyyam-ı bîd orucunu tutmalı..

Teheccüd namazı, işrak namazı, duha namazı, evvabin namazı, tahiyyet'ül-mescid namazı, abdest aldıktan sonra iki rekât salât-ı vüdu namazı kılmalı..

Bu anlatılanları mümkün olduğu kadar devamlı yapmak gerekir.

Bu işler, isteyerek, şevkle yapılır ise, kısa zamanda, mürşidin himmeti ile ilâhî feyzlere zuhur yeri olunur; bunda şüphe yoktur.

***

MÜRŞİDSİZ MÜRİD

IV. Mürşidsiz müridin sülûkü açıklanır.

Kâmil mürşidi bilmek ve bulmak için, üç delil daha önce Mukaddime kısmında anlatıldı.

Allah rızasına talip, Rasûlullah'ın gidişatına rağbetli, tarikat-ı aliyyeyi seven ve bu sevgisinde gerçekçi olan fakat kâmil bir mürşide kavuşmak mukadder olmayan kardeşler..

Rasûlullah'ın izni ile şu durum bilinmelidir ki.. .

Aşık, sadık bir mürid; tüm arayıp taramalarına rağmen kâmil mürşidi bulmayı başaramadığı zaman, kendi evinde gizlice bir yerde belli bir vakit ayırmalıdır.

O belli vakit geldiği zaman, kıbleye dönüp oturmalı. Sonra da, ölümü düşünmeye başlamalı. Sanki kendisine son nefesi verme vakti gelmiştir; âhirete gidecek. Hastadır, can verecek durumdadır. Malları; çoluk çocuğu, akrabaları ve dostları terk etme zamanıdır, öldükten sonra da, kalbinde bulunan sevgi ruhu ile gidecektir. Herkes, cesedi kabre koyma telâşı ile meşgul.. Kefen ve diğer gereken şeyler de hazır. Kendisi teneşirde.. Sonra kefene sarılmış, tabuta konmuş. Namazı da kılınmış, kabre bırakılıp üzeri toprakla örtülmüş. Bundan sonra da, akrabalar, dostlar kendisini orada bırakıp gidecekler. İşte anlatılan hali düşünmeli, bu halde bir süre durmalı..

Sonra..

Kitabın başında üç şekilde teveccüh anlatılmıştı. O üç teveccühten hangisi kendisine kolay geliyorsa., o teveccühü yapmalıdır. **Bu teveccühü yaparken de, Hazret-i Pir Bahaeddin Şah Nakşıbend hazretlerine de teveccüh edip durmalı..** Bu teveccühten ayrılmadan **yüz kere istiğfar**, **yüz kere salât ü selâm** okumalı.. Eğer daha fazla okumaya gücü yeterse, ikiyüz, üçyüz, hatta beşyüze kadar okumaya ruhsat verilmiştir.

Bunu tamamladıktan sonra : “Fatiha” deyip Fatiha-i şerifi okuyup elini yüzüne sürmelidir. Sonra kalkar.

ŞAH-I NAKŞBEND HAZRETLERİNİN ŞEMAİLİ

Bu arada, şah Nakşbend Hazretlerinin şemailini şu şekilde bilip düşünmeli :

Orta boylu, tıknazca, kır sakallı ki, beyazı siyahından çok, mübarek yüzü değirmi, yanakları biraz kırmızıya yakın, iki kaşının arası açık, bıyıkları kısaltılmış, gözleri sarı şehdane ela göz -ki Kestane karası..- tabir edilir.

Şah Nakşıbend hazretlerini anlatılan şekil ve heyetle teveccühüne almalı. Kendisini huzurunda oturuyormuş, dizi dizine, alnı da alnına dayalı; bu arada onun mübarek kalbinden kendi kalbine ilâhî feyz akıyor gibi kıyaslanmalıdır. Bu şekilde de bir mikdar durmalı..

Okuduğu zikrini de, yüz yüze okuyormuş gibi düşünüp okuya..

Daha sonra da duasını edip : “Fatiha..” dedikten sonra, Fatiha-i şerifi okuya, elini de yüzüne sürüp kalka..

Fethiyye-i Şerife'yi okumak isterse; bir cuma gecesi iki rekât namaz kıla; istihare niyeti ede.. Fethiyye-i Şerife'yi başının altına koyup sağ yanına yata.. Rüyasında Hazret-i Pir efendimizi, ehlullahtan birini görür de, onlardan izin sayılan bir ruhsat veya bir eser, bir işaret olursa; her gün, sabah namazını kıldıktan sonra Fethiyye-i Şerife'yi okur. Bu şekilde, hiç ara vermeden, devamlı ve sebatlı olmalı. Taa şu zamana kadar ki : Hazret-i Pir efendimiz, şemail-i şerifinde anlatıldığı gibi teveccühünde dıştan açık-açık görüne..

O zaman, kitabın üst tarafında ilk sülûk bahsinde anlatılan tertibe göre celâl ismini okumaya başlaya.. Onun eserleri belirince de, daha ilerisine gidile.

Böyle devam edilip gidilirse, kısa zamanda Allah'a ulaşma kapıları kendisine, kolayca açılır; Allah'ın insanlarına kavuşur.

Kendisine, zor bir hal gelirse, teveccühünde Hazret-i Şah efendimize kalben niyazda bulunmak sureti ile o zor hali çözüme ulaşır.

Gelen işaretleri ve alâmeti şekke şüpheye düşmeden gerçek olarak kabul etmeli; gelen emirlere ve tenbihlere göre hareket etmelidir.

***

MÜRİDE UYARI

V. Lüzumlu ayıktırmalar.

Ey değerli kardeş, burada anlatılacakları iyi bilip anlamalısın..

Yüce Sübhan Hak, bazı kullarına başarı verir, hidayet ihsan eyler.

Gerçekten inanmış, tevhide erişmiş iman ehli kullarından bazılarına da tarikat ve hakikat sevgisi verir. Dolayısı ile bunlar Hazret-i Peygamber'in gidişatına ayak uydurarak verilen emirleri tutarlar. İşlerinin, sözlerinin, hallerinin her birinde şeriata yapışıp tutunma dışında, takva ehli yolundan dahi, bunlara pay verilir.

Rasûlullah efendimizin sünnetine uyup giden kimseye de, velayet derecesi ezelî bir takdir olduğu anlaşılır.

Bütün bunlardan sonra; yani : Hakk'ın hidayeti, verdiği başarı, kendisindeki tarikat sevgisi, Rasûlullah'ın sünnetine uyma halinin gerçekleşmesi sonunda tarikat piri olması da kendisine Yüce Hakk'ın bir ihsanı olur. Vakti, zamanı gelince de, bu sıfatla varlık alanına çıkar.

Anlatılan hale eren kimse, daima zahirî sebeplere tutunur. Bu yoldan, Allah'ın rızasını tahsile koşar. Hakk'ı olduğu şekilde de, Şeriat-ı Ahmediyye'yi ikmal yolunu tutar. Hazret-i Rasûl-ü Ekrem'in izlediği yol ne ise, onu da edaya gayret eder. Sonunda, hem kendisi kemale erer, hem de başkalarını kemale erdirir.

“İşlerin oluşması, tayin edilen zamanlara bağlıdır.” cümlesindeki sır uyarınca da, velayet derecesine ayak basar. İçte ve dışta, Yüce Allah'ı bilir; Yüce Allah'ın emirlerini bilir. İki kanatlı olur; bir kanadı maddesi, bir kanadı da manası.. Her bir kanadı ile de, vahdet köşesinde vahdetin hakikatına ulaşır. Cemin de cemi makamında “ahhh” edip inler ve aşka dalar.

Bu yoldan gide-gide Yüce Hak tarafından, kendisi tarikat pirliği ihsanına da mazhar olur. Bu tarikat pirliği zamanında, kendisinden nice nice kimseler feyz alırlar. Hak yoldan, doğru yoldan zerre kadar ayrılmazlar. Temiz şeriat elde bir asa olur. Cümle işlerini, delilleri açık Kur'an emirlerine uygun tutarlar. Kur'an'ın ayırdığını ayırır;

birleştirdiğini de birleştirirler. Hiç bir şekilde kendileri cem makamından düşmezler. Anlatılan usulde, vakitlerini, zamanlarını geçirirler:

Büyüklerden her biri, kendi tecellisine göre; tasavvufa dair bazı kitaplar yazmışlardır. Cümlesinin birleştiği nokta şudur : Şeriat-ı Ahmediyye.. Hiç biri, başka tarafa kaymaz.

Belki sen, anlayış ve kavrayışta eksik olabilirsin. Ancak, şu durum kesindir : Şeriattan başka yana kayan hidayetten uzaktır.

Hali anlatılan büyük zat, dünya makamını değiştirip âhirete göç ettiği zaman, yerine halifesini oturtur. Halife edilen, halife edenin aynı sayılır. Dolayısı ile, yeni halife olan da tarikat usulünü bozmaz. Pirin tarikatında yersiz icad çıkarmaz.

Anlatılan halifelerin her biri asır asır taa, kıyamete kadar devam edip gelir. Pirlerinin gidişatına göre, Muhammed ümmetini irşad ederler. Hakk'ın rızasını almaya muvaffak olmaya teşvik ederler.

Bu yolda, nefret ettirip kaçırmaktan çok sakınmak gerekir. Zira, yol kesenlerin, en kötü şey oldukları, cümle evliya katında kabul edilmiştir. Hem bu, sabit olan bir keyfiyettir.

Zahir bilginleri, hiç bir amel etmeden sözle, Allah'ın kitabındaki emri ve yasakları haber verirler. Amel etmedikleri için, her biri kendi kendine zulmeder.

Tarikat mürşidi olan büyük zatlara gelince, bunlar Muhammed ümmetini şeriattan ayırmazlar. Tarikat-ı Mustafaviyye'den dahi bir adım ayırmazlar.

Şunu unutmamalı ki; halin kitabı yoktur. Bunun için, hemen herkesi, haline ve tecellisine göre teselli ve terbiye etmek gerekir. Aşırı bir şekilde, ileri gitmekten ve geri kalmaktan sakınmak gerekir. Hemen herkese, orta yolu göstermeli ve her an Yüce Hak'tan yardım istemelidir. Bu arada, Fahr-i Âlem Rasûlullah efendimizden, Allah'ın velî kullarının tamamından da bu arada yardım istenirse, onlardan irşad gelir.

Bir büyük zat, bir kulu irşad ederse, bütün kâinata hayat vermiş olur; sevabı o kadar büyüktür.

SAHTE MÜRŞİD

Yolunu, usulünü bilmeyen, biri Allah'ın bir kulunu Hak yolundan saptırırsa; bütün kâinatı yıkmış kadar günah işlemiş olur. Yüce Allah bizleri korusun.

Burada : “Neden anlatıldığı gibi oluyor?.” diye sorulabilir. Bunun nedenini anlatalım. Şöyle ki : Bütün müminler, Allah'ın birer emanetidir. Bunlar, önce ana-babanın elindedir. Bundan sonra, Kur'an okumayı öğrenirler; daha sonra da ilmihal öğrenirler.. Daha ileri gitmeye kabiliyeti olanlar da, okunacak her şeyi okur tamamlarlar..

Bundan sonra, üçüncü bir durum ortaya çıkar. O zaman da : “Ben bir mürşide muhtacım..” diyerek, mürşide bağlanır. İşlerinin ve sözlerinin her birinde mürşide teslim olur. Bu durumda : “Ben mürşidim..” diye ortaya çıkan kimse, o kimsesiz kulu, Hakk’ın doğru yolundan saptırır, dalâlete sürükler; eli boş düşmesine sebeb olur.

İrşad sırrını bilen kimse, mutlaka Allah'ın velî kullarından biri olmak gerekir. Aynı zamanda, zahirî ilme vâkıf olması gerekir. Batın ilmine gelince : **«Ey Nebi, biz seni şahid, cennet müjdecisi ve azap habercisi olarak gönderdik.» (Ahzab sûresi, 45. âyet.) «Sonra, izni ile Allah'a davetçi ve aydın bir kandil...» (Ahzab sûresi, 46. âyet.)** manasına gelen âyet-i kerîmelerin hükmüne göre; Rasûlullah efendimizin izni ve icazeti ile bu işe memur tayin edilmiş olmalı ve batın ilmini oradan almalıdır. Bu da, mutlak gereklidir. Çünkü, böyle bir izne ve icazete sahip olmayan, Rasûlullah'tan emir almayan kimse, Hak yolcusu salikin dalâlete düşmesine sebeb olur.

Zahirde, bazı Sûfiye kılığına giren mülhidler vardır. Bunlar karışık kimselerdir. Ne şeriat bilirler, ne tarikat.. Bütün işlerinde : “Hu erenler.” deyip durmuşlar ve şeytanla kalmışlardır.

Yüce Mukaddes Rabb’ın, ism-i azamı hürmetine cümleyi bunların şerlerinden emin eylesin.

Şunu açıkça belirtmek isterim ki: Tarikata girip böyle düzenbazlara uymaktansa, sırf şeriat-ı mutahhara ile amel edip kalmak, son derece yerindedir; Yüce Hakk'ın dergâhında makbuldür.

Anlatıldığı manadaki yol kesicilerin eline düşmektense, şeriatla kalmalıdır. Zira, şeriat, cümle iyilikleri haber vermiştir. Hiç bir şey, onun dışında değildir. Allah'a sığınarak okuyalım; Allah-ü Taâlâ, Bakara suresinin 2. âyetinde şöyle buyurdu : **«Takva sahiplerine, Kur'an bir hidayet kandilidir.»** Allah-ü Taâlâ, Nahl suresinin 69. âyetinde ise, şöyle buyurdu : **«Onda, insanlar için şifa vardır.»**

Şu hadîs-i şerif dahi, o sapıklar hakkındadır : **«Bir kimse, Kur'an'ın dışında bir hidayet yolu ararsa.. Allah, onu dalâlet bataklığına atar.»**

İşte, o gibi sahte mürşidlik iddiasını edenlerden sakınmak gerek, sakınmak gerek..

Ancak, bazı istisnalar da bulunabilir; yani : Meşayih arasında zahiri ilmi olmayanlar da bulunabilir.

HAKİKİ MÜRŞİD

Bazı, gerçek tarikat postuna oturmuş bulunan değerli zatlar vardır ki : Bunlar, vaktinde ve zamanında tahsil edememiş, tahsil etme vakti de geçmiştir. Ama salih zattır, Rasûlullah efendimizin sünnetine çok dikkatlidir. Bu gibi zatların meclislerine gidip kendisinden inabe almak faydalı olmaktan yana boş değildir. Onlardan inabe almak aynen hayat bulmaktır, yani mana yolunda.. Zira, esas ihsanı eden, tarikatın büyük piridir. Hiç kimse, yoksun kalmaz, hemen herkes kabiliyetine göre bir şeyler alır.

Anlatıldığı gibi, şeriat üzere gidenler hakkında çok riayetkar olmalı; saygı duymalıdır; öyle bir zat, yolda rastladığı zaman, hemen mübarek, ellerini öpmeli, üstün himmetini dilemelidir.

DERGAHA GİTMEK

Mukabele günlerinde, dergâhına gidildiği zaman, hangi tarikata bağlı olursa olsun; meselâ : Kadiriye, Halvetiye, bunlardan başka hangisi olursa olsun, hepsi de birdir.

Bir dergâha gitmeye niyet ettiği zaman; gideceği yer, Kadiriye tarikatı ise, kendi kendine : "Bugün, Hazret-i Sultan Abdülkadir Geylânî efendimizin dergâhına gideceğim." deyip yola çıkmalıdır. Oraya gitmeyi bir nimet bilmeli; büyük ihsanlara mazhar olacağını da niyetine almalıdır. İsterse, kendisi bu tarikattan olmasın. Dergâha ayak bastığı zaman, o kadar edepli olmalıdır ki : Kendi mürşidinin hakkını nasıl gözetip saygılı oluyorsa., öylece, o dergâhın postnişini şeyhe saygılı ve hakkını gözetir olmalıdır. Edeple orada bir yere oturmalıdır. Oturduktan sonra üç Ihlâs, bir de Fatiha okuyup Hazret-i Pir efendimizin, sair kutupların, pirlerin temiz ruhlarına hediye etmelidir. Bu halde iken, kalbini, kesin olarak, dünya meşguliyetlerine daldırmamalıdır. Kendi kendine : "Şimdi, bana feyz ihsanının zamanı gelmiş.." deyip bu hal içinde mukabele-i şerifi can kulağı, ile dinlemelidir. Duadan sonra da, ehlullahın edepleri nasılsa onu da yerine getirmelidir. Ondan sonra, dergâhtan dışarı çıkar; her ne iş yapıyorsa., o işine gider.

O dergâhtan çıktıktan sonra, birine rastlar ve o kimse de sorar : "Nereden geliyorsun?. Ne tarafta idiniz?." Buna cevap olarak, gittiği dergâhı söyleyip: " Falan dergâhtaydım.." dediği zaman, o kimse şöyle diyebilir : "Hayret, o dergâhta sizin ne işiniz var. Hem sizin tarikatınız da falandır. O gibi yerlerde feyz yoktur; sakın, bir daha gitme.." Böylece, bir sürü lüzumsuz laf etmiş olur, aynı zamanda gıybete girmiş olur. Böyle birine rastlandığı ve kendisinden de anlatıldığı gibi sözler meydana geldiği zaman, çok dikkat etmek ve sakınmak gerekir. Eğer sen de, onun sözlerine aldırış etmeme tahammülünü göstermez, onunla bir olup atıp tutmaya başlar da onu doğrularsan.. cibilliyetin gereği olur.

Durum böyle olunca, başka bir dergâha gitmeyi terk etmek daha yerindedir. Çünkü, anlatılan manada bir saygısızlık, kendi feyzine engel olur. En azından malâyaniye girmiş, bundan kurtulmamış olur.

Anlatılan durum, özellikle bu yola ilk girenler içindir; çok dikkat etmek gerekir. Öyle ayrı gayrı kelâm edenler, noksan kimselerdir.

Çünkü, kâmil kimselerden öyle : “Bizim tarikat, sizin tarikat..” gibi söz meydana gelmez. Bu iş, ehli olan zatlara malûmdur.

Allah'ın değerli kullarından değerli bir zatın müridine şöyle sormuşlar : “Şeyhinin derecesi nedir?.” O mürid, şöyle cevap vermiş : “Benim şeyhimin dünya mahlûku kadar, bendesi ve kölesi olsa, kıymetli şeyhime kısmetleri babında zerre kadar şek gelmez. O, bu şekilde, tam bir tevekkül sahibidir.”

Bunun üzerine, soran kimse şöyle demiş : “Ya öyle mi?. Şeyhinin hem dünyası, hem de cümle dünya mahlûku kadar fukara dervişi olacak; bundan sonra da, kendisi, tevekkülü, şeyhliği kalacak.. O halde fena bulma nerede, beka makamı nerede?..”

Ancak, bu hal, zevke muhtaç bir durumdur. Yüce Rabbım, cümlemize hal ihsan eylesin.

Anlatılan hikâyenin, aslı bilinince, artık kimseye müdahele kalmaz; şeyhe sataşmak da olmaz. Ne bizim için olur; ne de sizin için..

Görünen kendi zatıdır; değildir sanmayasın; Allah'ın zatından gayrı bilmeyesin.

Üstteki cümleyi daha da açan bir şiir :

Hak diledi bu âlemi yarada;
Özünden gayrı komadı arada..
Arada zuhura perde olmuşdur zuhura;

Gözü olan delil ister mi nura?.[1]

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Yüce Hak, bu âlemi yaratmayı diledi; o zaman araya özünden başkasını bırakmadı Bu arada, zuhuru, zuhurunu görmeye perde olmuştur; gözü olan nuru görmek için delil ister mi?.

İşte, değerli kardeş, üstteki manaları anlayıp insaf etmek gerekir. Bir mürid bir müride, bir şeyh bir şeyhe o şekilde söz ederse, onun

noksanlığına delildir. Manayı böyle yorduktan sonra, o kimse için içten ne gerekse, elden ne gelirse yapmalıdır. Meselâ : Duâ mı olur, himmet mi olur; yapabileceğin her ne ise, onu yapmalısın. Ondan sonra da, büyüklere sataşmaktan, gıybetlerini etmekten çok sakınmalısın.

Şunu unutma ki, tecellinin cümlesi Yüce Hakk'ın tecellisidir. Her insan, bir isme mazhardır. Hazinesinde olanı satmaya çalışır. Sen satın alırken, Hakk'ı al, Hakk'ı söyle. Hakk'a sat, Hakk'ı sev. Daima Hakk'ı gör. Hiç bir zaman için, Hak'tan ayrı durma. Zira, ayrılık, tehlikeli bir yerdir. Feyz alınmamasının hikmeti de budur; ayrı gayrı görmektir. Allahım, bizleri nefislerimizin şerlerinden koru..

Bir şiir :

Ya Rab, eyle beni duâ kılıcı;

Kılıç çün et keser, duâ kılıcı..[1]

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Ya Rabbi. beni duâ kılıcı eyle, kılıç et keser, duâ da kılıcı keser

Cenab-ı Hak, cümlemize, ecel vakti gelmeden, insafa gelmek nasib eylesin.

Kehf suresinin 110. âyetinde Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu :

«Her kim Rabbına güzel güzel kavuşmayı bekliyorsa., yararlı amel işlesin; Rabbına ibadet etmesinde hiç kimseyi ortak etmesin.»

Bu âyet-i kerimenin mana sırrı doğrultusunda, hareket etmeyi Yüce Rabbım cümlemize nasib eylesin. Hakk'ın zatından gayrı her şeyi unuttursun. Hakk'ı bırakmama şerefine erdirsin. Terki de terk edip bütün bütün kâmil insan eylesin.

Zariyat suresinin 56. âyetinde buyurulan :

«Cinleri de, insanları da, ancak bana ibadet etmeleri için yarattım.»

Emrin sırrına mazhar eylesin.

Allah'tan başka mevcut yoktur.

Manası dahi, bu halin bir ifadesidir. O halin yüksek makamı, Bakara suresinin 156. âyetinde şöyle anlatıldı :

«Biz, Allah içiniz; Allah'a döneceğiz.»

Bütün bunlardan sonra :

Her şey aslına döner..

Manası zuhur eder ki, o zaman, Kasas suresinin 88. âyetindeki şu mana tecelli eder :

«Onun zatından başka, her şey helake yüz tutmuştur.»

İşbu sırlar zuhur ettikten sonra, tam bir zuhur olur ise, kesikler gider; noksan tamam olur.

Her kim bu halleri bulur ise, bizi de hayırla ansın..

***

VI. Kader sırrı,

Levh-ü Mahfuz, itikadla ilgili bazı şartlar..

Ey değerli kardeş, burada anlatılacak olanları da iyi bilmelisin. Vacib'ül - vücud (varlığı mutlak gerekli) Yüce Mukaddes Allah, ezelîdir, ebedîdir. Onun için ne bir öncelik var, ne de bir son.. Bir kudsî hadis-i şerifte şöyle geldi :

«Ben, gizli bin hazine idim; bilinmemi istedim. Halkı da bilinmem için yarattım. Beni bilmeleri için, kendimi onlara sevdirdim.»

İşbu mukaddes cümlelerin ifadesine göre; Yüce Hakk'ın yüksek iradesi, mahlûkatın meydana gelmesi ile ilgilenmiştir. Yüce Zatının gizli hazine olması da, bu insana beşeriyetinin hükmüdür; bildirmeyi murad ettiği de insandır.

YÜCE HAKKI BİLMEK

Burada, şunu da bildirelim ki : Yüce Hakk'ın zatının künhünü bilmek, ancak zatına has olan bir durumdur. Mahlûkatın, Yüce Hakk'ı bilmesine gelince; ya fiillerle olur; yahut sıfatlarla..

Sonra.

Kâinat, tamamen vücuda gelmeden önce; ne yönde, ne şekilde, ne zamanda olacağını Yüce Hak bilir-. Bunun için de, yüksek iradesi o işe bağlanıp, durum Levh-ü Mahfuz'a yazılmıştır.

Mezhebimizin baş kurucusu Imam-ı Azam Ebu Hanife'den Allah razı olsun; Fıkh-ı Ekber kitabında şöyle yazdı:

Bu Arapça cümlenin, biraz daha açık Türkçesi şöyledir : "Dünyada ve âhirette olup biten hemen her şey, Yüce Hakk'ın iradesine, bilgisine, hükmüne tayin ettiği mikdara göre; belli zamanı, belli yeri gelince olur. Meydana gelecek şey, meydana gelmeden Levh-ü Mahfuz'a yazması ile meydana gelir."

Ne var ki, Yüce Sübhan Hak, o şeyi, vasıf yolu ile yazdı; hüküm yolu ile değil..

Anlatılan takdire göre; Yüce Sübhan Hak :

« Ol.. »

Hitabı ile emir verdi; ondan sonra, cümle eşya meydana geldi; vücud buldu.

Allah-ü Taâlâ, Yasin suresinin 82. âyetinde şöyle buyurdu :

«Onun emri odur ki; bir şeye :

— Ol.. Demeyi murad ettiği zaman, o şey ola..»

İşbu mana doğrultusunda, bütün varlıklar aşikâre oldu. Mantık ve hikmet ilminde :

Mahiyetler.. sözünün; itikada dair ilimlerde ise : Hakikatler.. sözünün; tasavvuf ilminde ise :

Ayn-ı sabiteler.. tabirinin; lafız olarak, manaları hep birdir. Bu durum da, ehli olan kimselerce bilinmektedir.

İşe bu manadan bakılırsa., her şeyin mahiyeti, hakikati, ayn-ı sabitesi ezelde, Yüce Hakk'ın kadim ilminde ne hal, ne sıfat, ne özellikte bulunmuş ise, şimdiki halde de her biri, oradaki kendi sıfatına göre zuhura geldi.

Zira, bilgi, bilinene tabidir. Yani ; Bilinen şey ne hal üzere ise.. Allah ilmi, o şeye o şekilde bağlanmıştır.

Üstte anlatılan değer ölçüsünden bakılınca; âlemi yaratan Yüce Hak, ezelde cümle eşyayı şöyle bilmiş olur ve zatından zatına buyurur : "Falan kulum, falan vakitte falan işi tercih edip işleyecektir; Şanı Büyük ben de, o işi yaratacağım.."

Olmayacak bir iş için de şöyle buyurur : "Falan kulum, falan vakitte, falan işi kendi isteği ile bırakacaktır; Şanı Büyük ben de o şeyi yaratmayacağım."

Anlatılan usulde, cümle eşya, Allah ilminde ne şekilde ve ne halde bulunmuş ise; toplu olarak, ayrıntılarına girilmeden o şekilde vasıf yolu ile hüküm altına alınmıştır. Bu hüküm için de : "Kaza" adı verilmiştir.

Bundan sonra da ayrıntılara girilmiş; hemen her şey, parça-parça bu madde ve şehadet âleminde ortaya çıkmıştır. Bu çıkış için de :

— Kader.. ismi verilmiştir. Hâsılı..

Ehl-i sünnet olan bir kimseye, kendi itikadını bilmek farzdır. Üstteki takdim yazısı, bu manadan ötürü ihtiyaç duyulup yazılmıştır. Zira, itikadda, Rasûlullah ve ashap yolunun dışına çıkıp bid'ata saplanmak küfürdür.

Mutezile mensupları şöyle derler : “Şerrin tamamı kuldan gelir. Çünkü, Cenab-ı Hak şerri takdir etmez ve dilemez. Şayet şerri hükmeylese, kul da o hükmü işlese, sonra da o kula azab eylese, bunun zulüm olması gerekir. Cenab-ı Hak ise, zulümden münezzehtir.”

Bu sözleri ile de, kendilerine şöyle derler : “Adalet ehli..”

Biz Ehl-i Sünnet ise, onların bu sözlerine karşılık, şöyle cevap verebiliriz : “Kul, kendi tercihini kullanabilir, bu yolda güçlüdür. Buna göre, ilk (kaza) hüküm, kulu masiyet işlemeye zorlamaz. Zira, hüküm hakimin (kaza mukziynin) sıfatıdır. Bu sıfat da kulu o işi yapmaya iş olarak zorlamaz. Terzilik ilmi, ticaret ilmi burada bir misal olarak anlatılabilir. Kul bu işleri yapmakta tercihini yapabilir; istediği yönde gücünü kullanabilir. Bu durumda, kaza ile mukziy hâsıl olur. Yani : Hükümle hüküm veren..”

Anlatılan mana açısından bakılınca; kaza Hakk’ın sıfatıdır; mukziy ise, kulun sıfatı.. Sevap veya ceza ise, mukziy olanın durumuna göre verilir.

Özellikle kader sırrı bahsinde pek çokları sapıklığa düşmüştür; onların her biri kendi kısa aklına göre söz etmiştir. Böylelikle, Ümmet-i Muhammed'in de sapıklığa düşmesine sebeb olmuş ve helakte bırakmıştır.

Bu yolda şüpheye düşen kimse; itikada dair kitapları okumalıdır. Okumaya gücü yetmeyenler ise, bilenlerden, bu yolda söz etmeye hakkı olanlardan sorup araştırsın. Bu şekilde, itikada dair şüpheleri çözüp gidermek, bütün ümmete tek-tek farzdır. Zira, böyle bir bilgiyi elde etmek ilmihal olup imanın da şartları arasındadır.

İmanın şartları arasında bulunan : “Allah'tan hayrı ve şerri kaderle gelir.” cümleye kendi açılarından bakanlar, Bakara suresinin, 10. âyetindeki şu mananın hükmü altına girerler :

«Onlar, öyle kimselerdir ki, kalblerinde maraz vardır; Allah onların marazlarını artırdı.»

Bu âyet-i kerimenin emrine göre, kalblerinde maraz olduğundan, itikadları bozuldu :

“Hayır, şer Hak'tan olduğuna göre, ibadete ne gerek var?.” deyip hak yoldan ayrılırlar.

Allah, bizi de sizi de korusun.

Allah-ü Taâlâ, Saffat suresinin 96. âyetinde şöyle buyurdu :

«Allah, sizi de, yaptığınız işleri de yarattı..»

Bu âyet-i kerimenin Arapça aslında geçen MA lafzının hayra ve şerre genellikle şümulü vardır. Bu manaya göre de, hayrın da şerrin de yaratıcısı Hak'tır. Şu Arapça beyt bu manada güzeldir.

Diler hayrı ve çirkin şerri

Kesinlikle istemez şerri..

Bu beytin daha açık manası şudur : Hayrı razı olarak yaratır; şerri de razı olmadığı halde yaratır

Anlatılan mana, tüm ehl-i sünnet bilginlerine göre, sabittir, kabul edilmiştir. Tüm ehlullahın ittifakı da bunun üzerinedir. Burada, yine bir durum ortaya çıkar ve sorulur :

— Allah-ü Taâlâ, Enfal suresinin 17. âyetinde şöyle buyurdu :
«Attığın zaman, sen atmadın; Allah attı.»

Nisa suresinin 78. âyetinde şöyle buyurdu :

«Şöyle söyle : Hepsi Allah katından..»

Bu âyet-i kerimelerin gereği olarak, bütün işler Hakk’ın yarattığı olduğu takdirde, yine cebir olmaz mı?. Böyle dersen, sana şöyle deriz : “Haşa, Cenab-ı Vacib'ül-Vücud (varlığı mutlak gerekli), Yüce Mukaddes Allah, zulümden münezzeh ve müberradır.”

Daha açık manası ile, şöyle demek isteriz : “Allah-ü Taâlâ, kula cüz'î irade yaratmıştır. Bir işi yapmakta ve yapmamakta da tercihi kula

bırakmıştır. Bunun için de cebir olmaz. Bilgi, bilinene bağlı olduğu cihetten de zulüm olmaz.”

Nitekim, zulmü zatından atmak için, Allah-ü Taâlâ, Kaf suresinin 29. âyetinde şöyle buyurdu : **«Ben, kullara zulümkâr da değilim..»**

Zira, yardımına sığınılacak Yüce Yaratan, küllî iradeyi zatına bağladı; cüz'î iradeyi de yarattıklarına.. Bunun için de, peygamber gönderdi; kitap gönderdi.

Böylelikle de hayrı, şerri, doğru yolu, habaseti yerli yerince bir-bir bildirdi.

İtikada dair yazılan kitaplar, mezhep sahipleri, bu mana üzerinde görüş birliğine varıp durumu olduğu gibi bildirmişlerdir.

“Onların görüş birliği etmeleri, kesin delil sayılır; onların değişik görüşleri de bol rahmettir.” cümlesindeki sırra göre, durum açıktır.

Anlatılan manaları; ilmi ile âmil olan âlimler, yararlı olan salih zatlar, büyük meşayih, âyet-i kerimelerden ve hadîs-i şeriflerden çıkardıkları manaları bir-bir haber vermişlerdir. Aynı haberleri, bugün de vermektedirler.

Allah'a hamd ve şükürler olsun ki; camilere ve mescidlere gidenler, okuyan, yazan, doğru yola götüren işler için hizmette bulunan iman ehli kardeşlerimize hiç bir engel çıkmamaktadır. Bu yolda, bir sıkıntı da yoktur.

Durum anlatıldığı gibi olunca, kula düşen; içtenlikle, şevkle rıza yolunu elde etmeye çalışa..

Yine kula düşen; efendisinin emrini tutup yasak ettiği şeyden kaçarak rıza yolunda cüz'î iradesini harcayıp çalışmaktır.

Kul böyle çalıştıktan sonra; efendisi ister onu azad etsin, ister etmesin. Kula düşen, bütün işi efendisine bırakıp onun rızasını gözetmektir. Çünkü, kaza kader sırrı, kullara göre bilinmeyen bir şeydir. Bunun için, her bir emir ve hususta sebebe ve şarta tutunmak, gerekli bir iştir.

Eğer kulların arzu ettikleri, o sebeb ve şart vasıtası ile elde edilirse.. yine Allah'ın izni ile olur.

Burada, şunu da açıklayalım ki; Levh-ü Mahfuz, değişiklik kabul eder. Alınacak âyet-i kerimeler, bu manada en güzel delildir.

Allah-ü Taâlâ, Raad suresinin 39. âyetinde şöyle buyurdu:

«Allah, dilediğini siler; dilediğini sabit tutar. Ana kitab, O'nun katındadır.»

Allah-ü Taâlâ, Hud suresinin 114. âyetinde şöyle buyurdu :

«İyilikler, kötülükleri giderir.»

Allah-ü Taâlâ, Mümin suresinin 60. âyetinde şöyle buyurdu :

«Bana dıâ edin; kabul ederim.»

Bütün bu âyet-i kerimelerden sonra, Rasûlullah efendimizin şu hadis-i şerifi de aynı manada bir delildir : **«Sadaka belâyı geri çevirir; ömrün bereketini artırır.»**

Bütün bunlar, işleri yapmak için, sebeplerine yapışmaya teşvik ederler. Bu yolda teşvik eden, âyet-i kerime ve hadis-i şerifler daha çoktur.

Sebeplerine yapışıp bir işe teşebbüs edildiğinde, o işin oluşunu veya olmayışını mesele yapmamalıdır; bir hikmet aramalıdır. Ancak, istenen ve sebebine yapışılan bir iş olduğu zaman, şükür edip büyük bir nimet bilmelidir. Olmadığı zaman da, olmuş gibi razı olmalıdır. O yolda : "Neden olmadı?." gibi bir soru sormaktan dikkatle kaçınmalıdır. Bu manada, Allah-ü Taâlâ zatı için şöyle buyurdu :

«O yaptığından sorumlu değildir; ama kulları yaptıklarından sorumlu tutulacaklar.»

Şayet kul, itiraz yollu bir şey soracak olursa., kendisinden umumî manada bir teslimiyet hali yoktur. Her hal ü kârda da, kula gereken tam manası ile teslim olmaktır.

Duâ okuyalım : “Allahım, yolunda bize sebat ver. Bizleri, kendilerine nimet verdiğin peygamberler, sıddıklar, şehidler, salih zatlarla dirilt. Bunların arkadaşlığı pek güzeldir. Âmin!.”

CÜZİ İRADE

Şimdi.. “Cüz'î irade..” dedikleri, kulun hatırına gelendir. İster hayır çeşidinden olsun; isterse şer çeşidinden; ikisinin yaratanı Yüce Hak'tır. Kulun hatırına bir şey geldiği zaman; hayrı gerektiren bir şeyse.. onu işlemeğe adım atmalıdır. Şerri gerektiren bir şey ise, bırakmaya çalışmalıdır. Bunları yapmak, kul için pek gereklidir.

Anlatılan manaya göre : Cüz'î irade, bir şeyi yapmaya çalışmakla bırakmak arasında olan bir fiildir. Hayırdan veya şerden yana ne tarafa kayılırsa, o meyli yaratan Yüce Hak'tır. Bu takdire göre de, cüz'î irade sabittir.

Ehlullahtan bazısı, sıfatların ve zatın tecellisi ağır bastığı için şöyle demişlerdir : “Mürid, kendisinde irade olmayandır.” Şöyle diyenler de olmuştur : “Mürid, Allah'ın muradıdır.” Yine o büyükler, bir mürid için : “Yüce Hakk’ın harekete getirmesi ile hareket, eden, onun sükûnet vermesi ile de sakin olan…” demişlerdir. Zira, cüz'î irade yıldızlar gibidir; ilâhî tecelli ise, güneş gibidir. Güneş doğduğu zaman, yıldızlar nasıl silinirse.. tecelli zuhurunda, cüz'î irade, külli iradede yok olur. Bundan sonra, o velî kul, o büyük tecelliyi hazmedip bu fark âlemine döndüğü zaman, halkla karıştığı sırada, o cüz'î irade zuhur eder. Ne var ki, bu irade senin bildiğin irade gibi değildir. Açıkçası, bü büyükler, kendi cüz'î iradelerini, küllî iradede yok ederler; bütün bütün Hakk’la Hak olurlar. Kesin olarak, Allah'ın rızası dışına bir adım dahi atmazlar. Hemen her zaman, ilâhî emirleri tutar, yasaklardan da kaçınırlar.

— «Ebrar zümresinin iyilikleri, mukarrebun zümresinin kötülükleridir.»

Cümlesi ile ifade edilen manaya göre : **«Ihlâsçılar, büyük tehlike üzerindedirler.»**

Cümlesinde anlatılmak istenen manaya karşı ayıktırlar. Edeple, huzurla hiç bir zaman, Hak'tan ayrılmazlar.

«İhsan, Allah'ı görür gibi ibadet etmendir. Sen onu görmesen de, o seni görür.»' Manasına gelen hadis-i şerifteki emre uyarak, işlediği amellerin hiç birine varlık vermeden cümlesini Hakk'a bağlar.

Anlatılacak âyet-i kerimelerin mana doğrultusunda, kendisine dahi kesin olarak varlık vermez.

Allah-ü Taâlâ, İnsan suresinin 30. âyetinde şöyle buyurdu :

«Allah istemeyince, siz bir şey isteyemezsiniz.»

Allah-ü Taâlâ, Nisa suresinin 79. âyetinde şöyle buyurdu :

«Sana gelen her iyilik Allah'tandır. Sana gelen her fenalık da kendindendir.»

Allah-ü Taâlâ, Nisa suresinin 78. âyetinde şöyle buyurdu :

«Bunu anlat: Hepsi Allah'tan.»

Bunları okur, manaları anlar, daima : "Aman ya Rabbi, sana sığınırım.." der. Özünü Hakk'a , sözlerini Kur'an'a, amellerini ve itikadını şeriata, Rasûlullah efendimizin gidişatına bağlar. Dilinde, daima duâ makamında, şu âyet-i kerime varılır :

«Rabbımız, nefislerimize zulmettik. Bizi bağışlamaz, bize merhamet etmezsen, ziyan edenlerden olanız.»

Bu âyet-i kerime, onun dilinde daima bir münacaattır.

İşte, anlatılan hâl üzere olan, Allah'ın bir velî kulu, nasıl cüz'î iradeyi bırakıp cebre kaydığı yorumuna tabi tutulur. Allah, bizi de sizi de korusun.

Ancak, böyle deyip Allah'ın velî kullan zümresini : "Ben de taklid ederim.." diyen iman ehline aşk olsun. Zira, öyle diyen yüce dergâhın makbulü olur.

Ne var ki, o söz, hale geçmeyip sözde kaldığından çok tehlikelidir. Çok çok sakınmak ve dikkat etmek gerek.. Zira, öyle söylemek, bir insanın, bilmediği bir yola girmesi gibidir.

Vâcib'ül-Vücud (varlığı mutlak gerekli) Yüce Allah, bütün ehlullah efendilerimize buyurduğu büyük ihsanından bizleri de hissedar eylesin. Kalble, kalıpla onların yolunu izlemekte de bizlere başarı ihsan eylesin. Âmin, Rasûlullah efendimiz, bütün resullerin efendisi hürmetine..

VELAYET DERECELERİ

Velayet derecelerinin kapıları vardır; sırası ile onları da anlatalım.

BİRİNCİSİ : Dışta, bütün bütün tevekküldür. Yani : Tam manası ile Allah'a dayanmaktır.

İKİNCİSİ : Dışta olduğu gibi, içte de tevekkül sahibi olmaktır.

ÜÇÜNCÜSÜ : Allah'a ve Allah'ın Rasûlüne kalble iman edip dille ikrar etmektir. Bu da, dıştadır.

DÖRDÜNCÜSÜ : İçten, yani: Hal olaraktan dahi iman ve ikrar etmektir.

BEŞİNCİSİ : Tam manası ile, Rasûlullah efendimizi bulmak.. Allah, O'na salât ve selâm eylesin.

ALTINCISI : Rasûlullah efendimizin varlığında, tamamen yok olmaktır. Allah, O'na salât ve selâm eylesin,

YEDİNCİSİ : Rasûlullah efendimizle birlikte, tam manası ile ehadiyet sırrında yok olmaktır; Allah O'na salât ve selâm eylesin. Ne var ki, bu hal ile hallenip ehlullahtan olan değerli zatın kader sırrına vâkıf olması, Allah'ın bir ihsanı olur.

Bu kader sırrına vâkıf olmak ise, iki şekildedir :

BİRİNCİ ŞEKİL : Hali anlatılan değerli zat, peygamberlerin efendisi Rasûlullah efendimizi, ya manasında görür; yahut da

teveccühünde.. Allah O'na salât ve selâm eylesin. Rasûlullah efendimiz de, bizzat o değerli velî zata, Rabbani bir ilhamla gizli işlere dair gelecekten ve olacaktan haber verir; ayıktırır. O veli kul da, kader sırrını bu şekilde bilir; ama söylemez. Söylemediği de, bir hikmet taşır.

İKİNCİ ŞEKİL : Bazan da, bir mikdar, o değerli zata, şekilden ve keyfiyetten uzak, harfsiz ve sessiz Rabbani ilham gelir. Bu ilhamla, kendisine gelmiş ve gelecekten, olmuş ve olacaktan; yani : Taa, kıyamete kadar geleceği ve olacağı bildirirler.. Bundan başka bu değerli zat, dilediği zaman, Levh-ü Mahfuz'a bakar; Kur'an okur gibi bakıp okur. Söylenmesine izin verileni de söyler; izin olmayanı da söylemez. Söylemediği de bir hikmete dayanır.

***

BİR AYDINLATMA

Seyr ü sülûke dahil olan bazı zatlara, tecellileri gereği, kısa zamanda işlerini tamamlamak kolay olur. Bazılarına da bu işi tamamlamak uzun zaman alır.

Bazısı da kapalı gider. Bir şey göremediği için, kulluk teveccühünü yapıp giderken, peygamberlerin efendisi, asfiya kulların dayanağı onun için zuhur eder; Allah O'na salât ve selâm eylesin. Şöyle buyurur : "-Kısa zamanda, gönül açıklığı bulan kimsenin durumu, ezeli bir alış veriş işidir." Açıkçası : Alacağını ezelde almıştır. Gönül açıklığını bulması, uzun süreye kalan kimsenin durumu da öyledir. Açıkçası : Onun durumu da, ezeldeki bir alış verişin sonucudur.

Kapalı gidenlere gelince, bunların durumu değişiktir. Şöyle ki :

a) Bazısına, vefatı sırasında gönül açıklığı gelir; işi tamam olur.

b) Bazısına da, kabirde gönül açıklığı gelir; işi, orada tamamlanır.

c) Bazısına da, kıyamet günü, gerçek kapısı açılır; gönül açıklığı gelir.

d) Bazısına da, açılmak, sonradan, yani : Sülûkü tamamladıktan sonra, açıklık hali gelir.

Bütün bu anlatılanlar, şunun içindir ki : Başkalarının halini görüp vesveseye kapılmak olmaya.. İşte bu, pek gereklidir.. Herkesin hali kendine göredir :

— Ben böyle kaldım; ama o şöyle oldu!.

Deyip kalbi karıştırmakta ne yarar var..

**

VII. Sonuç..

Burada, bu eserin, yani: Miftah'ül - Kulûb'un sonuna gelinmiştir. Bu sonda söyleneceklere bir şiirle başlanmıştır :

Bu mahalde, bir netice söylenür;

Dinleyenin aklını başından alur..

Gel beru ey talib-i didar olan;

Gel beru ay aşık-ı uşşak olan..

Gel beru gel aşk oduna yanıcı;

Gel beru gel dost için can verici..

Bezl edersen sen bu yolda canını;

Bir gün olur bulursun cananını..

Hem vereyim sana bir safi cevap;

Sakla anı kalbin içre bil sevap..

Kimde kim aşkın nişanı vardurur;

Akıbet maşuka anı ergürür..

***

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Bu yerde, bu kitaptan bir sonuç söylenecek; dinleyenin aklını başından alacak..

Beri gel, ey yüzü görmeye talib olan; beri gel, ey aşıklar aşıkı olan.-

Beri gel, ey aşk ateşine yanan; beri gel, dost için can veren..

Bu yolda sen, canını verirsen; bir gün olur, cananı bulursun..

Sana şifalı bir cevap vereyim; bunu doğru bil, kalbinin içinde sakla..

Kimde aşkın nişanı varsa., sonunda maşuka (aşık olduğuna) kavuşur.

Ey âhiret talibi, ey bağışlanma yoluna girmiş olan din kardeşleri ve sevgili müminler..

Bu mübarek risalenin yazılıp ortaya çıkmasına, anlatılmasına neyin sebeb olduğu bilinmiş olmalıdır; başta anlatıldı.

İşte eserin o yazılış şeklini düşünerek, dikkatli, insaflı bir şekilde bakmalı; bu eserin başından sonuna kadar güzelce okumalıdır.

Bundan sonra : **«Hesaba çekilmeden önce, kendinizi hesaba çekiniz..»**

Emrine göre; gizli bir yerde, kıbleye dönüp otur. Sesten ve gürültüden; kalbin, kulağın boş olsun. İlk iş olarak, şunu düşün : “Acaba, bu iş âlemine gelmekten ve gönderilmekten murad nedir, en büyük gaye nedir?.”

Şunu da düşünmeli ki: Gelenlerden hiç biri kalmamış.. Kalacak kimse de yok..

Elbette ve mutlaka, bir gün sıra gelecek; kapı çalınacak.. O zaman, ister istemez sen de gideceksin.

Emirlerden ve yasaklardan ne yapılmış, ne bırakılmışsa., azdan az çoktan çok; yani : Zerreye varıncaya kadar bir-bir sorulacaktır. Bu soruların cevabı da istenecektir. Sen de ister istemez, o sorulara cevap vereceksin.

Bunun için düşün.. Bilhassa, ömründen geçmişini hatırla. Bulûğ çağından bu tefekküre dalmaya başladığın zamana kadar.. Aradan ne kadar vakit geçti; emr-i maruftan, nehy-i münkerden ne işlendi ise, bunlardan yana, kendini hesaba çekiliyormuş gibi gör. Sanki, mahşer günü olmuş ve divan kurulmuş.. Mekândan münezzeh olan Yüce Allah ise, orada hazır ve bakıyor. Bütün nebiler ve resuller de oradalar.. Başta Rasûlullah efendimiz olmak üzere, bütün nebilere ve Rasûllere salât ü selâm olsun. Bütün ashab da oradalar; Allah onlardan razı olsun.. Bütün ehlullah efendilerimiz de oradalar; sırları mukaddes olsun. Diğer mevcudat dahi orada..

İşte böylece, hali vakti ölç-biç; hesap vermeyi de güzelce düşün; tefekküre dal.

Yirmidört saatin bir hesabını yap : Kaçı uyku ile geçti, kaçı yiyip içme ile, kaçı eğlence ile, kaçı ibadetle, kaçı kabahatle ve boş işlerle geçti?.

Anlatılan şekilde, geçip giden zamanını, iyice düşün. Ona göre; hesap, ceza, azap, soru, cevap olacak zamanını etraflıca bir düşün taşın..

Eğer kendini suçlu bulursan, nefsini ayıpla ve çıkış. Büyük, küçük günahların cümlesine pişman ol; tevbeye gel ve istiğfar et. Eskiden işlediğin günahları, bir daha işlememek için kesin söz ver, bu yolda niyet et.

Sonra..

Dinî inançlara, İslâmî şartlara dair kitap ve risaleler görülmediysen.. bul, gör ve oku. Bütün itikada dair işlerini şer'î emirlere bağlamaya dikkat et. Zira, itikadda, dinde olmayan şeye saplanıp bid'ata düşmek küfürdür. İtikad iyi olmayınca da, yapılan işler bir şeye yaramaz; temelsiz bina gibidir.

İtikadsız şeriat bulunamayacağı gibi, şeriatsız tarikat da bulunmaz. Tarikatsız, marifet ve hakikat da bulunmaz.

Durum anlatıldığı gibi olunca; bu pişmanlıkla candan, gönülden tevbeye gel, istiğfar et.

Allah'ın farz kıldığı namazları vaktinde ve zamanında eda et. Peygamberlerin efendisi, Rasûlullah efendimizin sünnetlerini de icra eyle; Allah O'na salât ve selâm eylesin. Müstehabları de, mümkün olduğu kadar yapmaya gayret et.

Bundan sonra, bir kâmil mürşidin mübarek elini tutmaya candan ve gönülden talib ve rağbetli olmak lâzımdır. Dahasını ararsan, lâzımın da lâzımıdır. Zira, delilsiz yola gitmekte çok tehlike vardır. O tehlikeli bölgeleri rahatlıkla geçmek için; kâmil mürşidi arayıp bulmak, bulunduğu anda dahi tam manası ile teslim olmak, her bir iman sahibine lâzımdır.

Bir an evvel, yapılacak işi bitirmek gerekir. Ruh, bu kalıpta iken, yükünü yeniletmeğe hemen her iman sahibi tam bir gayret etmelidir.

Kâmil mürşidi bulmak kolay olmadığı zaman, yapılacak iş, daha önce anlatıldığı gibi, mürşidsiz müridin yapacağını yapmak gerekir. Orayı okuyup anlatılan usulde hareket etmelidir. Unutmamalı ki : Bir kimse, Allah rızasını isterse, feyz sahibi Yüce Allah'ta vermemezlik olmaz.

Mürşidsiz mürid, anlatıldığı gibi hareket ederse.. Allah'ta yok olmak, Allah ile beka bulmak, Allah'ın Zat'ına dalmak sırlarına mazhar olunur. Bu durum açık olup şekkin ve şüphenin yeri yoktur.